

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на финансите

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА РЕФОРМИ

2024

НАЦИОНАЛНА
ПРОГРАМА ЗА
РЕФОРМИ

2024

София, Април 2024 г.

Министерство на финансите на Република България

Съдържание

Съдържание	3
Списък на използваните съкращения	4
Въведение	5
1. Макроикономически контекст и сценарий	6
Макроикономически перспективи за периода, обхванат от програмата	6
2. Отговор на политиката на основни икономически предизвикателства	8
Изпълнение на специфичните препоръки на Съвета от 2023 г.	8
■ Специфична препоръка 1	8
■ Специфична препоръка 2	28
■ Специфична препоръка 3	31
3. Напредък в изпълнението на основни реформи и инвестиции от ПВУ и перспективи за следващата година	38
4. Напредък по отношение на целите за устойчиво развитие на ООН (ЦУР)	39
5. Използване на фондове на ЕС	74

Списък на използваните съкращения

АЗ – Агенция по заетостта	ЗПЗГС - земеползване, промяна в земеползването и горско стопанство
АОП – Агенция по обществени поръчки	ЗПФ - Закон за публичните финанси
АПИ – Агенция Пътна инфраструктура	ИАНМСП – Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средни предприятия
АСБП – актуализирана средносрочна бюджетна прогноза	ИИ – изкуствен интелект
АФКОС - дирекция „Защита на финансовите интереси на Европейския съюз“	ИЗП - използвана земеделска площ
ББР – Българска банка за развитие	ИКТ – информационни и комуникационни технологии
БВП – Брутен вътрешен продукт	ИНПЕК - Интегриран национален план в областта на енергетиката и климата
БДС – брутна добавена стойност	ИПА – Институт по публична администрация
БДП – безопасност на движение по пътищата	ИПК – Инвестиционната програма за климата
БФП – Безвъзмездна финансова помощ	ИПМВ - Инвестиционна програма “Минерални води”
ВЕАУ – вътрешни електронни административни услуги	ИСИС – Иновационна стратегия за интелигентна специализация
ВЕИ – Възобновяеми енергийни източници	ИСЦИПР - Информационна система за централизирано изграждане и поддържане на регистри
ВиК – водоснабдяване и канализация	ИТИ - Интегрирани териториални инвестиции
ВУ – висше училище	ИТС - интелигентни трафик системи
ВЯЕЦ – вятърна електроцентраля	КАВ – качеството на атмосферния въздух
ГДПБЗН – Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“	КП – Краен получател
ГИС - Географска информационна система	КПО – Критерии за подбор на операции
ДАЗД - Държавна агенция за закрила на детето	МБВР – Международна банка за възстановяване и развитие
ДБ – Държавен бюджет	МВР – Министерство на вътрешните работи
ДБТ – Дирекции „Бюро по труда“	МВНР – Министерство на външните работи
ДВ – Държавен вестник	МВУ – Механизъм за възстановяване и устойчивост
ДГ – детска градина	МЕУ – Министерство на електронното управление
ДЗЕС - добро земеделско и екологично състояние	МИР – Министерство на иновациите и растежа
ДЗИ – държавен зрелостен изпит	МКБ - Международна статистическа класификация на болестите и проблемите, свързани със здравето
ДОС – държавен образователен стандарт	МОСВ – Министерство на околната среда и водите
ЕЕОУДГ - „Енергийна ефективност за общински училища и детски градини“	МПС – моторно превозно средство
ЕК – Европейска комисия	МРЗ – минимална работна заплата
ЕС – Европейски съюз	МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството
ЕСИФ – Европейски структурни и инвестиционни фондове	МС – Министерски съвет
ЕСМ – Европейски стабилизационен механизъм	МСП – малки и средни предприятия
ЕССП – Европейски стълб за социални права	МТС – Министерство на транспорта и съобщенията
ЕФРР – Европейски фонд за регионално развитие	МТСП – Министерство на труда и социалната политика
ЕФСУ - Европейските фондове при споделено управление	МФ – Министерство на финансите
ЕЦИХ – Европейските цифрови иновационни хъбове	НАП – Национална агенция за приходите
ЗБР - Закона за биологичното разнообразие	НБПП – Национално бюро за правна помощ
ЗДвП – Закон за движение по пътищата	НВО – национално външно оценяване
ЗЕВИ - Закон за енергията от възобновяеми източници	НДФ – Националният доверителен екофонд
ЗЕУ - Закон за електронното управление	НЗОК – Национална здравно осигурителна каса
ЗИД – Закон за изменение и допълнение	НИРД – научно-изследователска и развойна дейност
ЗИУ - Законоустановените изисквания за управление	НКЦБДП - Национален координационен център за безопасно движение по пътищата
ЗЛПХМ - Закон за лекарствени продукти в хуманната медицина	ННП – Национална научна програма
ЗНЗ – Закон за насърчаване на заетостта	
ЗНИ – Закон за насърчаване на иновациите	
ЗОИК - Закона за ограничение на изменението на климата	
ЗОП – Закон за обществените поръчки	

НОИ – Национален осигурителен институт
НПВУ – Национален План за възстановяване и устойчивост
НПКЗВ - Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха
НПР – Национална програма за реформи
НС – Народно събрание
НСИ – Национален статистически институт
НСУРТРБ - Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма в Република България 2014-2030 г.
ОГРДВ – образование и грижи в ранна детска възраст
ООН - Организация на обединените нации
ОСП – обща селскостопанска политика
РИОСВ - Регионална инспекция по околната среда и водите
ПАВЕЦ - Помпено-акумулираща водоелектролическа централа
ПГ – професионална гимназия
ПГХ - подземно газохранилище
ПИМП - първичната извънболнична медицинска помощ
ПИРО - Планове за интегрирано развитие на общините
ПКИП – Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027
ПМДРА – Програмата за морско дело, рибарство и аквакултури
ПМПК – Програма „Микропроекти за климата“
ПМС – Постановление на Министерски съвет
ПНИИДИТ – Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“
ПОО – професионално образование и обучение
ПОС – Програма „Околна среда“
ППС – пътно-транспорт средство
ПРР 2021-2027 г. – Програма за развитие на регионите 2021-2027 г.
ПРСР – Програма „Развитие на селските райони“
ПРЧР – Програма „Развитие на човешките ресурси“
ПСОВ – пречиствателни станции за отпадъчни води
ПТП – Програма „Техническа помощ“
ПУДООС – Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУРБ – Планове за управление на речните басейни
ПУРН - планове за управление на риска от наводнения
РМС – Решение на Министерския съвет
РП – Рамкова програма
РПИП – регионални прединвестиционни проучвания
РСУО – регионални сдружения за управление на отпадъците
СИМП - специализираната извънболнична медицинска помощ
СНД - Структура за наблюдение и докладване
СМР – строително монтажни работи
СП – Специфична препоръка

СППОО – списък на професии за професионално образование и обучение
СПРЗСР - Стратегически план за развитие на земеделското и селските райони
ССЕВ - Системата за сигурно електронно връчване
СС на ООН – Съвет за сигурност на ООН
ТГС – трансгранично сътрудничество
ТЕЦ – топлоелектроцентрала
УКПТП – участък с концентрация на пътно-транспортни произшествия
ФИ - финансов инструмент
ФМФИБ – Фонд мениджър на финансови инструменти в България
ФМ на ЕИП – финансов механизъм на Европейското икономическо пространство
ФПЧ – фини прахови частици
ФСР – Фонд за справедлив преход
ЦВП – център за върхови постижения
ЦК – център за компетентност
ЦУР – Цели за устойчиво развитие на ООН
NEETs - млади хора, които не учат, не работят и не се обучават

Въведение

Актуализацията на Националната програма за реформи (НПР) за 2024 г. се изготвя в рамките на ежегодния цикъл на Европейския семестър.

Документът е съобразен с Годишната стратегия за устойчив растеж за 2024 г. и Доклада по механизма за ранно предупреждение, с които се поставя началото на семестъра за 2024 г. Акцентът в НПР е поставен върху областите от Националния доклад от 2023 г., върху констатациите от Съвместния доклад за заетостта от 2023 г. и върху напредъка в адресирането на Специфичните препоръки (СП) на Съвета от 2023 г. Това се налага поради обстоятелството, че Европейската комисия (ЕК) ще публикува доклада за България за 2024 г. през месец юни.

Тазгодишното издание на НПР ще бъде последното, тъй като през май 2024 г. се очаква да влезе в сила реформираната фискална рамка за икономическо управление в ЕС. Съгласно новата рамка, средносрочен фискално-структурен план, обхващащ период от 4 или 7 години, ще замени Програмите за стабилност/Конвергентните програми и Националната програми за реформи (НПР), които всяка държава членка е длъжна да изпрати на Европейската комисия до края на април всяка година. Това означава, че тази година държавите трябва да представят както Програми за стабилност/Конвергентни програми и НПР, така и до края на годината - средносрочен фискално-структурен план.

Актуализацията на НПР за 2024 г. е разработена в съответствие с Конвергентната програма на Република България (2024–2027 г.).

Заложените в програмата ангажименти и мерки са съобразени и с изпълнението на принципите и правата от Европейския стълб на социални права (ЕССП). Представени са и мерки в изпълнение на Целите на ООН за устойчиво развитие (ЦУР), както и е представена обобщена информация за изпълнението на мерките и реформите от Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ).

Националната програма за реформи включва пет раздела. Първият съдържа кратък преглед на макроикономическите очаквания. Вторият раздел включва мерки в отговор на препоръките и на констатираните пропуски в Националния доклад за България за 2023 г. За първа и трета СП, в табличен вид е представена конкретна информация за мерките, чрез които ще се реализират ангажиментите и целите на политиките в рамките на настоящия семестър. За втора СП е представена обобщена информация за напредъка по изпълнението. В третия раздел се представя информация по изпълнението на ключовите етапи и цели от НПВУ от системата за докладване FENIX на ЕК. В четвъртия раздел се прави преглед на напредъка по ЦУР на ООН. Връзката между приоритетите във финансирането от Европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2021 – 2027 г. с идентифицираните предизвикателства в Националния доклад за България за 2023 г. и СП за 2023 г. е представена накратко в последния раздел.

1. Макроикономически контекст и сценарий

Макроикономически перспективи за периода, обхванат от програмата

През последните четири години България запази стабилна своята фискална и външна позиция на фона на безпрецедентните в глобален мащаб кризи, породени първоначално от пандемията с COVID-19, а от 2022 г. и от войната на Русия в Украйна. Страната успя да се възстанови и преодолее негативните последици от пандемията в термините на БВП по постоянни цени още през 2021 г.

През 2023 г. се наблюдаваше влошаване на икономическата активност в ЕС, в среда на рестриктивна парична политика и оттегляне на част от фискалните стимули. През 2023 г. икономиката на България отчете по-нисък реален растеж на БВП от 1.8% в сравнение с 3.9% през 2022 г. Под влияние на влошеното външно търсене, износът на стоки и услуги отчете спад, но спадът във вноса беше по-голям и нетният износ заедно с потреблението имаха положителен принос към растежа на БВП. След като през 2021-2022 г. в икономиката бяха акумулирани значителни запаси, то през 2023 г. под влияние на слабото външно търсене фирмите не инвестираха в запаси, последните значително намаляха и имаха силен отрицателен принос към растежа на БВП. В същото време използването на наличните запаси, най-вече от материали, ограничиха до известна степен необходимостта от внос.

България ще се завърне към траекторията си на относително висок растеж от 3.2% през 2024 г. поради по-високо нарастване на публичните разходи за инвестиции и потребление. Очаква се активизиране на частните инвестиции в синхрон с по-силното външно търсене. Потреблението на домакинствата ще продължи да бъде подкрепяно от реално нарастване на разполагаемия доход. Подобриенето на външната среда ще благоприятства нарастването на износа.

През 2023 г. българската икономика регистрира ръст на заетостта от 1%, който бе повлиян най-вече от увеличаването на броя на заетите в услугите и строителството. През 2024 г. прогнозата е икономическият ръст да се ускори и през следващите години да варира малко под 3%. Въпреки това, нашето очакване за динамиката на заетостта през периода 2024–2027 г. е годишният темп на растеж да се забави до 0.5% през 2024 г. и до 0.3% през останалите години от прогнозния период. Основният аргумент за забавянето на темпа на растеж на заетостта е негативното демографско развитие в страната и изчерпващите се възможности за увеличаване на предлагането на труд.

Коефициентът на безработица се очаква да намалее от 4.3% през 2023 г. до 4.0% през 2027 г. Все по-ограничени са възможностите за преход от безработица към заетост и нашето основно допускане е, че през следващите години увеличаването на заетостта ще се случва преимуществено чрез привличане на част от неактивните лица обратно в работната сила или чрез привличането на работна сила от други държави.

Номиналният ръст на компенсацията на един нает достигна 13.3% през 2023 г. По-високите разходи за заплати в бюджетния сектор също допринесоха за растежа на компенсацията на един нает. Нарастването на доходите от труд успя напълно да компенсира инфлацията в страната. През 2024 г. нарастването на компенсацията на един нает се очаква

да се забави, следвайки забавянето на инфлацията, динамиката на заетостта и ускорението на растежа на реалната производителност на труда. В номинално изражение, темпът на растеж на показателя е оценен на 9.3%. По-висок принос се очаква по линия на затегнатите условия на пазара на труда и нарастващия недостиг на работна сила, както и поради нарастването на минималната работна заплата, в съответствие с приетите нормативни промени за нейната актуализация. Номиналното нарастване на доходите ще продължи да се забавя през 2025-2027 г., следвайки ограничаването на инфлацията, икономическата активност и растежа на заетостта в страната. Също така публичният сектор ще има по-малък принос към нарастването на компенсацията на един нает.

Процесът на намаление на инфлацията в страната, който се наблюдава от октомври 2022 г., се очаква да се запази. Средногодишната инфлация за 2024 г. се прогнозира на 2.4%, а тази в края на годината ще се забави до 2.3%. Най-високо поскъпване и най-голям принос ще имат компонентите на базисната инфлация и в частност услугите. През следващите години инфлацията в края на годината ще продължи плавно да се забавя, по линия най-вече на очакваната динамика при международните цени.

Нарастването на кредита за частния сектор остана силно и в края на 2023 г. възлезе на 12%. Въпреки мерките за изтегляне на ликвидност от банковата система, трансмисията на паричната политика на ЕЦБ в България остана относително слаба, най-вече при лихвените проценти по кредитите за покупка на жилища, което от своя страна продължи да допринася и за по-високото им търсене. През 2024 г. растежът на вземанията от частния сектор се прогнозира да бъде около 9.7%. Кредитът за домакинства се очаква да се забави, но нарастването му ще остане относително високо, подкрепено от все още силното нарастване на номиналните доходи. Годишното нарастване на вземанията от предприятията в края на 2024 г. ще бъде около 8.1% при 9.4% в края на 2023 г. До края на прогнозния период се очаква кредитът за домакинствата да продължи да забавя растежа си.

Фискалният баланс на правителството през 2023 г. се запази в рамките на допустимите граници от числовите фискални правила, а дългът като процент от БВП беше втория най-нисък сред страните от ЕС.

Геополитическата ситуация в глобален план продължава да се характеризира с висока степен на несигурност, което създава съществени рискове пред реализирането на макроикономическата прогноза. Все още съществува риск от ограничаване на предлагането на дадени суровини. Влошаването на условията на финансиране може да окаже по-силен негативен ефект върху инвестициите и потреблението от очаквания. Пред прогнозата съществуват и рискове в положителна посока. През последните две години растежът на потреблението на домакинствата надмина очакванията и ако тази тенденция продължи през 2024 г. може да се наблюдава по-голямо нарастване на БВП. След значителен спад на запасите през 2023 г. е възможно да се реализира положително изменение през 2024 г. докато в прогнозата е заложен нулев принос.

2. Отговор на политиката на основни икономически предизвикателства

идентифицирани в Специфичните препоръки на Съвета от 2023 г., в Доклада на ЕК за България от 2023 г. и в Съвместния доклад за заетостта за 2023 г.

Изпълнение на специфичните препоръки на Съвета от 2023 г.

I Специфична препоръка 1

Възможно най-скоро през 2023 г. и 2024 г. да прекрати постепенно действащите извънредни мерки за енергийна подкрепа, като използва свързаните с това икономии за намаляване на бюджетния дефицит. Ако нови увеличения на цените на енергията наложат предприемането на нови или продължаващи мерки за подкрепа — да гарантира, че тези мерки за подкрепа са насочени към закрила на уязвимите домакинства и предприятия, че са фискално достъпни и че запазват стимулите за икономии на енергия. Да осигури разумна фискална политика, по-специално като ограничи номиналното увеличение на финансираните на национално равнище нетни първични разходи през 2024 г. до не повече от 4,6 %. Да запази финансираните на национално равнище публични инвестиции и да гарантира, че безвъзмездните средства по МВУ и другите фондове на ЕС се усвояват ефективно, по-специално с цел насърчаване на екологичния и цифровия преход. За периода след 2024 г. — да продължи да следва средносрочна фискална стратегия за постепенна и устойчива консолидация, съчетана с инвестиции и реформи, водещи до по-висок устойчив растеж, с цел постигане на разумна средносрочна фискална позиция.

— Резюме на политиката

Изготвянето на Бюджет 2024 в рамките на втория етап на бюджетната процедура за 2024 г. бе повлияно от късното приемане на Закона за държавния бюджет на Република България за 2023 г., като в него намериха отражение целогодишните ефекти от измененията в политиките и основните допускания, приети с Бюджет 2023.

Запазват се целите на фискалната политика дефицитът за средносрочния период да бъде в рамките на фискалните правила и ограничения по националното и европейското законодателство, при осигуряване на необходимия финансов ресурс за изпълнение на приоритетите, заложи в правителствената програма, с акцент върху социалните политики, инвестиционните програми и реформите, финансирани както от националния бюджет, така и от сметките за средства от ЕС.

Бюджетното салдо по КФП е дефицит от около 3,0% от БВП за периода 2024-2026 г. и е в рамките на правилата и ограниченията по Закона за публичните финанси (ЗПФ). Очаква се устойчив номинален ръст на приходите, вкл. на данъчно-осигурителните, и леко намаляване на помощите от чужбина, което се дължи на етапите на реализация на програмите, съфинансирани от ЕС. Съотнесени към прогнозата за номиналния размер на БВП от пролетната макроикономическа прогноза като дял от БВП общото ниво на приходите е в диапазона 37,7-38,3% от БВП. Същата тенденция се наблюдава и при общите разходи (общо

разходи и вноса в общия бюджет на ЕС), които като дял от БВП са в диапазона 40,8-41,5%.

Разходите по националния бюджет са в рамките на 40%-то правило по чл. 28, ал. 1 от ЗПФ.

През 2024 г. правителството предвижда реализирането на капиталов бюджет по национални програми, по програми и механизми на Европейския съюз и по други международни програми и договори. За тази цел капиталовите разходи по отделните бюджети на първостепенните разпоредители с бюджет по държавния бюджет за периода 2024-2026 г. са изведени в обособен ресурс в централния бюджет. Целта е постигане на по-добро планиране и разходване на капиталовите разходи, както и по-висока ефективност и прозрачност при изпълнението на инвестиционните програми.

Параметрите на Бюджет 2024 и АСБП за периода 2024-2026 г. са разработени в рамките на Маастрихтските критерии, като за сектор „Държавно управление“ дефицитът е съответно 3,0% от БВП за 2024 г.; 3,0% от БВП за 2025 г. и 2,8% от БВП за 2026 г.

Планираният дефицит на сектор „Държавно управление“ до 2026 г. се постига въпреки значителния ефект от отразяването в разходната част на очакваните доставки в сектора на отбраната през 2025 г., при вече отчетени касови разходи през предходни години. По този начин се покрива и един от ключовите критерии за присъединяване към еврозоната.

Съгласно ЗПФ в началото на 2024 г. стартира и бюджетната процедура за 2025 г., като в рамките на първия етап правителството следва да одобри средносрочната бюджетна прогноза за периода 2025-2027 г., едновременно с НПР и Конвергентната програма, съгласно сроковете по Европейския семестър, които следва да бъдат изготвени на база действащо законодателство и развитие на политиките и инвестициите залегнали в Бюджет 2024 г., като следва да бъдат включени и предприетите консолидационни приходни и разходни мерки със съответните ефекти и предложенията за законодателни промени.

Вследствие на покачването цените на природния газ, електроенергията и втечнения нефтен газ, през 2022 г. бе приет спешен пакет от антикризисни мерки в подкрепа на бизнеса и домакинствата, в т.ч. освобождаване от акциз на електрическата енергия, втечнения нефтен газ и природния газ, съгласно член 15 от Директива 2003/96/ЕО на Съвета от 27 октомври 2003 г. относно реструктурирането на правната рамка на Общността за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията, със срок до 30.06.2025 г. В отговор на препоръката на Съвета от 2023 г. за постепенно прекратяване на действащите извънредни мерки за енергийна подкрепа мярката е предсрочно прекратена с приемането на Закона държавния бюджет на Република България за 2023 г., обнародван в ДВ на 01.08.2023 г.

В § 3 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2024 г. е предвидено производителите на електрическа енергия със съоръжения за производство на електрическа енергия с инсталирана мощност над 1 MW, чиито пазарни приходи са получени от продажбата на произведена от тези съоръжения електрическа енергия от вятърна енергия, слънчева енергия (слънчева топлинна и слънчева фотоволтаична енергия), геотермална енергия, горива от биомаса (твърди и газообразни горива от биомаса, с изключение на биометан), отпадъци, ядрена енергия, лигнитни въглища, нефтопродукти и торф и за енергия, произведена от въглища и водноелектрически централи, да внасят във Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ целеви вноски, представляващи положителната разлика между пазарните приходи без данък върху добавената стойност и определения таван на приходите, изчислен при прилагане на стойности за съответния тип производител, с период на доставка от 1 януари 2024 г. до 31 декември 2024 г., с изключение на сделките с балансираща енергия, необходима за нуждите за балансиране на електроенергийната система от „ЕСО“ ЕАД.

Стойностите, в лева за един MWh, които служат за изчисляване на тавана на приходите за съответния тип производител на електрическа енергия, са определени с акт на Министерския съвет и същите са идентични с утвърдените с Решение № 580 на Министерския съвет от 30.08.2023 г. Предвиденото продължаване на прилагане на действащите през втората половина на 2023 г. тавани на приходи по типове производители е доказано устойчиво решение, балансиращо интересите на производителите и необходимостта от акумулиране на ресурс във Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ за покриване на разходи по приети от Министерския съвет програми за компенсации, свързани с цените на електрическата енергия и/или природния газ. Мярката за компенсиране е в унисон с Регламента относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията и Насоките на Комисията от 03.03.2023 г. относно плановете за възстановяване и устойчивост в контекста на плана REPowerEU, предоставящи допълнителна гъвкавост в рамките на политиката на сближаване чрез мерките по SAFE (Подкрепа за достъпна енергия), свързани с предоставянето на директна подкрепа на уязвими семейства и малки и средни предприятия, за компенсиране на повишаващите се цени на енергоносителите, както и Временната рамка за мерки за държавна помощ при кризи и преход (посл. изменена на 20 ноември 2023 г.).

В изпълнение на европейската политическа програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. е изготвен актуализиран стратегически документ „Цифрова трансформация на България за периода 2024–2030 г.“, с приложения към него - Анализ на състоянието на цифровата трансформация, Национални прогнозни траектории и Национална пътна карта за цифрова трансформация до 2030 г., който ще бъде официално приет на национално ниво в началото на 2024 г. Стратегическият документ и Националната пътна карта отразяват стратегическата визия на страната ни за цифровата трансформация, определят равнището на националните цели в съответствие с европейските и съдържат приоритетите на България за периода до 2030 година.

В съответствие с тенденциите за развитие през новото десетилетие, като съществен приоритет в цифровата трансформация на публичния сектор, са изведени данните, които се определят като ключов капитал за обществото. Цифровизацията на данни, изграждането на единни пространства от данни и прилагането на единни, общи модели на данни и общ стандартизиран инструментариум за работа с данните в публичния сектор са предпоставка за функционирането на икономика и управление, базирани на данни.

Друг приоритет са сигурното киберпространство и доверието като двигатели на търсенето и използването на продуктите и услугите, базирани на ИКТ, и като основни фактори за успешна цифрова трансформация.

На 19.09.2023 г. е обнародван Законът за изменение и допълнение на Закона за електронното управление (ЗИД на ЗЕУ, ДВ бр. 80 от 2023 г.). С извършените промени се цели съществено ускоряване на процеса на развитие на електронното управление в Република България и реални ползи за гражданите и бизнеса за намаляване на административната тежест и стимулиране на потреблението на електронни административни услуги. Изготвянето на ЗИД на ЗЕУ е ключов етап от изпълнението на реформа K10.P6: „Регистрова реформа за разгръщане потенциала на електронното управление за подобряване на бизнес средата“ по Компонент № 10 „Бизнес среда“ на НПВУ.

С цел насърчаването на ресурсната ефективност и кръговата икономика чрез устойчиво управление на отпадъците, инвестиции със средства от Европейските фондове при споделено управление по ПОС 2021–2027 г. в размер на 611,5 млн. са насочени основно към: изграждане, разширяване и/или надграждане на общински/регионални системи за разделно събиране и рециклиране на биоразградими отпадъци, изграждане на системи/центрове за разделно събиране и подготовка за повторна употреба и поправка, рециклиране на отпадъците – допустими в комбинация с разделно събиране и предварително третиране

на разделно събрани отпадъци, оптимизиране на процеса на управление на битовите отпадъци от общините и др. Предвижда се с изпълнението на проектите да се осигури допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци до 330 000 т/год., както и разделно събрани отпадъци със същия обем. Интервенциите обхващат и рекултивация на депа и/или осигуряване на безопасност на съществуващи депа без увеличаване на техния капацитет.

България полага значителни усилия за изграждане на необходимите канализационни мрежи и ПСОВ с цел повишаване степента на съответствие на агломерациите с изискванията на Директива 91/271/ЕИО, като същевременно се инвестира в подновяване на водоснабдителните системи и се повишава броя на жителите, свързани към подобро обществено водоснабдяване. Предвиден е значителен финансов ресурс по ПОС 2021–2027 г. в размер 1,399 млрд. лв. за: инфраструктурни мерки за събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води и за водоснабдяване с принос към намаляване на загубите на вода по водопреносната мрежа и подобряване качеството на питейната вода, разработване на РПИП за бъдещо финансиране за новоконсолидирани райони - последните 6 области в страната и др. Благодарение на интервенциите се очаква припл. 1,7 млн. жители да имат подобро обществено водоснабдяване и още близо 209 хил. жители да бъдат свързани към поне вторично пречистване на отпадъчни води.

Чрез НПВУ са осигурени средства за изпълнение на проект „Програма за изграждане/доизграждане/реконструкция на водоснабдителни и канализационни системи, вкл. и пречиствателни станции за отпадъчни води за агломерациите между 2 000 и 10 000 е.ж.“ за ВиК инфраструктура в по-малки агломерации.

Като част от националната политика за намаляване на емисиите на парникови газове и адаптацията към климатичните промени, продължава финансовата подкрепа за проекти за намаляване на емисиите на парникови газове в рамките на Инвестиционната програма за климата (ИПК), Програма „Микропроекти за климата“ и Инвестиционна програма „Минерални води“, изпълнявани от НДЕФ. На този етап, с най-голям напредък е ИПК, като по програмата са реализирани мерки за намаляване на енергопотреблението в 119 обществени сгради и са закупени 98 електрически превозни средства за нуждите на администрацията. През 2023 г., във връзка с подписаното Споразумение с Федерална Република Германия за продажба на излишъка от Годишно разпределено количество емисии (Annual emissions allocations-AEAs) до 2022 г., към ИПК беше създадена Подпрограма „Енергийна ефективност на общинските училища и детски градини“, която стартира с първата покана за прием на проекти.

В рамките на ПОС 2021–2027 г. се осигурява подкрепа в размер на 441,3 млн. лв. за мерки за насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, като се вземат предвид екосистемни подходи, вкл. мерки за превенция и управление на риска от наводнения и засушаване, неблагоприятни геодинамични процеси – свлачища, срутища, ерозии, абразии, повишаване готовността на населението за адекватна реакция и подобряване устойчивостта чрез осигуряване на наземен капацитет за борба с горските пожари, изграждане на нови и оптимизиране и/или разширяване на съществуващи системи за предупреждение, наблюдение, докладване; прогнозиране и сигнализиране, разработване на цифрови модели, анализи и прогнози във връзка с климатичните изменения, и др. Предвижда се над 2,5 млн. жители да се ползват от мерките за защита от наводнения.

Интервенциите в областта на опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие по ПОС 2021–2027 г. с финансов ресурс в размер на 259,1 млн. лв. са насочени към мерки, свързани с развитие на мрежата Натура 2000, подобряване природозащитното състояние на природни местообитания и видове, предмет на опазване в мрежата Натура 2000, опазване/възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие извън Натура 2000 и др. Изпълнява се и проект в

рамките на НПВУ: „Интегриране на екосистемния подход и прилагане на решения базирани на природата в опазването на защитените зони от мрежата Натура 2000“.

Инвестициите по линия на ПОС 2021–2027 г. в размер на 773,5 млн. лв. са насочени към подобряване чистотата на атмосферния въздух и адресиращи двата основни източника на замърсяване – битовото отопление и транспорта, вкл. и за мерки за справяне с вторичното разпрашаване – зелена инфраструктура в градска среда; подобряване на мониторинга на КАВ и др. В резултат на интервенциите се очаква над 2,7 млн. жители да се ползват от мерки за КАВ, спестените емисии на ФПЧ10 да са 1 435 т./год. и да бъдат подменени отоплителните устройства на твърдо гориво на над 88 хил. жилища.

За принос към политиките за насърчаване на екологичния и цифровия преход, през 2024 г. ПРЧР 2021-2027 ще предостави финансиране по три процедури, насочени към повишаване на уменията, квалификацията и компетентностите на безработни, неактивни и заети лица, за преодоляване на предизвикателствата на двойния преход на пазара на труда и по-добро съответствие с новите изисквания към работната сила (Операции „Започвам работа – Компонент 2 Обучения“, „Дигитални умения“ и „Квалификация, умения и кариерно развитие на заети лица“). Изпълнител на проектите по процедурите е Агенция по заетостта, с която са сключени договори. Очаква се през програмния период 2021-2027 г. над 160 хил. лица да получат нови дигитални компетенции с подкрепа от ПРЧР.

– Отговор на политиката

Реализирането на управление, базирано на данни, и на преход към икономика на знанието, основано на данните, се подкрепя от мерки по Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ (ПНИИДИТ) 2021–2027, Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“. Същевременно се доизгражда националната екосистема за киберсигурност, чрез която различните обществени институции се адаптират към рисковете, заплахите и постоянно променящата се среда. С активното участие на всички стратегически сектори се цели повишаване на сигурността и значително подобряване на качеството на предоставяните на гражданите и бизнеса услуги.

ПОС 2021–2027 г. е основният и най-важен инструмент за адресиране на изводите/констатациите от Доклада на ЕК за България за 2023 г., като интервенциите са насочени към предизвикателствата в области като кръговата икономика, адаптацията към климатичните промени, биологичното разнообразие и качеството на атмосферния въздух. Във връзка с прилагането на йерархията при управлението на отпадъците, с ключова роля са инвестициите в общински/регионални системи за разделно събиране и рециклиране на биоразградими отпадъци, системи/центрове за разделно събиране и подготовка за повторна употреба и поправка, рециклиране на отпадъците, разделно събиране и предварително третиране на разделно събрани отпадъци. С цел опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие се осигурява значителна подкрепа за мерки, свързани с развитие на мрежата Натура 2000, подобряване природозащитното състояние на природни местообитания и видове, предмет на опазване в мрежата Натура 2000, опазване/възстановяване на екосистемите извън Натура 2000, мерки от плановете за управление на защитени територии и плановете за действие за видове. По отношение на проблемите с КАВ са стартирали интервенции, насочени към намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление, чрез поетапна подмяна на отоплителни уреди на твърдо гориво с екологични алтернативи, а се предвижда и малка пилотна процедура за насърчаване използването на ВЕИ, зелен водород и други иновативни алтернативи, мерки за намаляване на замърсяването на въздуха от транспорта чрез въвеждане на зони с ниски емисии, мерки за справяне с вторичното разпрашаване – зелена инфраструктура в градска среда и др.

Констатации

В България резултатите по отношение на цифровизацията на публичните услуги са много ниски. Резултатът е много под средната стойност за ЕС за цифровите публични услуги за гражданите (60 спрямо 77), но е близо до средното за ЕС равнище за предприятията (81 спрямо 84). Процентът на ползвателите на електронното управление също е в застой през последните години — 32 % в сравнение със средната стойност за ЕС от 74 %. В страната е налице една схема за електронна идентификация (eID), за която е подадено уведомление съгласно Регламента относно електронната идентификация и удостоверителните услуги.

България отбелязва бавен напредък по отношение на цифровата трансформация на своята администрация.

Отговор на политиката

Развитието на хоризонталните и централизираните системи на електронното управление и налагането на Единния модел за заявяване, плащане и предоставяне на електронни услуги (Единния модел) осигурява възможност за предлагане на все повече електронни услуги изцяло онлайн през единна входна точка.

Към началото на 2024 г. 502 администрации предоставят централизирано електронни услуги чрез Портала на електронното управление (www.egov.bg), от които 49 централни, 303 общински и районните им структури, 27 областни и 123 специализирани териториални администрации.

През 2023 г. са разработени 83 нови електронни услуги за централизирано заявяване през www.egov.bg. На Портала е публикувана информация за общо 1 846 електронни услуги, от тях 1 231 са реализирани чрез централизирано заявяване по Единния модел. Близо 100 000 са потребителите, регистрирани на www.egov.bg, в секция „Моето пространство“.

Заявените по електронен път чрез www.egov.bg услуги от гражданите и бизнеса през 2023 г. са 91 591, спрямо 68 385 през предходната и 35 020 през 2021 г. Най-често заявяваните услуги се предоставят от общинските администрации, Агенция за социално подпомагане и Агенция по заетостта.

Продължава развитието на средата за междурегистров обмен чрез присъединяване на нови регистри, справки и данни, с което се осигурява прилагането на принципа „само веднъж“. В системата RegiX са включени 85 регистъра и само за 2023 г. са заявени и предоставени близо 120 млн. вътрешни електронни административни услуги (BEAU), от общо 364.3 млн. предоставени за периода 2018 г. - февруари 2024 г.

С надграждането на Системата за сигурно електронно връчване (ССЕВ) е осигурена възможност за създаване на шаблони на съобщения, които могат да бъдат използвани за изпращане на специфични съобщения от една целева група към друга, като по този начин се използва възможността да се заявява BEAU и да се получава резултат в електронна форма.

Разработването и внедряването на информационна система за централизирано изграждане и поддържане на регистри (ИСЦИПР) ще осигури възможност за създаване и водене на регистри изцяло в елект-

ронен вид в съответствие с изискванията за сигурност, надеждност и оперативна съвместимост, които позволяват автоматизиран обмен на данни и електронни документи.

С ПМС № 232 от 20 ноември 2023 г. е утвърден график за привеждане на регистрите на административните органи в съответствие със ЗЕУ чрез използването на ИСЦИПР.

През 2023 г., след премината партньорска проверка от държавите членки, българска схема за електронна идентификация е призната като национална по смисъла на чл. 7, буква „а“ (iii) от Регламент (ЕС) № 910/2014, с ПМС № 390 от 25.05.2023 г. Схемата е публикувана в Официален вестник на ЕС на 05.07.2023 г., след нотифицирането ѝ пред ЕК. Схемата отговаря на изискванията за нива на осигуреност „значително“ и „високо“, осигурява възможност на българските граждани за надеждна електронна идентификация при заявяване за електронни услуги както на територията на България, така и в други страни членки на ЕС.

Същевременно втора българска схема за електронна идентификация кандидатства за нотифициране по процедурата.

В НПВУ са предвидени мерки в подкрепа на цифровизацията на публичните услуги и развитието на електронното управление, включително за дигитализиране на информационни масиви в администрацията, съдържащи регистри данни и е-удостоверяване от регистри, което ще създаде предпоставките за широко предоставяне на електронни и вътрешни електронни административни услуги, както и на комплексни административни услуги, проактивни услуги и услуги тип „епизоди от живота“.

С финансиране на съответната инвестиция по НПВУ ще бъде реализирано широкомащабно разгръщане на цифрова инфраструктура на територията на България. Инвестицията е предпоставка за неограничен достъп до публични услуги, независимо от мястото и времето, за подпомагане на социалното приобщаване и разширяване на възможностите за развитие и използване на услугите, базирани на цифрови технологии, включително услугите на електронното управление.

Продължават усилията насочени към подобряване на законодателството за преодоляване на пречките за ефективното, сигурно и лесно предоставяне на електронни административни услуги за гражданите и бизнеса.

С приетите промени в ЗЕУ се въведе изрично задължение административните органи да водят регистрите, възложени им със закон, в електронна форма, както и общи правила за водене на регистри и общ ред за вписване, заличаване и удостоверяване.

За стимулиране на потреблението на електронни административни услуги, е въведено задължение за предоставяне на административните услуги по електронен път с намалена такса спрямо таксата за присъствено заявяване и предоставяне.

С нова разпоредба на закона се въвежда изрична забрана подзаконов акт да изисква от гражданите и бизнеса да предоставят удостоверителни документи за доказване пред административен орган на факти и обстоятелства, които са налични в регистри, а да се извършва служебна проверка за това.

Кръговото използване на материали в България е сред най-слабите в ЕС. България е сред държавите членки, които изостават най-много в прилагането на мерките за кръговата икономика.

Мерките по ПОС 2021–2027 г. са насочени основно към изграждане, разширяване и/или надграждане на общински/регионални системи за разделно събиране и рециклиране на биоразградими отпадъци, системи/центрове за разделно събиране и подготовка за повторна употреба и поправка, мерки за рециклиране на отпадъците и модели за оптимизиране на процеса на управление на битовите отпадъци от общините в България. Ще се подкрепят също и мерки за повишаване на осведомеността за устойчивото потребление и кръговата икономика, както и информационни и разяснителни кампании за заинтересованите страни и населението.

За да успее да изпълни настоящите си цели за намаляване на емисиите на парникови газове до 2030 г. в секторите, които не са обхванати от схемата за търговия с емисии, България трябва да предприеме допълнителни мерки.

Мерки за смекчаване и адаптация към климатичните промени се финансират по линия на НДЕФ и ПОС 2021–2027 г., вкл. за насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, като се вземат предвид екосистемни подходи.

По отношение на биологичното разнообразие и здравето на екосистемите има възможности за подобрене.

Във връзка с управлението на защитените зони от екологичната мрежа Натура 2000, усилията са насочени към въвеждане на нов подход за управление на екологичната мрежа Натура 2000. В ход е и разработване на специфични и подробни природозащитни цели за редица защитени зони. Интервенциите в областта на опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие по ПОС 2021–2027 г. са насочени към мерки, свързани с развитие на мрежата Натура 2000, подобряване природозащитното състояние на природни местообитания и видове, предмет на опазване в мрежата Натура 2000, опазване/възстановяване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие извън Натура 2000 и др.

Що се отнася до замърсяването, качеството на въздуха в България продължава да буди сериозно безпокойство.

Инвестициите по линия на ПОС 2021–2027 г. за подобряване чистотата на атмосферния въздух адресират двата основни източника на замърсяване – битовото отопление и транспорта, включват и мерки за справяне с вторичното разпрашаване – зелена

инфраструктура в градска среда, подобряване на мониторинга на качеството на атмосферния въздух и др.

Табл. 2-1: Мерки, адресиращи СП 1, част от Приложение 1

Област на политика	Наименование на мярката	Информация относно предприети и планирани мерки					Очакван ефект, в т.ч. бюджетен	Показатели за ефект с текуща и целева стойност
		Кратко описание на мярката	Начална дата	Актуално състояние (към април 2024 г.)	Предстоящи етапи в изпълнението на мярката до крайния срок на изпълнението ѝ (след април 2024 г.)	Крайна дата		
1	2	3	4	5	6	7	9	10
Безвъзмездните средства по фондове на ЕС	Подобрени информационни системи за управление и наблюдение на средствата от Европейските фондове при споделено управление в България	Подкрепа за подобряване на електронната среда за управление и наблюдение на програмите от Споразумението за партньорство, вкл. за събиране, обработка и анализ на данни, необходими за оценки на програмите/инвестициите на ЕС.	01.11.2023	Сключен договор за предоставяне на БФП по проект „Дигитална трансформация при управлението на средствата от ЕС“ с единия допустим конкретен бенефициент дирекция ЦКЗ, МФ	Проект за изменение на КПО във връзка с отправено искане от ЗДП, който предстои да се консултира със заинтересованите страни и със службите на ЕК.	31.12.2029	38, 7 млн. лв., Програма „Техническа помощ“	Нови функционалности на ИСУН – 75 бр.; Намалена административна тежест за кандидатите (дял) – 30%; Намалена административна тежест за бенефициентите (дял) – 40%; ¹
Целенасочена подкрепа за най-уязвимите от покачването на цените на енергията домакинства и предприятия	Съкращаване срока на освобождаването от акциз на определени енергийни продукти	Освобождаване от акциз на електрическата енергия, втечения нефтен газ и природния газ съгласно член 15 от Директива 2003/96/ЕО на Съвета от 27 октомври 2003 г. относно реструктурирането на правната рамка на Общността за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията	09.07.2022 г.	Мярката е предсрочно прекратена. Съгласно т. 12 от § 27 на Преходните и заключителни разпоредби към Закон за държавния бюджет на Република България за 2023 г. (ДВ, бр. 66 от 01.08.2023 г., в сила от 01.01.2023 г.), §§ 6а и 6б от Преходните и заключителните разпоредби от Закона за акцизите и данъчните складове са отменени. Съгласно § 46, т. 1 от Преходните и заключителни разпоредби към Закона за държавния бюджет на Република България за 2023 г. § 27 от него е в сила от 1 август 2023 г.		31.07.2023 г.		

¹ Показателите са относими към Сключен договор за предоставяне на БФП по проект „Дигитална трансформация при управлението на средствата от ЕС“ с единия допустим конкретен бенефициент дирекция ЦКЗ, МФ

1	2	3	4	5	6	7	9	10
	Покриване на разходи по приети от Министерския съвет национални програми за компенсиране на разходите на крайните клиенти за електрическа енергия и/или природен газ по чл. 36б, ал. 1, т. 4 от ЗЕ	Продължаване на прилагане на действащите през втората половина на 2023 г. тавани на приходи по типове производители, които се доказаха като устойчиво решение, балансиращо интересите на производителите и необходимостта от акумулиране на ресурс във Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ за покриване на разходи по приети от Министерския съвет програми за компенсации, свързани с цените на електрическата енергия и/или природния газ.	01.01.2024 г.	§ 3, ал. 2 във връзка с § 29 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2024 г. (обн. ДВ, бр. 108 от 30.12.2023 г.)	Прието Решение на Министерския съвет № 167 от 14 март 2024 г. за определяне на стойностите, които служат за изчисляване на тавана на приходите за съответния тип производител на електрическа енергия по § 3, ал. 1 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2024 г.	2024 г.	Очакваните приходи в бюджета на ФСЕС са с прогнозна стойност за периода от 1 януари до 30 юни 2024 г. в размер на приблизително 65 лв. млн. лв. Изчисленията за предполагаемия приход са направени при средна прогнозна цена на електрическата енергия за свободния пазар за ценовия период 1 януари 2024 г. – 30 юни 2024 г. от 160 лв./MWh.	Покриване на разходи по приети от Министерския съвет програми в изпълнение 36б, ал. 1, т. 4 от ЗЕ.
Увеличаване на публичните инвестиции за цифровия преход	Централизирано изграждане, поддържане и дигитализиране на регистри, водени от административните органи, в съответствие с изискванията на чл. 52а от ЗЕУ и ПМС №232 от 20.11.2023 г.	Извършване на централизирано изграждане, поддържане и дигитализиране на регистри, водени от административните органи, в съответствие с изискванията на чл. 52а от ЗЕУ (обн. ДВ бр. 80 от 2023 г.) и ПМС № 232 от 20 ноември 2023 г. за приемане на график за привеждане на регистрите на административните органи в съответствие със ЗЕУ чрез използването на ИСЦИПР	2023	На 29.12.2023 г. е възложена заявка по ред №1 „Централизирано изграждане, поддържане и дигитализиране на регистри, водени от административните органи, в съответствие с изискванията на чл. 52а от Закона за електронното управление“ от Актуализирания план-график 2023 г. на Рамков договор № Д-5/25.07.2022 г., сключен с ИО АД. Предаден и одобрен документ „Анализ на данните и изискванията“.	Изграждане на система ИСЦИПР Привеждане на регистри в съответствие със ЗЕУ чрез използването на ИСЦИПР	2025 г.	11 718 000 лв., собствен бюджет Регистри в съответствие с изискванията за сигурност, надеждност и оперативна съвместимост, които се водят изцяло в електронен	Изградена система ИСЦИПР Текуща стойност: 0 (2023) Целева стойност: 1 (2024) Приведени регистри в съответствие със ЗЕУ чрез използването на ИСЦИПР

1	2	3	4	5	6	7	9	10
				Предаден документ „Детайлна техническа и функционална спецификация (системен проект)“. Предстои одобрение на документа.			вид чрез съвременна информационна система, позволяват автоматизиран обмен на данни и електронни документи и прилагане на принципа „само веднъж“	Текуща стойност: 0 (2023) Целева стойност: 305 (2025)
Насърчаване на екологичния и цифровия преход	Прилагане на йерархията при управление на отпадъците, предотвратяване на образуването им, насърчаване на повторната употреба и оползотворяването им чрез рециклиране, намаляване на депонирането и ограничаване на вредното им въздействие върху околната среда и човешкото здраве.	Инвестиции в съоръжения, системи и бизнес модели за използване на отпадъците като ресурси, в подкрепа на кръговата икономика. Инвестиции за осигуряване на необходимата инфраструктура за третиране на битови отпадъци, образувани в страната.	2023 г.	Обявени процедури по ПОС 2021–2027 г.: „Модели за оптимизиране на процеса на управление на битовите отпадъци от общините в България“ (проектното предложение е в процес на оценка) на стойност 5 млн. лв.; “Рекултивация на регионални депа/клетки на регионални депа за битови отпадъци“ (срок за кандидатстване – на 2 етапа: 25.11.2023 г. и 15.04.2024 г.), на стойност 87,7 млн. лв.	Подготовка и обявяване на процедури по ПОС 2021–2027 г. за подкрепа на: изграждане, разширяване и/или надграждане на общински/регионални системи за разделно събиране и рециклиране на биоразградими отпадъци – за РСУО съгласно Приложение № 8 на Националния план за управление на битовите отпадъци за периода 2021-2028 г.; изграждане на системи/центрове за разделно събиране и подготовка за повторна употреба и поправка; рециклиране на отпадъците – допустими в комбинация с разделно събиране и предварително третиране на разделно събрани отпадъци; оптимизиране на процеса на управление на битовите отпадъци от общините; рекултивация на депа и/или осигуряване на безопасност на съществуващи депа без увеличаване на техния капацитет, повишаване на осведомеността относно практиките и поведението във връзка с устойчивото потребление, кръговата икономика, мониторинга на отпадъците и т.н.	2029 г.	ПОС 2021–2027 г.: 611,5 млн. лв.	Допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци, т/год.: 0 (2023); 330 000 (2029) Отпадъци, събрани разделно, т/год.: 0 (2023); 330 000 (2029) Площ на рехабилитираната земя (в резултат на рекултивацията на депа), за която се отпуска подкрепа, ха: 0 (2023); 80 (2029)

1	2	3	4	5	6	7	9	10
					<p>Изготвяне на анализ за избор на конкретен модел и параметри за въвеждане на депозитна система за опаковки в България, вкл. предлаган обхват на депозитната система - вид опаковки и продукти; определяне на факторите, които трябва да бъдат отчитани при определяне на обхвата; обосновка на избора; количествена оценка на потоците/видовете опаковки и продукти, съобразно направените анализи и прогнози.</p> <p>Извършване на проучване за въвеждане на нов модел за разделно събиране на отпадъци от опаковки в България.</p> <p>ЗИД на Закона за управление на отпадъците, с цел, преди всичко, постигане на заложените национални цели за рециклиране на отпадъци от опаковки като се обхване по-голямата част от населението от системите за разделно събиране. Въвеждат се и изисквания към органите на местното управление да обособят най-малко една площадка за безвъзмездно предаване на отпадъци, генерирани от домакинствата на територията на всяка община, както и да създадат организация за разделното събиране на отпадъците от обувки и текстил, генерирани от домакинствата на територията на всяка община.</p> <p>Изменения в подзаконовата нормативна уредба, които основно предвиждат конкретизиране на задълженията на лицата, пускащи на пазара тютюневи изделия по отношение заплащането на дължимите продуктови такси, поставяне на конкретни норми, касаещи изпълнението на целите по събиране и оползотворяване на отработените масла и отпадъчните нефтопродукти, както и уеднаквяване и актуа-</p>			

1	2	3	4	5	6	7	9	10
					<p>лизиране на методологията по определяне на количествените цели за събиране и оползотворяване на различните по вид и категория моторни превозни средства, с което ще се възпрепятства осъществяването на нерегламентирани дейности.</p> <p>Реализиране на Програма "Мониторинг, контрол и обезвреждане на остарели пестициди и мерки за превенция" по Рамково споразумение между правителството на Република България и Федералния съвет на Конфедерация Швейцария относно изпълнението на втория Швейцарски принос към избрани държави-членки на ЕС, за намаляване на икономическите и социални различия в ЕС.</p>			
	<p>Въвеждане и прилагане на интегриран подход за реализиране на приоритетни инвестиции във ВиК инфраструктурата и при управлението на водите.</p>	<p>Инвестиции в изграждане, рехабилитация и модернизиране на ВиК инфраструктура за агломерации с над 10 000 екв. ж. и агломерации между 2 000 и 10 000 екв. ж.</p> <p>Осъществяване на стартиралата цялостна реформа във ВиК сектора с цел постигане на последователност и устойчивост при определяне и прилагане на инвестиционните приоритети в консолидирани ВиК райони.</p>	2023 г.	<p>Обявена процедура по ПОС 2021–2027 г.: „Изграждане на ВиК инфраструктура за 7 ВиК оператора“ (срок за кандидатстване – 15.07.2024 г.), на стойност 807,99 млн. лв.</p> <p>С финансиране от ПУДООС продължава изпълнението на проекти за изграждане на канализационни мрежи и ПСОВ, като изпълняваните проекти са 18 на обща стойност 55,5 млн. лв. Изпълняват се 22 проекта за водоснабдителни обекти на обща стойност 39,3 млн. лв.</p>	<p>Подготовка и обявяване на процедури по ПОС 2021–2027 г. за:</p> <p>Инфраструктурни мерки за събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води;</p> <p>Инфраструктурни мерки за водоснабдяване с принос към намаляване на загубите на вода по водопрееносната мрежа и подобряване качеството на питейната вода;</p> <p>Разработване на РПИП за бъдещо финансиране за новоконсолидирани райони - последните 6 области в страната;</p> <p>Подкрепа за разработване ПУРБ – оценки, набиране на данни и др.;</p> <p>Мерки за мониторинг и оценка качеството на водите за питейно-битово водоснабдяване.</p> <p>Продължаване/приключване на изпълнението на започнатите и финансиране на нови проекти от ПУДООС/ДБ.</p>	2029 г.	<p>ПОС 2021 - 2027 г.: 1,399 млрд. лв.</p> <p>ПУДООС/ДБ: 94,8 млн. лв.</p> <p>НПВУ: 300 млн. лв. от МВУ и 92,8 млн. лв. собствено участие</p>	<p>Жители, свързани към по-добро обществено водоснабдяване, бр.: 0 (2023); 1 679 270 (2029)</p> <p>Жители, свързани към поне вторично пречистване на отпадъчни води, бр.: 0 (2023); 208 977 (2029)</p> <p>Нов или подобрен капацитет за пречистване на отпадъчни води, екв. ж.:</p>

1	2	3	4	5	6	7	9	10
					<p>Изпълнение на проект в рамките на НПВУ: „Програма за изграждане/доизграждане/реконструкция на водоснабдителни и канализационни системи, вкл. и пречиствателни станции за отпадъчни води за агломерациите между 5 000 и 10 000 еквивалентни жители“ (инвестиция С9.11 от НПВУ).</p> <p>Актуализиране на четирите ПУРБ за периода 2022-2027 г., в т.ч. Програмите от мерки – завършване на дейностите, изпълнявани по Споразумението от МБВР за проекти на ПУРБ за четирите района за басейново управление, в т.ч. провеждане на обществените консултации по тях.</p>			0 (2023); 340 000 (2029)
	<p>Финансиране на мерки за намаляване на емисиите на парникови газове и адаптацията към климатичните промени.</p>	<p>Финансова подкрепа за проекти за намаляване на емисиите на парникови газове в рамките на Инвестиционна програма за климата (ИПК) с подпрограма „Енергийна ефективност за общински училища и детски градини“ (ЕЕ-ОУДГ), Програма „Микропроекти за климата“ (ПМПК) и Инвестиционна програма „Минерални води“ (ИПМВ) на НДЕФ.</p> <p>Финансова подкрепа за проекти за адаптация към климатичните промени по ПОС 2021–2027 г.</p>	2023 г.	<p>По ИПК са постигнати следните резултати:</p> <p>Схема “Енергийна ефективност”</p> <p>До момента са реализирани мерки за намаляване на енергопотреблението в 119 обекта в т.ч.: 41 училища, 22 детски ясли и градини, 17 административни сгради, 9 читалища, 6 обществени сгради, 6 университета, 7 здравни служби, 4 улични осветления и 7 общински болници/поликлиники.</p> <p>Подпрограма ЕЕОУДГ</p> <p>Стартира първата покана за прием на проекти във връзка с подписаното Споразумение с Федерална Република Германия за продажба на излишъка от Годишно разпределено количество емисии (Annual emissions allocations-AEAs) до 2022 г. Одобрени са 9 формуляра за кандидатстване. Проектите са в процес на подготовка за финансиране (изготвяне и преглед на инвестиционните проекти и техническа документация).</p> <p>Схема “Електромобили”</p>	<p>ИПК, Схема “Енергийна ефективност” – обявяване на нова покана за набиране на проекти, реализирани на енергоспестяващи мерки (ЕСМ) в одобрените обекти;</p> <p>ИПК, Схема “Електромобили” – нови покани за набиране на проекти, доставка на нови електромобили за държавната и общинската администрации;</p> <p>ИПК, Подпрограма ЕЕОУДГ – нова покана за набиране на проекти, реализация на ЕСМ в общински училища и детски градини, одобрени за финансиране.</p> <p>Реализиране на нови проекти по ПМПК.</p> <p>Реализиране на инвестиционни дейности по одобрените проекти по ИПМВ.</p> <p>Подготовка и обявяване на процедури по ПОС 2021 –2027 г. за: превенция и управление на риска от наводнения и засушаване;</p>	2029 г.	<p>По ПОС 2021 – 2027 г.: 441,3 млн. лв.</p> <p>По ИПК: 8,29 млн. лв. от НДЕФ</p> <p>По ПМПК: 0,8 млн. лв. от НДЕФ</p>	<p>Жители, ползващи се от мерки за защита от наводнения, бр.: 0 (2023); 2 505 000 (2029)</p> <p>Зелена инфраструктура, изградена или усъвършенствана с цел приспособяване към изменението на климата, ха: 0 (2023); 280 (2029)</p>

1	2	3	4	5	6	7	9	10
				<p>До момента са доставени 98 електрически превозни средства за публичната администрация.</p> <p>През 2023 г. завърши приемането на проектни предложения по ПМПК. По тази програма се финансират два вида малки проекти, подпомагащи смекчаването на неблагоприятните климатични промени и адаптацията към тях:</p> <p>а) Малки инфраструктурни проекти (доставка на апаратура, софтуер, изграждане на малка инфраструктура), водещи до директно или индиректно намаляване на емисиите на парникови газове или адаптация към климатичните промени и</p> <p>б) "Меки" проекти – дейности, свързани със смекчаването и адаптацията към климатичните промени и състоящи се в разработване на стратегии/програми/доклади/анализи.</p> <p>До момента са реализирани 24 проекта, в т.ч.: 14 проекта за изграждане на малка инфраструктура и 10 "меки" проекта.</p> <p>Успешно са завършени 9 проекта по Пилотната схема на ИПМВ с постигнати конкретни резултати: над 15 км изградени или възстановени водопроводи; 6 изградени или реконструирани помпени станции; 5 изградени или реконструирани събирателни резервоари за минерални води; 1 санитарно-охранителна зона пояс А.</p> <p>През 2023 г. беше възстановено набирането на проекти по ИПМВ. Одобрени са за финансиране 3 нови проекта. Проектите са в процес на подготовка за финансиране (изготвяне и преглед на инвестиционните проекти и техническа документация).</p>	<p>анализи на риска, мониторинг и прилагане на мерки за превенция и защита при неблагоприятни геодинамични процеси – свлачища, срутища, ерозии, абразии;</p> <p>повишаване готовността на населението за адекватна реакция и подобряване устойчивостта чрез осигуряване на наземен капацитет за борба с горските пожари;</p> <p>изграждане на нови и оптимизиране и/или разширяване на съществуващи системи за предупреждение, наблюдение, докладване; прогнозиране и сигнализиране;</p> <p>разработване на цифрови модели, анализи и прогнози във връзка с климатичните изменения.</p>			

1	2	3	4	5	6	7	9	10
				<p>Обявени са процедури по ПОС 2021-2027 г.:</p> <p>„Обезпечаване наземния капацитет за борба с горски пожари и подготовка на населението за реакция“ с директен бенефициент ГДПБЗН –МВР – сключен договор на стойност 169,96 млн. лв. (БФП)</p> <p>„Мониторинг и прилагане на мерки за превенция и защита при неблагоприятни геодинамични процеси“ с директен бенефициент АПИ при МРРБ и на стойност 30,76 млн. лв. (срок за кандидатстване - 22.06.2024 г.)</p>				
	Опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие.	Инвестиционни и законодателни дейности, насочени към ефективна защита на природни местообитания и видове с европейско и национално значение в Националната екологична мрежа и извън нея.	2023 г.	<p>Обявени са процедури по ПОС 2021-2027 г.:</p> <p>„Изпълнение на мерки 28 и 61 от Националната рамка за приоритетни действия за НАТУРА 2000“ (в процедура по оценка), на стойност 1,6 млн. лв.;</p> <p>„Изпълнение на мерки 54, 55 и 56 от Националната рамка за приоритетни действия за Натура 2000“ (срок за кандидатстване: 20.3.2024 г.), на стойност 4,7 млн. лв.;</p> <p>„Оптимизиране на инфраструктурата от мрежи (с места за наблюдение) за прилагане на схемите за мониторинг на горски екосистеми в страната“ (в процедура по оценка), на стойност 4,7 млн. лв.;</p> <p>„Техническа помощ за инвестиции в зоологически градини“ (в процедура по оценка), на стойност 3,6 млн. лв.</p> <p>С финансиране от ПУДООС се изпълняват 10 проекта на обща стойност 1,34 млн. лв.</p>	<p>Подготовка и обявяване на процедури по ПОС 2021–2027 г. за:</p> <p>мерки, свързани с развитие на мрежата Натура 2000;</p> <p>мерки, насочени към подобряване природозащитното състояние на природни местообитания и видове, предмет на опазване в мрежата Натура 2000;</p> <p>мерки за опазване/възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие извън Натура 2000, мерки от планове за управление на защитени територии и планове за действие за видове и др.</p> <p>Изпълнение на реформата по НПВУ за създаване на органи за управление на защитените зони от мрежата Натура 2000 чрез изменение на устройствените правилници на МОСВ и териториалните структури и функционално обезпечаване на органите за управление на защитените зони по Натура 2000.</p> <p>Издаване на заповеди за обявяване на 18 защитени зони за местообитанията.</p>	2029 г.	<p>ПОС 2021–2027 г.: 259,1 млн. лв.</p> <p>НПВУ: 30,5 от МВУ и 1.8 млн. лв. национално съфинансирани</p>	<p>Площ на защитените зони по „Натура 2000“, обхванати от мерки за опазване и възстановяване, ха: 0 (2023); 59 770 (2029)</p> <p>Местообитания с подобрен природозащитен статус (или с тенденция за по-добряване), %: 0 (2023); 14.7 (2029)</p> <p>Видове с подобрен природозащитен статус (или с тенденция за подобряване), %: 0 (2023); 10.8 (2029)</p>

1	2	3	4	5	6	7	9	10
				<p>Продължава процесът по издаване на заповеди за обявяване и заповеди за изменение и допълнение на заповедите за обявяване на защитените зони за местообитанията, като остава да бъдат издадени заповеди за обявяване на последните 18 защитени зони за местообитанията.</p> <p>Издадени са общо 215 заповеди съгласно Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна. Определени са специфични и подробни природозащитни цели за 64 защитени зони. За 64-те зони има специфични и подробни цели на опазване, като същите са въведени в заповедите за изменение и допълнение на заповедите за тяхното обявяване по реда на чл. 12 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР). В процес на финализиране след проведени обществени консултации са специфични и подробни природозащитни цели за още 22 защитени зони. В процес на разработване са специфични цели за още 4 защитени зони.</p>	<p>Приемане на специфични и подробни природозащитни цели и мерки за опазването им за още 26 защитени зони и издаване на заповеди за изменение и допълнение на заповедите за тяхното обявяване, чрез които се въвеждат съответните специфични и подробни цели на опазване.</p> <p>Изпълнение на проект по НПВУ: „Интегриране на екосистемния подход и прилагане на решения базирани на природата в опазването на защитените зони от мрежата Natura 2000“.</p> <p>Завършване на процеса по определяне на националните ангажименти на България по целите за териториална защита (включително в морска среда) и подобряване на състоянието на местообитанията и видовете във връзка със Стратегията на ЕС за биологично разнообразие до 2030 г. и предложение за Регламент относно възстановяването на природата. Изготвяне на Национален план за възстановяване на природата.</p> <p>Приемане на Стратегия за биологичното разнообразие в Република България и Национален план за опазване и устойчиво използване на биологичното разнообразие и генетичните ресурси.</p> <p>Разработване на Национална стратегия за лечебните растения, Национална стратегия за опрашителите и приемане на три плана за действие относно приоритетните пътища за непреднамерено въвеждане и разпространение на инвазивни чужди видове, които засягат ЕС чрез: изпускане/бягство от контролирана среда;</p>			

1	2	3	4	5	6	7	9	10
					<p>транспорт; коридори и естествено разпространяване.</p> <p>Продължаване на изпълнение на мерките, включени в актуалните национални планове за действие за опазване на застрашени видове.</p> <p>Утвърждаване на 6 нови плана за действие за опазване на застрашени видове.</p>			
	<p>Намаляване на нивата на замърсителите и достигане на установените норми в районите с нарушено качество на въздуха.</p>	<p>Инвестиции в дейности за изпълнение на Националната програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г.</p> <p>Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020-2030 г.) и общинските програми за КАВ, с цел намаляване на общите емисии на някои замърсители и постигане и поддържане на нивата на контролираните атмосферни замърсители, съответстващи на нормите заложи в националното законодателство.</p>	2023 г.	<p>Обявени процедури по ПОС 2021-2027 г.:</p> <p>„За по-чист въздух!“ и „За по-чист въздух! (2)“: подмяна на отоплителни уреди на твърдо гориво с екологични алтернативи; демонтаж и предаване на демонтираните стари отоплителни устройства за последващо третиране по реда на чл. 39, ал. 3 от Закона за управление на отпадъците и др., на обща стойност почти 611 млн. лв. (в процедура по оценка, вече са сключени 2 договора на обща стойност 46 млн. лв. (БФП);</p> <p>"Подобряване на мониторинга на качеството на атмосферния въздух на национално ниво": инвестиции в подмяна на оборудване със съвременни алтернативи; модернизиране и надграждане на контролния и динамичен мониторинг в частта автоматични измервателни станции за КАВ, включително информационната система за докладване на данни за КАВ на стойност над 14 млн. лв. (в процедура по оценка);</p> <p>"Национални стратегически документи в сектор „Въздух“ – сключен договор на стойност 1,96 млн. лв. за актуализиране на Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха (НПКЗВ) 2020-2030 г. и</p>	<p>Подготовка и обявяване на процедури по ПОС 2021-2027 г. за:</p> <p>малка пилотна процедура за насърчаване използването на ВЕИ, зелен водород и други иновативни алтернативи;</p> <p>намаляване на замърсяването на въздуха от транспорта – въвеждане на зони с ниски емисии;</p> <p>справяне с вторичното разпрашаване – зелена инфраструктура в градска среда;</p> <p>подобряване на мониторинга на КАВ, надграждане на Националната система за наблюдение на КАВ в реално време и Информационната система за докладване на данни за КАВ;</p> <p>разработване/актуализация на стратегически/програмни/ планови/ аналитични документи във връзка с КАВ, извършване на научни проучвания, прогнозиране, моделиране;</p> <p>създаване на Национална мрежа на експерти по КАВ.</p> <p>Актуализиране на НПКЗВ 2020-2030 г. и подкрепа за идентифициране на подобрения в Националната инвентаризация на емисиите на вредни вещества, както и подобряване на прогнозите на емисиите.</p>	2029 г.	<p>ПОС 2021-2027 г.: 773,5 млн. лв.</p>	<p>Жители, ползващи се от мерки за КАВ, бр.: 0 (2023); 2 754 387 (2029)</p> <p>Спестени емисии на ФПЧ₁₀, т/год.: 0 (2023); 1 435 (2029)</p> <p>Жилища с подменени отоплителни устройства на твърдо гориво, бр.: 0 (2023); 88 163 (2029)</p> <p>Определени за страната национални задължения за намаляване на емисиите спрямо определената за базова година 2005 г.</p>

1	2	3	4	5	6	7	9	10
				подкрепа за идентифициране на подобрения в Националната инвентаризация на емисиите на вредни вещества, както и подобряване на прогнозите на емисиите.				съгласно Директива (ЕС) 2016/2284 в процентно намаление и за 2021 г.: SO ₂ – 78%; NO _x – 41%; НМЛОС – 21%; NH ₃ – 3%; ФПЧ _{2.5} – 20%.
Подкрепа за цифровия преход чрез умения	Операции по ПРЧР 2021-2027 в подкрепа придобиването на умения и компетенции в контекста на цифровия преход	Предоставяне на възможности за обучения за придобиване на дигитални умения на работната сила	09.2023 г.	Сключени са договори с Агенция по заетостта по три операции и вече са в изпълнение (Операции „Започвам работа – Компонент 2 Обучения“, „Дигитални умения“ и „Квалификация, умения и кариерно развитие на заети лица“) . Част от дейностите в операциите включват предоставяне на дигитални обучения. И трите операции ще прилагат приетото през 2023 г. ПМС 48/2023 г. за условията и реда за предоставяне на ваучери за обучение.	Изпълнение на проекти за обучение на безработни, неактивни и заети лица от Агенция по заетостта за придобиване на дигитални умения като конкретен бенефициент по трите операции на ПРЧР 2021-2027.	31.12.2029 г.	395,7 млн. лв. за целия програмен период в цялата ПРЧР за различни операции	Лица, включени в курсове за придобиване на дигитални умения – 161 хил. за целия програмен период в цялата ПРЧР за различни операции

I Специфична препоръка 2

Да осигури ефективна управленска структура и да подсили административния капацитет, за да се даде възможност за бързо и стабилно изпълнение на плана и за възстановяване и устойчивост. Да завърши бързо главата за REPowerEU с цел съвременнопочване на изпълнението и. Да присътъпи към бързо изпълнение на програмите по линия на политиката на сближаване при тясно взаимно допълване и полезно взаимодействие с плана за възстановяване и устойчивост.

– Резюме на политиката

Осигурена е нормативна уредба и Система за управление и контрол на ПВУ.

Предвид идентифицираните предизвикателства в областта на административния капацитет още на етапа на програмиране на ПВУ са планирани и се осъществяват координирани дейности, насочени към обезпечаване и поддържане на адекватен административен капацитет в отговорните ведомства в зависимост от ангажиментите им. В тази връзка е създадена нормативната възможност за назначаване на допълнителен извънщатен персонал в СНД и КП (чл. 12 от ПМС № 157/2022 г.). Също така с цел подобряване на административния капацитет в отговорностите за изпълнение на ПВУ във ведомствата беше реализиран проект за подобряване на административния капацитет по ПВУ, подготвен от Министерството на финансите, финансиран по Инструмента за техническа помощ на ЕК и реализиран от ГД „Реформи“. Обученията обхващаха всички елементи на проектния цикъл със специален фокус върху дейностите на СНД, прилагане на принципа за ненанасяне на значителни вреди в областта на опазването на околната среда и защита на финансовите интереси на Европейския съюз.

Като продължение на вече приключилия проект, през 2024 г. стартират обученията за прилагане на одобрената Системата за управление и контрол на ПВУ, които ще се извършат от Координиращото звено в рамките на инвестиция С10.111 „Осигуряване на адекватна информационна и административна среда за изпълнение на Плана за възстановяване и устойчивост“, която ще приключи през 2025 г. и включва 12 тематични обучения. Обученията са предназначени за служители на ведомствата, отговорни за изпълнението, контрола и мониторинга на инвестициите с цел улесняване на процесите по навременно докладване на постигнатия напредък и идентифициране на потенциални рискове и проблеми пред изпълнението на инвестициите.

В допълнение, на служителите на отговорните институции се препоръчва да включват в индивидуалните си планове за обучение ключови теми свързани с управлението и контрола на средствата от ЕС, включително в контекста на сериозни нередности и спазване на принципа за добро финансово управление.

Съгласно Насоките на ЕК във връзка с Плановете за възстановяване и устойчивост в контекста на REPowerEU, измененията в плановете на държавите членки е силно препоръчително да бъдат подадени като едно цяло. Преговорите по член 18 се отделиха от останалите по предложение на ЕК, с оглед времевата чувствителност (следваше да се финализират преди края на 2023 г.), за да се избегне риск от загуба на средства. В този смисъл, понастоящем се работи по изменението на ПВУ на основание член 21, включително предоговаряне на реформата за Декарбонизация на енергийния сектор във връзка с Решението на НС от 12 януари 2023 г., както и по главата REPowerEU. Съгласно получен коментар на ЕК по изпратени в предварителен порядък предложения по REPowerEU, главата следва да бъде допълваща по отношение на ПВУ, поради което не може да се разглежда отделно и зависи от параметрите на предоговорената реформа „Декарбонизация на енергийния сектор“.

Програмите, обхванати от Споразумението за партньорство за програмен период 2021 – 2027 г., са одобрени от Европейската комисия през 2022 г. Към настоящия момент може да бъде отчетен задоволителен напредък в тяхното изпълнение. Осигуряването на съгласуваност и допълняемост с мерките по ПВУ е предвидено за всяка една от петте Цели на политиките на ниво Споразумение за партньорство и за всяка от програмите. Оперативната координация между проектите, изпълнявани чрез споделено управление, и инвестициите по ПВУ се осъществява чрез изградените управленски структури и механизми.

Табл. 2-2: Мерки, адресиращи СП 2, част от Приложение 1

Област на политика	Наименование на мярката	Информация относно предприети и планирани мерки					Очакван ефект, в т.ч. бюджетен	Показатели за ефект с текуща и целева стойност
		Кратко описание на мярката	Начална дата	Актуално състояние (към април 2024 г.)	Предстоящи етапи в изпълнението на мярката до крайния срок на изпълнението ѝ (след април 2024 г.)	Крайна дата		
1	2	3	4	5	6	7	9	10
Ефективна управленска структура подсилване на административния капацитет	Развитие на Академията за фондовете на ЕС	Осигуряване на подкрепа за постигане на по-висока добавена стойност при управлението на средствата от фондовете на ЕС в България, където е отчетена необходимост от подобрения в стабилността и качеството на административния капацитет за изпълнение на ЕСИФ2 и ЕФСУЗ в България. Повишаването на административния капацитет на системно ниво ще бъде постигнато чрез различни интервенции по ПТП: осигуряване на методическа подкрепа и специфична експертиза; организиране на хоризонтални срещи и на действия „учене чрез правене“; насърчаване на професионализацията в областта на обществените поръчки; откриване, докладване и последващи действия във връзка с нередностите и измамите, засягащи финансовите интереси на ЕС; обмен на опит и	1.03.2024 г.	Подадено проектно предложение от конкретния бенефициент ИПА на 1 март 2024 г. Предстои оценка в съответствие с изискванията на Глава втора, Раздел II от ПМС № 23/2023 г.4	Подадено проектно предложение от конкретния бенефициент ИПА на 1 март 2024 г. Предстои оценка в съответствие с изискванията на Глава втора, Раздел II от ПМС № 23/2023 г.5	31.12.2029 г.	8 млн. лв. Програма „Техническа помощ“ ⁶	Хоризонтални модули за обучения – 19 бр.; Брой обучени лица/служители – 15 802 бр.; Дял на обучените лица/служители, преминали успешно тест за усвоени знания Дял на обучените лица/служители в Академията за фондовете на ЕС, преминали успешно тест за усвоени знания – 80% 7

² Европейските структурни и инвестиционни фондове по смисъла на чл. 1 от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ), в редакцията му към ДВ, бр. 39 от 2022 г., по силата на §70 от ПЗР на ЗИД на ЗУСЕСИФ (обн., ДВ, бр. 51 от 2022 г., в сила от 1.07.2022 г.).

³ Европейските фондове при споделено управление по смисъла на чл. 1 от ЗУСЕФСУ, в актуалната му редакция след ДВ, бр. 51 от 2022 г.

⁴ Постановление № 23 на МС от 13.02.2023 г. за определяне на детайлни правила за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмите, финансирани от Европейските фондове при споделено управление за програмен период 2021 - 2027 г.

⁵ Постановление № 23 на МС от 13.02.2023 г. за определяне на детайлни правила за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмите, финансирани от Европейските фондове при споделено управление за програмен период 2021 - 2027 г.

⁶ Максимален размер на БФП съгласно Насоките за кандидатстване по процедурата – ще се уточни в следващ отчет и след приключване на оценката на проектното предложение

⁷ Показателите са относими към Насоките за кандидатстване по процедурата – ще се уточни в следващ отчет и след приключване на оценката на проектното предложение

1	2	3	4	5	6	7	9	10
		трансфер на добри практики; укрепване на капацитета за планиране и извършване на оценки, вкл. чрез системи за събиране и анализ на данни и др.						
REPowerEU	Подадени нови проекти и предприети действия за изменението на Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България във връзка с плана на ЕК „REPowerEU“	Предложени през 2023 г. и препотвърдени през 2024 г. за включване в НПВУ, в контекста на плана „REPowerEU“, на редица проекти и реформа, сред които: -Устойчиво адаптиране на националната електропреносна мрежа за пълноценно интегриране на потенциала за производство на възобновяема енергия – GREENABLER с бенефициент ECO ЕАД (индикативна стойност 225 млн. евро, 90 % подкрепа по ПВУ); - Сгради с близко до нулево потребление на енергия (обществени сгради, образователна инфраструктура); - Предпроектни проучвания за изграждане на ПАВЕЦ до съществуващи язовири (150 млн. евро по ПВУ); - „Създаване на Обсерватория за енергийната бедност в България“, в диалог с всички заинтересовани страни и във взаимодействие с компетентните институции - централна и местна власт“;	2023 г., 2024 г.	Предложени през 2023 г. и препотвърдени през 2024 г. за включване в НПВУ, в контекста на плана „REPowerEU“ с писма наши изх. № E-03-00-136/07.03.2023г., № E-03-00-136/22.03.2023г., E-03-00-305/24.04.2023г. № E-04-19-259/07.08.2023г. и E-03-00-596/24.08.2023г., проведени технически срещи с ЦКЗ и компетентните служби на ЕК, очаква се оценка на проектите и евентуална препоръка за тяхното подобряване	Очаква се по предложените проекти да бъде получено становище	31.12.2026 г.	225 млн. евро за проект GREENABLER ; 30 млн. евро, подкрепа по ПВУ: 75% безвъзмездни средства и 25% безлихвен заем, който се връща към Националния фонд за декарбонизация за проект Сгради с близко до нулево потребление; 150 млн. евро за предпроектни проучвания ПАВЕЦ; 2,3 млн. евро за създаване на Обсерватория за енергийната бедност в България	Одобрени проекти; проведени процедури за избор на изпълнител – където е приложимо; сключени договори за възлагане на дейности – където е приложимо

I Специфична препоръка 3

Да намали зависимостта от изкопаеми горива да ускори енергийния преход чрез по-бързо внедряване на възобновяеми енергийни източници, като същевременно осигури капацитет за съхранение, за да се подобри гъвкавостта на енергийната система. Да подсили инфраструктурата на електроенергийната мрежа и да подобри нейното управление чрез рационализиране на процедурите за свързване и чрез въвеждане на елементи на интелигентните мрежи. Да продължи да полага усилия за увеличаване на междусистемните връзки със съседните държави. Да ускори санирането на сградите с цел стимулиране на енергийната ефективност и справяне с енергийната бедност. Да насърчи новите съобразени с бъдещето решения в областта на районното отопление и устойчивия градски транспорт и да ускори развитието на железопътната инфраструктура. Да увеличи усилията на политиката, насочени към предоставянето и придобиването на умения и компетенции, необходими за екологичния преход.

— Резюме на политиката

През 2023 г. България пое първия си формален ангажимент за постигане на климатична неутралност, с приетата Пътна карта за климатична неутралност (приета с Решение на Народното събрание от 4 октомври 2023 г. и актуализирана с РМС № 59 от 26 януари 2024 г.), която залага цел за постигане на климатична неутралност на българската икономика до 2050 г. Тази амбиция надхвърля заложените сценарии в Дългосрочната стратегия за смекчаване на изменението на климата до 2050 г. на Република България (приета с РМС № 809 от 21.10.2022 г.). Пътната карта предвижда залагане на дългосрочната национална цел за климатична неутралност в Закона за ограничение на изменението на климата (ЗОИК) и съобразяване на процеса на актуализация на Интегрирания национален план в областта на енергетиката и климата (ИНПЕК) и впоследствие на Дългосрочната стратегия с нея. Предвижда се формулиране на секторни цели за декарбонизация, включително за секторите индустрия, транспорт, сгради, селско стопанство и сектор земеползване, промяна в земеползването и горско стопанство (ЗПЗГС). Пътната карта предвижда преминаване на въглищните мощности в режим на стратегически резерв към 2035 г., и поетапен изход от изкопаемите горива, включително природния газ и базирани на петрол горива в транспорта до 2045 г.

В същото време Пътната карта съдържа конкретни ангажименти за ускорено развитие на възобновяемите енергийни източници и системи за съхранение за 2030 г., 2035 г. и 2040 г. Планира се достигане на ВЕИ капацитет от 14000 MW, в т.ч. 2500 MW офшорни ВЯЕЦ и 2000 MW системи за съхранение, както и изграждане на нови ядрени мощности и ПАВЕЦ. Индикативните годишни цели за развитие на ВЕИ и нискоемисионни мощности са хармонизирани с проекта на Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България до 2030 г., с хоризонт до 2050 г., изготвен от Министерство на енергетиката на основание чл. 4, ал. 2, т. 1 от Закона за енергетиката. Тяхното постигане ще бъде способствано и от изготвянето на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, който ще бъде изготвен през първото шестмесечие на 2024 г.

Със средства от ПРЧР 2021-2027 се подпомага политиката за осигуряване на адекватни на потребностите на работодателите професионална квалификация, умения и компетенции, които да подпомогнат преодоляването на динамичните промени в производствата, вкл. за наетите в риск от загуба на работа, поради реструктуриране, закриване на неекологични дейности и др. Подкрепата дава възможности на предприятията да получат финансиране за специфични обучения, насочени вкл. към кръговата икономика и зеления преход, въвеждането на нисковъглеродни, ресурсно ефективни и безотпадни процеси и

технологии, дигитални умения и др. За целта по ПРЧР ще се финансира през 2024 г. операция „Нови умения“, която се планира да обхване поне 38 000 заети.

С цел подкрепа за по-плавното и навременно реализиране на мерките на политиката свързана със справедливия и зелен преход, ПРЧР 2021-2027 ще подкрепи установяването на наличните умения на работещите в ТЕЦ и мините в трите засегнати района (областите Стара Загора, Перник и Кюстендил) и проучване на нагласите им за придобиване на нови умения и квалификация, необходими за бъдеща заетост. Ще бъдат финансирани дейности за картографиране на тези умения и нагласи на 15 100 пряко заети в тези производства лица в рамките на операция „Адресиране на предизвикателствата на пазара на труда“.

С цел намаляване търсенето на енергия, ПРР 2021-2027 г. предвижда значителен ресурс за инвестиции в енергийна ефективност на обществени и жилищни сгради. Ще се подпомагат всички видове мерки за енергийна ефективност, включително системи за отопление и климатизация, интегрирани инсталации за възобновяема енергия на място, оборудване за зареждане на електромобили и цифровизация на сградите. Като хоризонтално изискване за всички видове интервенции в сгради по програмата, независимо от вида инфраструктура е заложено постигането на минимум клас „В“ на енергопотребление и постигането на поне 30% намаляване на преките и непреките емисии на парникови газове в сравнение с предварителните емисии.

Съществена част от средствата по ПРР 2021-2027 ще бъдат насочени и към мерки за устойчива градска мобилност, които включват въвеждане на интелигентни транспортни системи и други мерки за дигитализация на транспорта, осигуряване на екологично чист подвижен състав за обществения транспорт, зарядна инфраструктура за чисти превозни средства, велосипедна и пешеходна мрежа с цел насърчаване на алтернативни методи на придвижване, подобряване на връзките между градски, междуградски автобусен, железопътен, въздушен, вътрешноводен и морски транспорт, като част от реализиране на интермодални превози и др. За разлика от предишния програмен период е предвидено мерките за насърчаване на устойчива градска мобилност да бъдат допустими за финансиране и на територията на селски общини.

С изменение на ПРР 2021-2027 г. беше одобрено финансирането от Фонда за справедлив преход (ФСП) за трите въглищни района – Стара Загора, Перник и Кюстендил. Ще бъдат финансирани мерки в съответствие с териториалните планове за справедлив преход на районите, които включват подпомагане създаването на капацитет за водородна верига на стойност, създаване на индустриални паркове с чисти технологии (с нулеви емисии), фотоволтаични паркове с електролизьори и/или системи за съхранение, подкрепа за оползотворяване на зелен водород, подпомагане на производството и разпространението на биометан и вятърна енергия, подпомагане на производството и разпространението на биогаз (биометан), подкрепа за използването на геотермална енергия за търговски и отоплителни цели. Мерките ще адресират препоръката за намаляване зависимостта от изкопаеми горива и ускоряване разработването на възобновяеми енергийни източници.

Мерките по ФСП предвиждат също подкрепа за енергийна ефективност и ВЕИ в жилищен сграден фонд с фокус върху енергийната бедност, включително подкрепа за внедряването на интелигентни и дигитални решения в енергийния сектор – управление на електроенергията, решения и системи за наблюдение, анализ и прогноза на потреблението и производството.

Както е посочено в специфичните препоръки на Съвета от 2023 г., повишаването на квалификацията и преквалификацията за екологичния преход, включително за най-засегнатите хора, са основни политически лостове за ускоряване на прехода към нулеви нетни емисии и гарантиране на справедливост. В тази връзка ПРР 2021-2027 г. предвижда инвестиции в трите въглищни райони за преквалификация и повишаване на уменията на засегнатата работна сила, в съответствие с тенденциите на развитие на пазара на труда

в посока на зелената и цифровата икономика. Инвестициите предвиждат да се улесни прехода на пазара на труда към професии в сектори с висок потенциал за растеж и професии, свързани със зеления преход, чрез субсидирана заетост, стажове и обучение на работното място. Дейностите включват картографиране на компетенциите и квалификации на работната сила в засегнатите региони, както и идентифициране на конкретните нужди от повишаване на квалификацията и уменията. В резултат от това ще бъдат определени конкретните направления за обучения, придобиване на нови умения на работниците, подкрепа за професионално обучение и обучение на обучители. Ще бъде подкрепено изготвяне на програми и провеждане на обучения ориентирани към търсенето (включително на работното място) за дейности в секторите с висок потенциал за растеж и професии, свързани със зеления преход; повишаване на техническата квалификация, с насоченост към засегнатите индустрии: предоставяне на възможности за учене през целия живот на работещите в компаниите/институциите, които имат желание да се адаптират към новите технологични промени/въглеродно-неутрално производство; цифрови/ИКТ компетенции: разширяване на предлагането на обучения за придобиване на цифрови умения и ИКТ.

Табл. 2-3: Мерки, адресиращи СП 3, част от Приложение 1

Област на политика	Наименование на мярката	Информация относно предприети и планирани мерки					Очакван ефект, в т.ч. бюджетен	Показатели за ефект с текуща и целева стойност
		Кратко описание на мярката	Начална дата	Актуално състояние (към април 2024 г.)	Предстоящи етапи в изпълнението на мярката до крайния срок на изпълнението ѝ (след април 2024 г.)	Крайна дата		
1	2	3	4	5	6	7	9	10
Да увеличи усилията на политиката, насочени към предоставянето и придобиването на уменията и компетентностите, необходими за екологичния преход	Провеждане на обучения	Провеждане на обучения за експерти и ръководители в държавната администрация по теми, свързани с екологичния преход	Януари 2024	Включени в Каталога за обучения на Института по публична администрация за 2024 г. на теми, свързани с опазването на околната среда и екологичния преход	Събиране на заявки и формиране на групи за обучения	Декември 2024 г.	Придобиване на умения и компетентности в областта на екологичния преход	Брой обучени
Намаляване на цялостната зависимост от изкопаеми горива	Изработване на Пътна карта за климатична неутралност, одобрена от Народното събрание Актуализация на Интегрирания национален план „Енергетика и климат“	Разработване на сценарии за декарбонизация в рамките на КЕП и доклад с препоръки, въз основа на който с акт на Министерския съвет е приета и предложена на Народното събрание за одобрение Пътна карта за климатична неутралност Актуализация на националния Интегриран план „Енергетика и климат“, с принос от компетентните ведомства и в непрекъснат многостепенен диалог със заинтересованите страни	Юли 2022 Май 2023	Приета е Пътна карта за климатична неутралност на Република България, включваща ускорен изход от изкопаеми горива и индикативни цели за ускорено развитие на ВЕИ. Създадена е междуведомствена работна група с представители от компетентните ведомства, която да работи актуализиран Интегриран план „Енергетика и климат“. Дейностите по моделиране на сценариите за декарбонизация са възложени на	Хармонизация на стратегическите документи – Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България до 2030 г., с хоризонт до 2050 г. и Интегриран план в областта на енергетиката и климата (ИНПЕК) до юни 2024 г. Допълване на междинни цели за декарбонизация (в съответствие с предложената от ЕК цел за съкращение на емисиите до 2040 г.) и приемане и актуализация на секторни цели за декарбонизация, включително в рамката на бъдещи изменения в Дългосрочната стратегия за смекчаване на изменението на климата до 2050 г. Допълнителни актуализации на Закона за енергията от възобновяеми	2023 г. Юни 2024 г.	Нулеви нетни въглеродни емисии на българската икономика до 2050 г. Стабилизирани средните цени на електрическата енергия под 100 евро/MWh към 2040 г., поради уско-	Намаление на емисиите (в CO2 екв. и % отношение) като междинни цели и етапи за постигане на националната цел за климатична неутралност до 2050 г. и в рамките на секторни цели Достигане на ВЕИ капацитет от 14000 MW,

1	2	3	4	5	6	7	9	10
	Разработване на Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Р България	Разработване на Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Р България, в диалог със заинтересованите страни	2023	<p>изпълнител. Получен принос от членовете на междуведомствената работна група, както и от дружествата от групата на БЕХ с информация за конкретни проекти, насочени към намаляване на зависимостта от изкопаеми горива, диверсификация на източниците и маршрутите за доставка на природен газ, модернизиране, трансформация и дигитализация на инфраструктурата (електро- и газопреносна).</p> <p>В процес на изменение и допълнение е Закона за ограничаване на изменението на климата (ЗОИК), с цел да се заложи националната цел за климатична неутралност и рамка за залагане на секторни цели за декарбонизация.</p> <p>В процес на актуализация е Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България до 2030 г., с хоризонт до 2050 г. и Интегриран план в областта на енергетиката и климата (ИНПЕК), с цел прецизиране на част от заложените междинни цели за развитие на ВЕИ и системи за съхранение, вкл. на база на изпълнението на актуализираната Инвестиция С4.18: Национална инфраструктура за съхранение на електроенергия от възобновяеми източници от НПВУ.</p>	<p>източници (ЗЕВИ) и подзаконовата нормативна уредба, които допълнително да облекчат процедурите по изграждане и присъединяване на ВЕИ и да стимулират общностите за възобновяема енергия.</p> <p>Изготвяне, консултации и приемане на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, в рамките на първото шестмесечие на 2024 г. Създаване на специализирана нормативна уредба за ВЕИ в морските пространства.</p>	2024 г.	реното навлизане на ВЕИ и системите за съхранение.	в т.ч. 2500 MW офшорни ВЯЕЦ и 2000 MW системи за съхранение към 2040 г.
Енергийната ефективност в промишлеността и в частния и публичния сграден фонд.	Сгради с близко до нулевото потребление на енергия	Инвестицията предвижда финансиране на мерки за енергийна ефективност в сгради държавна или общинска собственост, като същата е предложена за включване в плана RePowerEU	2024	Инвестиция Сгради с близко до нулевото потребление на енергия е предложена за включване в плана RePowerEU	Обявяване на покани, както следва: 1) Покана 1 – по реда на чл. 3, ал. 2, т. 2 от ПМС 114/2022 г. /предоставяне на средства на конкретни крайни получатели/ финансиране на 21 броя проектни предложения, преминали техническа и финансова оценка, одобрени и включени в списъка с резервни проекти по процедура BGENERGY-2.002 - „Енергийна ефективност в сгради“ по	2026 г.	Обща стойност на инвестицията е в размер на 30 млн. евро, подкрепа по ПВУ: 75% безвъзмездни средства	Постигнато намаляване на търсенето на енергия чрез повишаване на енергийната ефективност в публичния сграден фонд

1	2	3	4	5	6	7	9	10
					Програма "Възобновяема енергия, енергийна ефективност, енергийна сигурност", финансирана от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2014-2021 г. 2) Покана 2 – по реда на чл. 3, ал. 2, т. 1 от ПМС 114/2022 г. /подбор на предложения за изпълнение на инвестиции/ - финансиране на нови проектни предложения за изпълнение на мерки за енергийна ефективност в обществени сгради (държавна или общинска собственост), с които сградата да отговаря на дефиницията за сграда с близко до нулевото потребление на енергия.		и 25% безлихвен заем, който се връща към Националния фонд за декарбонизация	
Повишаване на уменията, необходими за екологичния преход	"Нови умения" операция по ПРЧР 2021-2027	Подкрепата за човешките ресурси на предприятията за преодоляване на динамичните промени в производствата и за осъвременяване на знанията и уменията на заетите лица, вкл. тези в риск от загуба на работа, поради реструктуриране, закриване на неекологични дейности и др. Подкрепата дава възможности на предприятията да получат финансиране за специфични обучения, насочени вкл. към кръговата икономика и зеления преход, въвеждането на нисковъглеродни, ресурсно ефективни и безотпадни процеси и технологии и др., както и за обучения за придобиване на професионална квалификация, ключови компетенции, дигитални умения.	2024 г.	Стартирана писмена процедура за промяна на операция „Нови умения“ от КН на ПРЧР. Разработен проект на документи за обявяване и кандидатстване по процедурата, който предстои да бъде актуализиран.	Финализиране на пакет с документи за обявяване на процедурата за подбор. Обявяване и набиране на проектни предложения. Оценка и сключване на договори. Изпълнение на проекти от предприятията.	декември 2026 г.	50 млн. лв. от ПРЧР 2021-2027 (ЕСФ+ и национално съфинансиране)	38 000 участници (лица) получили квалификация
Повишаване на уменията,	„Адресиране на предизвикателствата на пазара	В рамките на мярката предвидено извършване на дейности по картографиране на уменията на 15	2024 г.	Операцията е отворена за кандидатстване на 20.02.2024 г. към МТСП	Оценка на очакваното проектно предложение и сключване на договор. Организация на изпълнението и начало	декември 2027 г. за	3,7 млн .лв. за цялата операция	Разработени 3 бр. доклади за демографското

1	2	3	4	5	6	7	9	10
необходими за екологичния преход	на труда“ операция по ПРЧР 2021-2027	100 пряко заети в ТЕЦ и мините в районите, най-засегнати от екологичния преход – областите Стара Загора, Кюстендил и Перник. Целта е това да се осигури последващо по-лесно интегриране на пазара на труда при друг работодател или включване в други дейности за придобиване на нови умения или квалификация в унисон с търсените от работодателите. Операцията включва и други дейности: изготвяне на прогнози за развитието на пазара на труда и на оценки на политиките на пазара на труда.		като конкретен бенефициент с партньори НСИ, АЗ и национално представителните организации на работниците и служителите. Очаква се проектното предложение да бъде подадено в срок до 21.03.2024 г.	на дейностите по картографиране, според одобрения проект на конкретния бенефициент.	всички дейности по операцията	от ПРЧР 2021-2027 (ЕСФ+ и национално съфинансирани)	състояние и наличните умения и нагласите за бъдеща реализация на пряко заетите лица в ТЕЦ и въглищните мини

3. Напредък в изпълнението на основни реформи и инвестиции от ПВУ и перспективи за следващата година

Информацията относно напредъка в изпълнението на ключовите етапи и цели по реформите и инвестициите от НПВУ и перспективи са публикувани в платформата FENIX на ЕК в рамките на докладването два пъти в годината.

4. Напредък по отношение на целите за устойчиво развитие на ООН (ЦУР)

България разглежда Програмата на ООН и ЦУР като дългосрочен политически ангажимент на страната. Национална програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030 (НПР БЪЛГАРИЯ 2030) е инструмент на правителството за изпълнението на ЦУР, като целите са преплетени в приоритетите на НПР БЪЛГАРИЯ 2030.

През изминалата година е създаден национален механизъм за организация и координация на наблюдението и отчитането на изпълнението на ЦУР, където ключова роля играе Министерският съвет, подпомаган от Съвета за развитие. Определени са водещи институции по всяка ЦУР, които да ръководят, координират и контролират наблюдението и отчитането на тяхното изпълнение на ниво политики. Приет е и Национален списък с показатели, като Националният статистически институт носи отговорност за актуализиране на стойностите на показателите, включени в него. Изготвен е Анализ на напредъка в изпълнението на ЦУР на ООН, който е разгледан и приет от Съвета за развитие през м. октомври 2023 г. и е възложено на всички ведомства да предложат мерки от тяхна компетентност за преодоляване на предизвикателствата и изоставането (там, където такова се наблюдава) в изпълнението на ЦУР в Плана за действие към Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030.

Със свое Решение № 156 от 8 март 2024 г. Министерският съвет възложи изготвянето на Втори доброволен национален преглед на изпълнението на Целите на ООН за устойчиво развитие в Република България, който да бъде представен през 2025 г. пред Политическия форум на високо равнище по устойчиво развитие на ООН.

Съгласно посочения по-горе анализ, към настоящия момент страната отбелязва абсолютен напредък спрямо началото на периода по преобладаващата част (между 2/3 и 3/4) от показателите, включени в Националния списък за проследяване на напредъка в изпълнението на ЦУР. Същевременно, постигането на целевите стойности за 2030 г. (там, където има експлицитно дефинирани такива) или достигането на средните за ЕС нива (разглеждано като имплицитна цел на политиката в отсъствие на експлицитно определена цел) изглежда предизвикателство в почти всички области. Донякъде това може да бъде обяснено със серията от шокове и кризи, наблюдавани последователно през последните години (COVID-19 пандемията, шоковете на енергийните пазари, войната в Украйна, глобалната инфлация и т.н.). Поради тези обективни обстоятелства, оказващи негативно влияние на постигането на целите на политиката, наложителни (особено в някои области) са коригиращи действия в изпълняваните политики за преодоляване на предизвикателствата и изоставането в изпълнението на ЦУР както и на националните политики за развитие, като цяло.

В табл. 4.1 са представени мерки (които вече са в процес на изпълнение или с предстоящ старт на изпълнение), които адресират тези предизвикателства и изоставане.

Табл. 4-1: Напредък в изпълнението на националните цели в рамките на целите за устойчиво развитие на ООН

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
Цел 1: Край на бедността	
Продължаване на реализацията на реформата на схемата за минимален доход.	Увеличаване на обхвата и размерите на помощите. За 2024 г. се очаква подпомаганите да нараснат до 377 036 лица и семейства, в това число с месечни помощи - 54 971 лица и семейства.
Подпомагане на лица в трудоспособна възраст, чрез продължаване на изплащането на помощта през първите месеци след започване на работа.	Очаква се подпомогнатите лица да се запазят по-дълго време на пазара на труда, като се откъснат от зависимостта си от социално подпомагане. През 2024 г. се предвижда броят на подпомогнатите по този ред да достигне 1 000 лица.
Първоначална подкрепа за младежите, напускащи социална или интегрирана здравно-социална услуга за резидентна грижа.	Очаква се тези уязвими лица да не изпаднат от подпомагане и същевременно да се активират на пазара на труда. През 2024 г. се предвижда броят на подпомогнатите по този ред да достигне 300 младежи.
Определяне на нов размер на линията на бедност за 2024 г.	Актуализираният размер на линията на бедност за страната ще допринесе за увеличаване на финансовата подкрепа за хората с увреждания, социалните помощи по Закона за социално подпомагане, финансовите помощи и средства (за превенция и реинтеграция, отглеждане на детето при роднини или близки и в приемни семейства) по Закона за закрила на детето, както и за разширяване на достъпа до социална пенсия за старост по Кодекса за социално осигуряване.
Изпълнение на Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2030 и на Плана за действие за периода 2023-2024 г. за изпълнение на Стратегията.	Намаляване на дела на населението в риск от бедност или социално изключване до 31,0% през 2024 г.; намаляване на относителния дял на бедните до 21,5% през 2024 г. и намаляване на стойността на Коефициента на Джини до 37,5% през 2024 г.
Изпълнение на Плана за действие в изпълнение на Препоръка (ЕС) 2021/1004 на Съвета за създаване на Европейска гаранция за детето (2030).	Намаляване на дела на децата в риск от бедност или социално изключване до 26,0% през 2025 г.; намаляване на дела на децата в риск от бедност до 22,0% през 2025 г.; разширяване на обхвата на децата от 0 до 7 години в образование и грижи в ранна детска възраст до 22,0% през 2025 г.; намаляване на дела на преждевременно напусналите образование и обучение до 10,2% през 2025 г.; намаляване на броя на децата в резидентна грижа до 2 600 през 2025 г.; намаляване на детската смъртност до 4,8 на 1000 през 2025 г.; разширяване на обхвата на децата с увреждания, ползващи здравни, социални и интегрирани здравно-социални услуги – 9 000 обхванати деца; намаляване на пренаселеността на жилища при деца, изложени на риск от бедност до 70,0%.
Изпълнение на Плана за действие по прилагане на Европейския стълб на социалните права.	Намаляване броя на лицата в риск от бедност или социално изключване със 787 000 души до 2030 г.; Намаляване броя на децата под 18 години в риск от бедност или социално изключване със 196 750 лица до 2030 г.
Повишаване на техническата безопасност и капацитета на структурните звена на ГДПБЗН и подготовка на населението за реагиране при горски пожари.	Подменена техника на ГДПБЗН за борба с горските пожари.
Провеждане на информационно-разяснителни кампании за популяризиране на дейността на доброволните формирования.	Популяризиране на дейността на доброволните формирования.
Обучение и подготовка в системата на предучилищното и училищното образование за действия при пожари, бедствия и извънредни ситуации.	Формиране на необходимото поведение и действия при пожари, бедствия и извънредни ситуации на подрастващото население. Повишени знания и умения за действия и поведения при бедствия и при пожари.
Мерки за: - превенция и управление на риска от наводнения и засушаване; - анализи на риска, мониторинг и прилагане на мерки за превенция и защита при неблагоприятни геодинамични процеси – свлачища, срутища, ерозии, абразии; - повишаване готовността на населението за адекватна реакция и подобряване устойчивостта чрез осигуряване на наземен капацитет за борба с горските пожари; - изграждане на нови и оптимизиране и/или разширяване на съществуващи системи за предупреждение, наблюдение	Жители, ползващи се от мерки за защита от наводнения - 2 505 000 Зелена инфраструктура, изградена или усъвършенствана с цел приспособяване към изменението на климата - 280 ха Инвестиции в подкрепа на мерки за защита от неблагоприятни геодинамични процеси - нови или усъвършенствани - 79.66 млн лв.

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
ние, докладване; прогнозиране и сигнализиране; разработване на цифрови модели, анализи и прогнози във връзка с климатичните изменения. (ПОС 2021-2027 г.)	
Осигуряване на финансова подкрепа за хората с увреждания, предназначена за компенсирание на разходите, свързани с преодоляване на затрудненията, предизвикани от вида и степента на увреждане.	665 742 лица, получили месечна финансова подкрепа, съобразно степента на увреждането (средномесечно) през 2023 г.
Подпомагане на гражданите, които без помощта на другите не могат да задоволяват своите основни жизнено-потребности	54 971 лица и семейства, получаващи месечни помощи през 2024 г. 15 000 лица и семейства, получили еднократни помощи през 2024 г. 265 получени целеви помощи за наем през 2024 г. 300 младежи от 18-21 годишна възраст, напускащи услуги от резидентен тип през 2024 г. 1 000 безработни лица, получаващи месечна помощ и започнали работа през 2024 г. 300 000 лица и семейства, на които се отпускат целеви помощи за отоплителен сезон 2024/2025 г. 5 500 лица, за които се отпускат целеви средства за диагностика и лечение през 2024 г.
Изпълнение на мерки за осигуряване на дългосрочна грижа, равен достъп до качествени социални услуги и пълноценен живот в общността, индивидуализиране на подкрепата на уязвимите лица, насърчаване на активното участие в обществената живот на всяко лице в неравностойно положение, подкрепа за достъп до пазара на труда и др. (ПРЧР 2021-2027)	Намаляване на броя на лицата в риск от бедност или социално изключване; намаляване броя на децата под 18 години в риск от бедност или социално изключване.
Изпълнение на 108 договора по операция „Бъдеще за децата“	25 хиляди деца и техните семейства ще бъдат включени в дейности за здравна профилактика, семейно планиране, вкл. превенция на ранни бракове и раждания и подготовка за образователната система
Изпълнение на 229 договора по процедура „Грижа в дома“	Предоставени здравно-социални услуги на хора с увреждания и възрастни хора, зависими от грижа
Цел 2. Край на глада	
Мерки, свързани с подкрепа за земеделски стопанства и инвестиции в преработка на селскостопански продукти с цел подобряване производителността и доходите на земеделските производители и преработватели и задоволяване на обществените нужди от храна, включително висококачествени, безопасни и питателни храни произведени по устойчив начин, както и намаляване на хранителните отпадъци (СПРЗСР 2023-2027 г.)	Осигуряване на производство на висококачествени, безопасни и питателни храни, произвеждани по устойчив начин. Реструктуриране и модернизирание, включително подобряване на ресурсната ефективност на земеделските стопанства за гарантиране на продоволствена сигурност. Повишаване на производителността и доходите в аграрния отрасъл.
Подпомагане на много малки земеделски стопанства (СПРЗСР 2023-2027). Целта е да се обхванат големият брой малки и полупазарни стопанства, които имат потенциал за развитие от гледна точка на мотивация и наличен фамилен труд.	Увеличаване на групата от средните по размер стопанства, които са жизнеспособни, което ще се отрази положително на цялостното състояние в отрасъла.
Стартиране на земеделска дейност от млади земеделски стопани и осигуряване на приемственост между поколенията (СПРЗСР 2023-2027).	Увеличаване на броя на младите земеделски стопани и осигуряване на приемственост между поколенията.
Осигуряване на участия на биологични оператори в международни изложения (Финансиране с национални средства).	Увеличаване на общите площи (използваната земеделска площ (ИЗП) за биологично производство), върху които се прилагат методите на биологично производство. До 2025 г. в ОСП и ПВУ е заложено нарастване на дела на ИЗП за биологично производство до 5% от ИЗП в страната.
Изпълняване на инициативи и провеждане на ден на отворените врати в биологични стопанства, като мярка за популяризиране на биологичното производство.	Нарастване и на броя на операторите, занимаващи се с биологично производство.
Подпомагане на биологичните земеделски производители, чрез интервенция "Биологично растениевъдство" от СПРЗСР 2023-2027 г. и Екосхема за биологично земеделие (селскостопански животни) от СПРЗСР 2023-2027 г.	

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
<p>Подпомагане на биологичните оператори чрез интервенция „Сътрудничество за къси вериги на доставка“ от СПРЗСР 2023-2027 г., насочена към създаване и функциониране на къси вериги на доставки, чрез които произведената селскостопанска продукция се предлага на крайните потребители директно от нейните производители.</p>	
<p>Предвижда се увеличаване количеството на биологични храни в схемите „училищен плод“ и „училищно мляко“</p>	
<p>Стартиране на мерки на национално и регионално ниво за изграждане/модернизиране на аквакултурни стопанства и предприятия за преработка на рибни продукти и за възможности за диверсифициране на дейността и създаване на нови форми на доход и дейност. (ПМДРА 2021–2027 г.)</p>	<p>Увеличаване производителността и доходите на дребните производители на храни от сектор „Рибарство“, в това число и на заетите в него жени.</p>
<p>Приемане на проекта на "Национален план за опазване и устойчиво ползване на биологичното разнообразие и генетичните ресурси" и изпълнение на заложените мерки относно вътрешните сладководни екосистеми.</p>	<p>Устойчиво ползване на биологичното разнообразие и генетичните ресурси.</p> <p>Обезпечаване опазването на видове и местообитания - предмет на опазване в съответните защитени територии.</p>
<p>Цел 3. Добро здраве и живот</p>	
<p>Приемане на План за действие за периода 2024-2026 за изпълнение на Национална програма за подобряване на майчиното и детско здраве 2021-2030</p>	<p>Осигуряване на достъп извън обхвата на здравното осигуряване до медицински консултации и дейности, свързани с организиране на комплексното медицинско наблюдение на деца с увреждания и хронични заболявания, бременни с повишен медицински риск, с патология на бременността или наличие на хронични заболявания и увреждания. Въвеждане на нови скрининги за новородени.</p>
<p>Периодично актуализиране на пакета от здравни дейности, заплащани от НЗОК, и увеличение на относителния дял на средствата за ПИМП и СИМП, с цел разширяване обема и обхвата на профилактичните дейности, извършвани в първичната помощ.</p>	<p>Повишаване на качеството и обема на предоставяните услуги в първичната извънболнична медицинска помощ (ПИМП) и развитие на капацитета на специализираната извънболнична медицинска помощ (СИМП). Създаване на условия за въвеждане на съвременни диагностично-лечебни методи в амбулаторни условия.</p>
<p>Актуализиране на Национална здравна карта, оптимизиране на болничната помощ чрез увеличаване на дейностите, осъществявани в амбулаторни условия и усъвършенстване на механизмите за контрол</p>	<p>Повишаване ефективността на болничната помощ</p>
<p>Модернизиране на обектите на спешна медицинска помощ, осигуряване на съвременни медицински превозни средства, обучение на персонала и изграждане на система за спешна медицинска помощ по въздуха.</p>	<p>Намаляване на случаите на преждевременна смърт в резултат от реализацията на мащабни инвестиции в системата на спешната медицинска помощ</p>
<p>Изпълнение на дейности в рамките на национални програми за превенция и контрол, включително: осигуряване на лекарствени продукти от втори ред за пациенти с мултирезистентна и екстензивнорезистентна туберкулоза и препарати с фиксирани дози за възрастни и деца; Антиретровирусна терапия на всички нуждаещи се хора, живеещи с ХИВ/СПИН; Безплатна диагностика за ХИВ/СПИН, вирусни хепатити, СПИ и туберкулоза; Изследвания на бременни жени за превенция на перинаталната трансмисия на ХИВ инфекция, сифилис и други СПИ; Ежегодни кампании за безплатно консултиране и изследване за ХИВ, СПИ, вирусни хепатити и туберкулоза, както и за информиране на обществото</p>	<p>Увеличаване на достъпа до изследвания, своевременна диагностика на ХИВ, вирусни хепатити, СПИН и туберкулоза и лечение. Намаляване на смъртността от туберкулоза, СПИН и хепатит по вид заболяване;</p>
<p>Повишаване на имунизационния обхват при възрастни на и над 65 г. възраст; Провеждане на кампании за информиране на населението и на медицинските специалисти за риска от грип и пневмококови инвестиции при лицата на и над 65</p>	<p>Намаляване на заболяемостта и смъртността от сезонен грип и пневмококови инфекции и пневмококова пневмония</p>
<p>Въвеждане на нови задължения за участниците във веригата на лекарствоснабдяването, за които е предвидено да се изпълняват чрез Специализирана електронна система за проследяване и анализ на лекарствените продукти, включени в Позитивния лекарствен списък на Република България.</p>	<p>Осигурена финансова защита на населението</p> <p>Подобряване на действащата нормативна уредба в областта на лекарствените продукти - ЗИД на ЗЛПХМ</p>

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
<p>Прилагане на механизъм по договаряне и сключване на рамкови споразумения за лекарствените продукти осигурявани по реда на Наредба 34/2005г., за които стойността, заплащана от бюджета на Министерството на здравеопазването, се изчислява чрез групиране, в което не участват лекарствени продукти на други притежатели на разрешение за употреба.</p>	
Цел 4. Качествено образование	
<p>Въвеждане и развитие на качествени и достъпни интегрирани услуги за ОГРДВ (План за действие до 2024 към Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030))</p>	<p>Подобрено управление и достъп до услуги в ОГРДВ</p>
<p>1. Внедрена Национална рамка за качество на ОГРДВ. 2. Създаден междуинституционален механизъм за мониторинг на качеството на ОГРДВ. 3. Осигурена модернизирана материална база, оборудване и дидактически средства, включително материали за развитие на мисленето и въображението на децата.</p>	<p>Подобрение на условията за отглеждане, възпитание, обучение и социализиране на децата в ОГРДВ</p>
<p>Прилагане на индивидуален подход към детето във всички услуги за ОГРДВ (План за действие до 2024 към Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030))</p>	<p>Подобрено съотношение между броя на децата и броя на специалистите за работа с тях</p>
<p>Изграждане на Центрове за високи постижения в професионалното образование и обучение по НПВУ</p>	<p>Осигурена модерна и високо-технологична материална база в ПГ, която да предоставя възможност за съвременно обучение по професионална подготовка, отговарящо на обществените потребности и променящите се изисквания на пазара на труда.</p>
<p>Разработена визия и цели за придобиването на знания и умения за устойчиво развитие чрез обучение на учители и непедagogически персонал, обмен на добри практики и създаване на професионални учещи общности, участие в международни мрежи</p>	<p>Развитие на глобалното образование и образованието за устойчиво развитие.</p>
<p>Модернизиране на ПОО спрямо динамиката на пазара на труда чрез съвместна работа между училищата, предлагачи ПОО, бизнеса, висшите училища и др.;</p>	<p>Предлагане на модерно и качествено професионално образование и обучение, отговарящо на бързопроменящите се нужди на пазара на труда.</p>
<p>Насърчаване на интереса към ПОО по приоритетни професии и по специалности с прогнозиран бъдещ недостиг на пазара на труда. (План за действие до 2024 към Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030))</p>	<p>1. Увеличен брой на записаните ученици в ПОО по приоритетни професии и по специалности с прогнозиран бъдещ недостиг на пазара на труда. 2. Повишен процент на участие в Информационни и професионални мероприятия по приоритетни професии и специалности в ПОО.</p>
<p>Подкрепа за практическото обучение на учениците, навършили 16 години от училищата, осъществяващи професионална подготовка чрез допълнителни практики в реална работна среда. (План за действие до 2024 към Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030))</p>	<p>Повишена ефективност от партньорствата между училищата, осъществяващи професионална подготовка и работодателите за подобряване на практическите умения на учениците в съответствие със специфичните нужди на пазара на труда.</p>
<p>Разширяване на обхвата на дуалното обучение и на практическото обучение в реална работна среда, включително оборудване на експериментална работа</p>	<p>Повишен брой на учениците в дуална форма на обучение. Увеличен брой на училищата провеждащи дуално обучение. Стартирала програма "ДОМИНО 2" по Швейцарско-българската програма за сътрудничество</p>
<p>Цялостно интегриране на дуалното ПОО (дПОО) в образователната система</p>	<p>Подобрен капацитет и осигурена системна подкрепа на участниците от страната на образованието в дПОО; Подобрена административна и регулаторна рамка; Адаптирано дуално обучение към очакваната модернизация на нормативната рамка за ПОО; Регламентирана методология и процес по разработване и актуализиране на учебни планове и програми с участието на бизнеса; Развиване и прилагане на образователни иновации в дуалното ПОО; Интегриран модел на дуалното ПОО с по-ранните и по-късните образователни степени; Въведено системно професионално ориентиране и</p>

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
	консултиране и подобряване на публичния образ на дПОО; Въведена система за осигуряване на качество в дПОО
Разширяване на социалния и регионален обхват на дуалното ПОО	Разширен достъп на уязвимите групи до ПОО; Обучения и подкрепа за укрепване на капацитета на местните партньори в неразвита среда за прилагане на дПОО;
Кариерно ориентиране на учениците. (План за действие за изпълнението на НПР България 2030 за периода 2022 - 2024 г.)	Осигурена система от достъпни и качествени услуги за системно кариерно ориентиране от ранна детска възраст, в училище и във висшите училища във връзка с успешната реализация на пазара на труда.
Анализ на потребностите на икономиката от специалисти. Разработване и прилагане на нов Списък на професиите за професионално образование и обучение (СППОО) на база на актуализирани Държавни образователни стандарти (ДОС), учебни планове и програми чрез използване на Секторни съвети на уменията;	Обвързвано ПОО с потребностите на пазара на труда.
Въведени модернизирани учебни планове и програми по професионална подготовка, компетентностни профили на учители и преподаватели по професионална подготовка; обучение по специфични за професията умения. Модернизирани на професионалното образование и обучение.	Подобрено професионално образование и обучение, включващо усъвършенствани учебни планове и програми.
Създаване на условия за равен достъп до предучилищно и училищно образование чрез определяне на защитени и средишни ДГ и училища. (План за действие до 2024 към Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030))	<ol style="list-style-type: none"> 1. Повишен дял на обхванатите в образование и обучение деца и ученици; 2. Намален дял на преждевременно отпадналите от образователната система; 3. По-широко обхващане на децата в образователната система; 4. По-добър достъп до качествено образование за децата от уязвими групи, включително ромите
"Активно приобщаване в системата на предучилищното образование". Изпълнява се в Програма "Образование" 2021-2027 (План за действие до 2024 към Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030))	Разширен достъп до предучилищно образование на децата от уязвими групи и живеещи в бедност.
Допълнително обучение по български език за деца от уязвими групи. Изпълнява се в Програма "Образование" 2021-2027 (План за действие до 2024 към Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030))	Допълнително обучени по български език деца от уязвими групи, включващо разработени специализирани методики за обучение по български език за деца с друг майчин език/деца, които не владеят добре български език – за всички възрастови групи (3 - 6 г.) и за разновъзрастни групи.
Подкрепа на уязвими групи за достъп до висше образование. (План за действие до 2024 към Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030))	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предоставени допълнителни обучения на ученици от уязвими групи от втори гимназиален етап, с цел успешно полагане на държавни зрелостни изпити и кандидатстване във висше училища. 2. Подкрепени студенти от уязвими групи за обучение в първи курс
Създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери. (План за действие до 2024 към Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030))	Повишен капацитет и квалификация на педагогическите специалисти и непедагогическия персонал, вкл. образователните медиатори за работа в мултикултурна образователна среда;
Полагане на грижи за уязвими групи (в т. ч. чуждестранни) студенти и на студентите от български произход, чрез Подпомагане на ученици с добри образователни резултати от трудно достъпни или слабо развити населени места и ученици от уязвими и маргинализирани групи, вкл. роми, от втори гимназиален етап за продължаване на образованието им във ВУ. (Тригодишен план за изпълнение на Стратегията за развитие на висшето образование в република България 2021 - 2030 г. (за периода 2021 - 2024 г.))	<p>Подобрение на успеха в образователната дейност чрез измерими показатели като:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Успех в учебните постижения; 2. Повишен процент на завършените курсове; 3. Повишен процент на продължаващите образование.

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
Промяна в учебните програми за облекчаване на изучавания материал от ненужна фактологическа тежест. Преминаване към рамкови учебни програми, структурирани върху компетентности	1. Променен подход на обучение в училищното образование - повишаване на практическите умения на учениците за сметка на по-малко наизустяване и възпроизвеждане на факти. 2. Подготовка на учениците за решаване на задачи с практическа насоченост по формата PISA, въвеждане на входно равнище в девети клас; 3. Разработен и подаден чрез МФ до Генерална дирекция „Реформи“ към ЕК проект за получаване на подкрепа по линия на Инструмента за техническа подкрепа за разработване на рамков модел за учебна програма
Подкрепа за прилагане на модел за функционална оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците. (План за действие до 2024 към Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030))	1. Обучени специалисти за прилагане на модел за функционална оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците. 2. Разработени и приложени програми за психомоторно, познавателно и езиково развитие, за индивидуална и групово работа при установени езикови и/или емоционално-поведенчески и/или сензорни затруднения.
Преодоляване на езиковите бариери пред децата и учениците, които не говорят български в семейството, както и децата на българите, които се завръщат от чужбина. (План за действие до 2024 към Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030))	Повишен процент на усвояване на Български език от деца с езикови бариери
Осигуряване на условия за повишаване на постиженията на всяко дете и всеки ученик и ориентация към ключовите компетентности. (План за действие за изпълнението на НПР България 2030 за периода 2022 - 2024 г.)	Развитие на капацитета на училищата чрез компетентностния модел и подобрения в четивната грамотност, дигиталната грамотност и социално-емоционалните умения на учениците
Развитие и разширяване на системата за ограмотяване на възрастни. (План за действие до 2024 към Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030))	Увеличено участие на населението на възраст 25-64 години във формално образование и обучение и в неформално обучение – 4 и 12-седмичен период преди проучването;
Сътрудничество между организации и институции за програми за достъп до учене през целия живот. Разширяване и укрепване на мрежата за учене през целия живот; широко приложение на сертифицирани електронни форми за дистанционно обучение	Създадени мрежи и партньорства между професионални гимназии и между тях и други институции, вкл. висшите училища и бизнеса за подпомагане връзката между образованието и пазара на труда.
Образователна мобилност за граждани. Създаване на програми за достъп до учене през целия живот. (План за действие за изпълнението на НПР България 2030 за периода 2022 - 2024 г.)	Повишена ефективност на ученето; Повишена пригодност за заетост и подобрени перспективи за професионална реализация; Инициативност и предприемачество; усъвършенствани чуждоезикови и/или цифрови компетентности повишена мотивация за участие в бъдещо образование/обучение.
Внедряване на модерни средства за обучение, подпомагане обновяването на училищната ИКТ среда чрез осигуряване на интернет свързаност, закупуване на иновативен хардуер, осигуряване на образователни електронни ресурси, електронни дневници, облачни услуги и др.	Подобрен достъп до информационни и комуникационни технологии, дигитално учебно съдържание и електронни учебници с добавена реалност, съобразени с дигиталната трансформация на образованието.
Цел 5. Равенство между половете	
Проект „Родители в заетост“ (ПРЧР 2021-2027)	Осигуряване на грижа за деца, непосещаващи ясли, детски градини и предучилищни групи; Създаване на равни възможности и на двата пола за пълноценно участие на пазара на труда, както и за професионално и кариерно израстване; Постигане на качествена заетост и икономическа независимост; Съчетаване на професионален и личен живот.
Повишаване на капацитета на координаторите по равнопоставеност на жените и мъжете чрез провеждане на обучения за повишаване на информираността и капацитета относно защитата срещу всички форми на дискриминация	Обучени координатори, които участват в разработването и провеждането на националната политика по равнопоставеност на жените и мъжете, координират изпълнението на мерките от компетентността на органа на изпълнителната власт, участват в разработването на количествените и качествените индикатори и анализи на равнопоставеността на жените и мъжете в съответната област на компетентност на институцията, координират събирането и разпространението на информация и добри практики, предоставянето на данни по равнопоставеност на жените и мъжете от компетентността на органа на изпълнителната власт и др.

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
Включване в обучение на безработни жени за придобиване на професионална квалификация, обучение за придобиване на квалификация по част от професия;	Развитие на уменията на безработни жени
Провеждане на събития за повишаване на информираността на обществото по въпросите за разликата в заплащането и доходите и недискриминацията по пол.	Повишаване на информираността за разликата по пол в заплащането
Предоставяне на социални услуги и своевременно настаняване на деца и лица, жертви на насилие, трафик или друга форма на експлоатация.	Осигуряване на подкрепа на деца и лица, жертви на насилие, трафик или друга форма на експлоатация
Прилагане на междуинституционалното сътрудничество за обгрижване на децата, адекватни мерки за закрила и насочване към ползване на социални услуги.	Подобряване на взаимодействието в случаи на деца, жертви на трафик на хора - трудова и сексуална експлоатация
Цел 6. Чиста вода и канализация	
Изпълнение на инвестиционна програма по РМС № 711 от 2022 г. за одобряване на списък на инвестиционни проекти на общините по приоритети и направления/обекти за целево финансиране. (държавен бюджет; в процес на изпълнение)	111 броя населени места с новоизградени/реконструирани довеждащи водопроводи и/или вътрешна водопроводна мрежа. 22 броя населени места с новоизградена/реконструирана канализационна мрежа. 2 броя пречиствателни станции за отпадъчни води .
Изпълнение на инвестиционна програма за общински проекти. Мярката е насочена към подпомагане на общините за изпълнение на приоритетни инфраструктурни проекти за периода 2024-2026 г. (държавен бюджет; в процес на изпълнение)	Подобряване на състоянието на водоснабдителната и канализационната инфраструктура, като по този начин се създават условия за устойчиво подобряване на ВиК услугите на населението, както и подобряване на екологичното състояние на водните обекти.
Изграждане/доизграждане/реконструкция на водоснабдителни системи в 10 агломерации от 5 000 до 10 000 е.ж. (НПВУ; в процес на изпълнение)	Допълнителен брой жители с достъп до подобро водоснабдяване - 52 676 броя жители; Изпълнение на задължения по Директива 2020/2184; Намаляване на общите загуби на питейна вода средно с 10 % за брой населено място.
Изграждане/доизграждане/реконструкция на канализационни системи в 10 агломерации от 5 000 до 10 000 е.ж. Новоизградени / реконструирани / модернизираны пречиствателни станции за отпадъчни води (ПСОВ) (НПВУ; в процес на изпълнение)	- Товар на замърсяване, който се събира и пречиства в пълно съответствие, е.ж.- 66 363 е.ж.; - Новоизградени / реконструирани / модернизираны пречиствателни станции за отпадъчни води (ПСОВ) - 10 броя; - Постигнато пълно съответствие с чл. 3, 4 и 5 на Директива 91/271/ЕИО по отношение събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчните води от 10 агломерации.
Предоставяне на средства за изграждане, рехабилитация и модернизация на ВиК инфраструктура за събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води, водоснабдяване с принос към намаляване на загубите на вода по водопроводната мрежа и подобряване качеството на питейната вода (Програма "Околна среда 2021-2027"; в процес на изпълнение)	Жители, свързани към подобро обществено водоснабдяване, лица; Жители, свързани към поне вторично пречистване на отпадъчни води, лица (индикаторите се отчитат по ПОС 2021-2027 г.)
Разработване на програмата от мерки за актуализиране на ПУРБ за периода 2022-2027 г. и програмата от мерки за актуализиране на Морската стратегия за периода 2022-2027	Разработени програми от мерки за постигане на поставените цели за постигане добро състояние на водните тела, съгласно ПУРБ и Морската стратегия
Дейности и мерки по Приоритет "Биологично разнообразие" от ПОС 2021-2027 г. Приоритет "Биологично разнообразие" на ПОС 2021-2027 г. подкрепя мерки за изпълнение на ангажиментите на страната, произтичащи от европейското природозащитно законодателство, описани в стратегически и планови документи на европейско и национално ниво: • Мерки, насочени към подобряване природозащитното състояние на природни местообитания и видове, предмет на опазване в мрежата Натура 2000. • Мерки за опазване/възстановяване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие извън Натура 2000 – изпълнение на мерки от Стратегия за биологичното разнообразие в Република България и Национален	Подобряване на природозащитното състояние на сладководни типове природни местообитания

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
<p>план за опазване и устойчиво ползване на биологичното разнообразие и генетичните ресурси 2020-2024 г., мерки от планове за управление на защитени територии и планове за действие за видове</p>	
<p>Мярка "Интегриране на екосистемния подход и прилагане на природосъобразни решения при опазване на защитените зони от мрежата "Натура 2000" (НПВУ; в процес на изпълнение)</p>	
Цел 7. Достъпна и чиста енергия	
<p>Осъществяване на пълна либерализация на пазара на електрическа енергия</p>	<p>Възникване на ефективна ценова конкуренция. Осигурява се постепенно пълно дерегулиране на цените на дребно за домакинствата, успоредно с пълната възможност за смяна на доставчика.</p>
<p>Национална схема за подпомагане на домакинствата в областта на енергията от възобновяеми източници</p>	<p>Намаляване на сметките от потребителите и развитие на пазара на ел. енергия.</p>
<p>Изпълнение на мерки за повишаване на енергийната ефективност по „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“, „Развитие на регионите“, „Транспортна свързаност“ „Околна среда“ и НПВУ</p>	<p>Повишаване на енергийната ефективност.</p>
<p>Изграждане на LNG терминал до Александрополис</p>	<p>Диверсификация на източниците за доставките на газ.</p>
<p>Разширение на капацитета на ПГХ "Чирен"</p>	<p>Проектът предвижда увеличаване на обема работен газ до 1 млрд. куб. м. и увеличаване на дебита на добив и нагнетяване до 8 - 10 млн. куб.м/ден.</p>
<p>Национална инфраструктура за съхранение на електроенергия от възобновяеми източници (НПВУ)</p>	<p>Проекта цели изграждане на съоръжение за съхранение на енергия произведена от ВЕИ и балансиране на електроенергийната система</p>
<p>Подкрепа за нови мощности за производство на електроенергия от възобновяеми източници и съхранение на електроенергия (НПВУ)</p>	<p>Увеличение на дела на електрическа енергия от ВЕИ и изпълнение на целите за декарбонизация.</p>
<p>Пилотен проект за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия от геотермални източници (НПВУ)</p>	<p>Увеличаване на възможностите за оползотворяване на геотермална енергия в България.</p>
<p>Модернизация на енергийни мрежи, включително тръбопроводи в градските централни отоплителни системи, електропреносните и газопреносните мрежи, повишаване междусистемната свързаност с други държави членки</p>	<p>Намаляване на загубите в преносните мрежи.</p>
<p>Цифрова трансформация на електропреносната мрежа (НПВУ)</p>	<p>Намаляване на загубите в електропреносната мрежа от трансформация и пренос.</p>
Цел 8. Достойна работа и икономически растеж	
<p>Създаване на механизъм за финансиране на български проекти в областта на Индустрия 4.0 и изкуствения интелект</p>	<p>1. Създаден механизъм 0 (2023) 1 (2030) По-голям дял на български фирми с потенциал в разработването и прилагането на иновативни продукти и услуги, вкл. ИИ</p>
<p>Въвеждане и разработване на технологии от Индустрия 4.0 в предприятията (дългови инструменти в комбинация с БФП): Финансов инструмент (ФИ) за дигитализация (ПКИП)</p>	<p>1. Предприятия, получили подкрепа чрез финансови инструменти 0 (2022) 91 (2029) Подобрен достъп на МСП до кредитно и безвъзмездно финансиране за разработване и въвеждане на технологии от Индустрия 4.0</p>
<p>Въвеждане и разработване на технологии от Индустрия 4.0 в предприятията (дългови инструменти в комбинация с БФП): Фонд за високорискови проекти за дигитализация и ФИ Старт-ъп фонд за дигитализация (ПКИП)</p>	<p>1. Предприятия, получили подкрепа чрез финансови инструменти 0 (2022) 130 (2026) 268 (2029) Подобрен достъп на МСП до рисково финансиране за разработване и въвеждане на технологии от Индустрия 4.0</p>
<p>Финансов инструмент за „Интегрирани териториални инвестиции“ (ПКИП)</p>	<p>1. Предприятия, получили подкрепа чрез финансови инструменти в изпълнение на механизма за Интегрирани териториални инвестиции 0 (2022)</p>

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
	24 (2029) Подобрен достъп на МСП до кредитно финансиране за подкрепа за реализиране на жизнеспособни инвестиции, насочени към растеж и конкурентоспособност на МСП, установени на територията на индустриални паркове или във функционална близост около тях
Грантова схема за ИКТ решения и киберсигурност в МСП	1. МСП, постигнали първо или второ ниво на дигитализация 0 (2022) 1 492 (2025) Повишаване капацитета на МСП за внедряването на информационни и комуникационни технологии, решения за киберсигурност, и цялостно повишаване нивото на тяхната дигитализация
Насърчаване на заетостта на младите хора чрез осигуряване на възможности за обучение, за професионална квалификация и ключови компетентности, съобразно търсенето на пазара на труда (със средства от ДБ и по линия на ПРЧР 2021-2027)	Повишен коефициент на заетост в групата 15-29 години
Насърчаване на заетостта на младите хора чрез осигуряването на възможности за заетост, вкл. качествени платени стажове, стажуване и чиракуване на младежи в неравностойно положение (със средства от ДБ и процедура "Младежка заетост +", ПРЧР 2021-2027)	Понижен коефициент на безработица в групата 15-29 години
Насърчаване на включването в образование и заетост на млади хора, които не учат, не работят и не се обучават (NEETs) 15-29 г., чрез насърчаване достигането и активирането на младежите от групата NEETs, вкл. чрез засилване на партньорствата на младежките организации с местни институции. Разработване и прилагане на услуги за социално включване на младежи от групата NEETs	1. Процент на младежите, попадащи в групата NEETs 16.7% (2019) 15% (2030) Понижен дял младежи, попадащи в групата NEETs
Създаване на механизъм за обмен на данни между институциите за работа с икономически неактивни лица в изпълнение на чл. 7а, ал. 3 от Закона за насърчаване на заетостта (ЗНЗ)	Създаване на регистър на икономически неактивни лица, чрез който Агенцията по заетостта ще разполага с информация и ще има възможност да идентифицира и достига до икономически неактивното население (16 - 65 г.) в различните региони на страната
Изпълнение на програми за заетост, вкл. регионални програми за заетост и обучение на безработните в неравностойно положение на пазара на труда, финансирани от бюджета за активна политика на пазара на труда по Националния план за действие по заетостта	1. Осигуряване на заетост на безработни лица от неравнопоставените групи 7 748 (2023, отчет) 5 930 (2024) 5 159 (2025) 4 488 (2026) Повишено участие на пазара на труда на безработните лица от неравнопоставените групи на пазара на труда. Осигуряване на субсидирана заетост в икономически по-слабо развитите региони
Реализиране на насърчителни мерки по ЗНЗ за наемане на безработни лица от групите в неравностойно положение на пазара на труда, финансирани от бюджета за активна политика на пазара на труда по Националния план за действие по заетостта	1. Осигуряване на заетост на безработни лица от неравнопоставените групи 4 351 (2023, отчет) 3 981 (2024) 3 463 (2025) 3 013 (2026) Повишено участие на пазара на труда на безработните лица от неравнопоставените групи на пазара на труда
Реализиране на Националната програма „Активиране на неактивни лица“, финансирана от бюджета за активна политика на пазара на труда по Националния план за действие по заетостта	1. Неактивни лица, регистрирани в ДБТ като безработни, в резултат от реализация на програмата: 14 345 (2023) 14 000 (2024) 14 000 (2025) 14 000 (2026) Достигане до неактивните лица и мотивиране за активното им поведение на пазара на труда чрез работата на назначените по програмата ромски и младежки медиатори, организатори на общественополезен труд, психолози и кейс мениджъри
Мобилни услуги на Агенцията по заетостта за достигане до търсещи работа лица в малките населени места, със затруднен достъп до пазара на труда	1. Предоставяне на услуги от мобилни екипи на търсещи работа лица и работодатели от малки и/или отдалечени населени места: 2 500 годишно

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
	Предоставен достъп до посреднически услуги по заетостта на безработни и икономически неактивни лица и работодатели от малки населени места, чрез предоставяне на комплексна услуга на място
Обучения на заети и безработни лица за придобиване на професионална квалификация и/или ключови компетентности, финансирани от бюджета за активна политика на пазара на труда по Националния план за действие по заетостта	<p>1. Брой обучени безработни лица: 9 463 (2023, отчет) 9 000 (2024) 9 000 (2025) 9 000 (2026)</p> <p>Повишаване на квалификацията и уменията на работната сила в съответствие с потребностите на пазара на труда и изискванията на работодателите</p>
Обучения за дигитални умения и създаване на платформа за онлайн обучение на възрастни	<p>1. Брой лица, придобили дигитални умения 500 000 (2024-2026)</p> <p>Повишаване на квалификацията и уменията, вкл. на дигиталните умения на работната сила. Осигурен по-широк достъп до обучение на възрастни, вкл. на лица от групите в неравностойно положение на пазара на труда</p>
Допълващо финансиране на избрани от Европейската комисия Европейски цифрови иновационни хъбове (ЕЦИХ)	<p>1. RCO10 Предприятия, които си сътрудничат с научноизследователски организации 0 (2023) 5 (2026)</p> <p>2. SR 9 Подкрепени МСП от мрежата ЕЦИХ 0 (2023) 750 (2026)</p> <p>Създадени по-благоприятни условия за продължаващо развитие на проекти за ЕЦИХ и задълбочаване на международното сътрудничество на бизнеса и науката</p>
Изграждане на първия български петаскейл суперкомпютър Discoverer, част от мрежата на EuroHPC	<p>1. Брой публични и частни потребители 0 (2021) 200 (2026)</p> <p>2. Брой подадени заявки 0 (2021) 60 (2026)</p> <p>3. Брой направени услуги 0 (2021) 40 (2026)</p> <p>Стимулиране научноизследователската и развойна дейност, вкл. тази на бизнеса, с цел повишаване използването на технологии за симулиране, моделиране и оптимизация</p>
Финансиране на проекти за ЕЦИХ, успешно преминали процедура по селекция на ЕК и получили Печат за високи постижения	<p>1. RCO10 Предприятия, които си сътрудничат с научноизследователски организации 0 (2023) 5 (2026)</p> <p>2. SR 9 Подкрепени МСП от мрежата ЕЦИХ 0 (2023) 700 (2026)</p> <p>Създадени по-благоприятни условия за продължаващо развитие на ЕЦИХ и задълбочаване на международното сътрудничество на бизнеса и науката</p>
Подкрепа за развитие на зелени и цифрови партньорства за интелигентна трансформация	<p>1. Предприятия, които си сътрудничат с научноизследователски организации 0 (2024) 2 (2026)</p> <p>2. Малки и средни предприятия, въвеждащи иновация в продукт, процес 0 (2024) 412 (2026)</p> <p>Задълбочено сътрудничество между бизнеси и научни организации в областта на зелените и цифрови решения и екоиноваците</p>
Процедура Производствени инвестиции в предприятията (ПКИП)	<p>1. Подкрепени предприятия 0 (2023) 601 (2025)</p> <p>Подобрен производствен капацитет на съществуващи МСП - семейни предприятия и предприятията от творческите индустрии и занаятите, повишена конкурентоспособност и подобро пазарно присъствие</p>

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
Процедура Технологична модернизация в предприятията (ПКИП)	1. Подкрепени предприятия 0 (2022) 665 (2024) Повишена ефективност на производствените процеси на МСП чрез придобиване на нови машини, съоръжения и оборудване, както и специализиран софтуер
Гаранционен инструмент за растеж (ПКИП)	1. Процент операции, одобрени от Инвестиционния комитет 0 (2022) 100 (2026) Облекчаване на предизвикателствата пред малкия и среден бизнес при получаване на кредитно финансиране за бързо възстановяване на дейността им отпреди COVID-19 кризата и създаване на възможности за последващ растеж
Дялови инструменти за растеж (ПКИП)	1. Процент одобрени операции 0 (2022) 100 (2026) Облекчаване на предизвикателствата пред предприятията, свързани с продължителния икономически негативен ефект от кризата с COVID-19 върху предприятията
Програма за публична подкрепа за развитие на индустриални паркове и подобряване на инфраструктурната им свързаност (НПВУ)	1. Предоставяне на безвъзмездни средства за развитието на индустриални паркове или зони и подписване на договорите; 0 (2023) 5 (2026) 2. Подписване на договори за вътрешната и външната инфраструктура на индустриалните паркове или зони. 0 (2023) 100 (2026) 3. Завършени инфраструктурни проекти в избраните индустриални паркове или зони — функциониращи индустриални паркове или зони 0 (2023) 100 (2026) Повишаване на икономическия растеж, създаване на нови работни места и увеличаване на експортния капацитет на страната чрез създаване на по-благоприятни условия за инвеститорите
Проактивен инвестиционен маркетинг - привличане на инвеститори от целеви сектори и държави	1. Проведени мероприятия за привличане на инвеститори с фокус върху районите с по-ниска инвестиционна активност 0 (2024) 50 (2026) Повишен дял на чуждестранните инвестиции в България
Насърчаване на инвестициите в индустрията и във високотехнологични производства и услуги по Закона за насърчаване на инвестициите (ЗНИ)	1. Дял на проектите във високотехнологичния сектор спрямо всички сертифицирани проекти по ЗНИ 50% (2023) 60% (2026) Повишен дял на инвестициите във високотехнологични производства и услуги
Финансово подпомагане за обучение за придобиване на професионална квалификация, за заетите новите работни места по сертифицирани по ЗНИ инвестиционни проекти, клас А и клас Б (само за инвестиции във високотехнологичните дейности или в общините с висока безработица)	1. Брой насърчени проекти (с минимум 30 обучени души) 0 проекта (2023) по 1 проект (годишно до 2026) Повишаване на квалификацията на заетите лица, вкл. в секторите на високите технологии и ИКТ и други приоритетни сектори
Подкрепа за създаване на заетост по инвестиционни проекти, сертифицирани по ЗНИ (клас А, клас Б или приоритетен).	1. Планиран брой нови работни места за разкриване от инвеститора 2353 (2023) 2500 (2026) Разкриване и поддържане на качествени работни места, осигуряващи благоприятни условия за труд
Насърчаване на предприемаческата активност - създаване на нови и развитие на съществуващи предприятия (дялови инструменти): ФИ Фонд Предприемачество (ПКИП)	1. Подкрепени предприятия 0 (2022) 93 (2029) Подобрен достъп на МСП до финансиране с цел да се осигури подкрепа за създаване на нови и развитие на съществуващи предприятия
Създаване на нови и развитие на иновативни стартиращи предприятия (дялови инструменти):	1. Подкрепени предприятия 0 (2022) 29 (2029)

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
<ul style="list-style-type: none"> - ФИ Фонд за иновации в предприятията - ФИ за рисково финансиране 	<p>Подобрен достъп на МСП до финансиране с цел стимулиране иновационната дейност на бизнеса. Предоставяне на подкрепа за създаване на нови и развитие на иновативни предприятия. Подкрепа за осигуряване на достъп до НИРД и иновации (включително чрез привличане на чуждестранни изследователи), както и вътрешното им внедряване в предприятията с цел увеличаване на броя на реализираните на пазара т.нар. „in-house“ иновации</p>
Дялови инструменти за иновации	<p>1. Одобрени операции за 100% от средствата 0 (2022) 100% (2026) Повишен иновационен капацитет и подобрена продуктивност на предприятията, по-високи нива на научноизследователската дейност на бизнеса</p>
Малки иновативни грантове (ваучерна схема) за МСП	<p>1. RCO10 Предприятия, които си сътрудничат с научноизследователски организации 0 (2024) 625 (2026) Задълбочено сътрудничество между науката и бизнеса в подкрепа на МСП за подобряване тяхното иновационно представяне и капацитет, вкл. и този при внедряването на иновативни решения</p>
Подготовка и провеждане на информационни кампании, посветени на интернационализацията на МСП	<p>1. Проведени събития 0 (2021) 30 (2030) 2. Брой предприятия 0 (2021) 500 (2030) Задълбочаване на международното сътрудничество и повишена интернационализация на българските МСП</p>
Изпълнение на маркетингови мерки, анализи и подкрепа на МСП за разработване и подготовка на промоционални материали за международни и регионални търговски панаири	<p>1. Подпомогнати предприятия-износители 0 (2022) 500 (2030) Задълбочаване на международното сътрудничество и повишена интернационализация на българските МСП</p>
Изготвяне и изпълнение на годишни програми от ИАНМСП в съответствие с националните и регионалните приоритети, определени в Стратегията, и с предложенията на заинтересованите страни за участие на МСП в търговски панаири, търговски мисии и други големи събития	<p>1. Изготвени и изпълнени програми 2 (2021) 10 (2030) Задълбочаване на международното сътрудничество, повишена интернационализация на българските МСП, подобрен иновационен капацитет на предприятията</p>
Провеждане и/или подкрепа на МСП за участие в международни панаири, търговски изложения, конференции и участие с институционален щанд в България и чужбина	<p>1. Брой подпомогнати МСП 1597 - за страната (2021) 70 - за чужбина (2021) 1000 - за страната (2030) 170 - за чужбина (на година) Задълбочаване на международното сътрудничество и повишена интернационализация на българските МСП</p>
Участие на МСП в официални бизнес форуми, конференции и търговски мисии, контактни борси и бизнес срещи	<p>1. Брой подпомогнати предприятия 38 (2021) 200 (2030) Планиран брой подкрепени МСП за участие в бизнес форуми, търговски мисии и т.н. с цел повишена интернационализация на българските МСП</p>
Разработена и приета Стратегия за развитието на космическата индустрия и технологии в България	<p>1. Одобрена стратегия 0 (2023) 1 (2024) Повишени нива на интелигентна специализация в областта на космическите технологии при предприятията</p>
Изпълнение на гаранционен дългов инструмент Кръгова и ресурсноефективна икономика в предприятията (ПКИП)	<p>1. Подкрепени предприятия (в т.ч. микро-, малки, средни, големи предприятия) 0 (2023) 190 (2029) Подобрен достъп на бизнеса до финансиране с цел насърчаване прехода към кръгова и ресурсноефективна икономика</p>

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
Внедряване на иновации в предприятията в област "Чисти технологии, кръгова и нисковъглеродна икономика" на ИСИС 2021-2027 (БФП) (ПКИП)	1. Подкрепени предприятия (в т.ч. микро-, малки, средни, големи предприятия) 0 (2023) 168 (2026) Повишен капацитет на предприятията в областта на внедряването на екоинновации, ресурсноефективни, нисковъглеродни и безотпадни технологии
Подкрепа за прехода към кръгова икономика в предприятията (БФП) (ПКИП)	1. Предприятия, придобили нови технологии за въвеждане на кръгови модели 0 (2023) 120 (2025) Повишен капацитет на предприятията за преминаване към кръгови модели на използване на ресурсите, производство и потребление на продуктите от дейността им
Разработване на иновации в предприятията в област "Чисти технологии, кръгова и нисковъглеродна икономика" на ИСИС 2021-2027 (БФП) (ПКИП)	1. Подкрепени предприятия 0 (2022) 72 (2028) Повишен капацитет на предприятията за разработване на екоинновации, ресурсноефективни, нисковъглеродни и безотпадни технологии
Подкрепа за изпълнение на мерки за енергийна ефективност в предприятията (дългови инструменти в комбинация с БФП) (ПКИП)	1. Подкрепени предприятия 0 (2023) 133 (2029) Подобрен достъп на бизнеса до финансиране за повишаване на енергийната ефективност и увеличаване използването на енергия от ВЕИ
Допълващо финансиране за подкрепа участието на България в европейско партньорство „Чист водород“ за изграждане на водородна долина	1. Привлечени частни инвестиции, допълващи публичното подпомагане (в т.ч. безвъзмездни средства, финансови инструменти) - в млн. евро 0 (2023) 16 млн. евро (2029) 2. Участие в европейски партньорства 0 (2023) 1 (2026) 3. Подкрепени предприятия, които въвеждат иновации в продукти и/или процеси 0 (2023) 1 (2026) 4. Осигурени нови работни места 0 (2023) 90 (2029) 5. Изградена малка водородна долина на територията на община Стара Загора 0 (2023) 1 (2029) Задълбочено сътрудничество между науката и бизнеса в областта на водородните технологии и тяхното използване в прехода към кръгова икономика
Привличане на млади учени за кариера в областта на науката, както и създаване на ново поколение висококвалифицирани специалисти	1. брой подкрепени млади учени 250 (2022) 1500 (2025) 2. брой финансирани грантове за постдокторанти 150 (2022) 1100 (2025) Привлечени млади учени за кариера в областта на науката, както и създаване на ново поколение висококвалифицирани специалисти
Програми за сътрудничество за иновации и трансфер на знания и технологии	1. Индустриални програми за технологично развитие и иновации 0 (2024) 5 (2029) Насърчаване на междусекторното сътрудничество, развитие на партньорството чрез използване на съществуващия научен потенциал и създаване на устойчиви индустриални програми за технологично развитие и иновации
Рехабилитация и реинтеграция на работещите и пострадалите при трудови злополуки или професионални болести	1. Брой лица, ползвали програмата на НОИ за профилактика и рехабилитация през периода 2024-2026 г. - 183 000 души Подобрен професионален и здравен статус на осигурени лица чрез провеждане на рехабилитация, включително и за лица с временно или

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
	трайно намалена работоспособност поради трудови злополуки или професионални болести
<p>Мерки за създаване на инфраструктура за третиране на битови отпадъци и намаляване на количеството депонирани битови отпадъци и увеличаване на дела на разделно събраните и рециклирани отпадъци, включително изграждане, разширяване и/или надграждане на общински/регионални системи за разделно събиране и рециклиране на биоразградими отпадъци (ПОС)</p>	<p>1. Допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци, т/год. 0 (2021) 330 000 (2029)</p> <p>2. Отпадъци, събрани разделно, т/год. 0 (2021) 330 000 (2029)</p> <p>Подобряване на управлението на отпадъците. Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворените отпадъци. Насърчаване на повторното им ползване. Преход към ефективна кръгова икономика от гледна точка на използването на ресурсите</p>
<p>Изпълнение на дейностите по рекултивации на депа за твърди битови отпадъци (финансиране от ПОС 2021-2027)</p>	<p>1. Площ на рехабилитираната земя (в резултат на рекултивацията на депа), за която се отпуска подкрепа, ха 0 (2021) 80 (2029)</p> <p>Намаляване на вредното въздействие на отпадъците и предотвратяване на образуването им</p>
<p>Инструмент за ускорено усвояване на европейски средства</p> <ul style="list-style-type: none"> • За финансиране на до 100% разходите по подадено проектно предложение за одобрени за подписване на договор МСП и до 85% от разходите за МСП в списъка на чаканите. <p>Фирми с инвестиционен кредит от ББР имат право да ползват необезпечено оборотно финансиране до 200 000 лв.;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Насочен към проекти по оперативна програма на МИР за енергийна ефективност на производствени сгради и технологична модернизация на МСП 	<p>Насърчаване на растежа на МСП чрез осигуряването на нови възможности за финансиране</p>
<p>Насърчаване на инвестиционните процеси в земеделските стопанства чрез предоставяне на финансова подкрепа по Подмярка 4.1 "Инвестиции в земеделски стопанства" от мярка 4 "Инвестиции в материални активи" от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г. (ПРСР 2014-2020 г.)</p>	<p>1. Индекс на обща факторна производителност в селското стопанство, 2005=100 105 (2017) 115 (2030)</p> <p>2. Производителност на труда в селското стопанство (лв./ГРЕ) 15 550 (2018) 19 500 (2030)</p> <p>3. Брутообразуване на основен капитал, % от БДС от селското стопанство 8,9 (2017) 12,4 (2030)</p> <p>4. Брой бенефициенти, получаващи подкрепа за инвестиции по мярката 1 606 (2020, с натрупване) 1 756 (2025, с натрупване)</p> <p>Подобрена конкурентоспособност и устойчивост на земеделските стопанства. Повишаване на факторната производителност и на производителността на труда в селското стопанство</p>
<p>Стимулиране на техническото и технологичното обновяване на земеделските стопанства чрез предоставяне на инвестиционна подкрепа по Интервенция "Инвестиции в земеделските стопанства" от Стратегическия план за развитие на земеделското стопанство и селските райони (СПРЗСР 2023-2027 г.)</p>	<p>1. Индекс на обща факторна производителност в селското стопанство, 2005=100 105 (2017) 115 (2030)</p> <p>2. Производителност на труда в селското стопанство (лв./ГРЕ) 15 550 (2018) 19 500 (2030)</p> <p>3. Брутообразуване на основен капитал, % от БДС от селското стопанство 8,9 (2017) 12,4 (2030)</p> <p>4. Брой бенефициенти, получаващи подкрепа за инвестиции по интервенцията 0 (2023) 403 (2026, с натрупване) 1 100 (2029, с натрупване)</p> <p>Подобрена конкурентоспособност и устойчивост на земеделските стопанства. Повишаване на факторната производителност и на производителността на труда в селското стопанство</p>

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
Предоставяне на инвестиционна подкрепа за технологичен и екологичен преход на селското стопанство по проект "Фонд за насърчаване на технологичния и екологичен преход на селското стопанство" от Националния план за възстановяване и устойчивост, направление "Инвестиции в технологична и екологична модернизация"	<ol style="list-style-type: none"> 1. Индекс на обща факторна производителност в селското стопанство, 2005=100 105 (2017) 115 (2030) 2. Производителност на труда в селското стопанство (лв./ГРЕ) 15 550 (2018) 19 500 (2030) 3. Брутообразуване на основен капитал, % от БДС от селското стопанство 8,9 (2017) 12,4 (2030) 4. Брой подпомогнати земеделски производители 0 (2023) над 600 (2026) <p>Подобрена конкурентоспособност и устойчивост на земеделските стопанства. Повишаване на факторната производителност и на производителността на труда в селското стопанство</p>
Насърчаване на инвестиционните процеси в преработката и маркетинга на земеделска продукция чрез предоставяне на финансова подкрепа по подмярка 4.2 „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“ от мярка 4 „Инвестиции в материални активи“ от ПРСР 2014-2020 г.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Брой бенефициенти, получаващи подкрепа за инвестиции по мярката 367 (2020, с натрупване) 437 (2025, с натрупване) <p>Повишаване на производителността и конкурентоспособността на предприятията в преработката и маркетинга на селскостопанска продукция. Подобряване на цялостната дейност, икономическата ефективност и конкурентоспособността на предприятия от хранително-преработвателната промишленост</p>
Стимулиране на техническото и технологичното обновяване на предприятията, свързани с преработката и маркетинга на земеделска продукция, чрез инвестиционна подкрепа по Интервенция "Инвестиции за преработка на селскостопански продукти" от СПРЗСР 2023-2027 г.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Брой бенефициенти, получаващи подкрепа за инвестиции по интервенцията 0 (2023) 484 (2029, с натрупване) <p>Повишаване на производителността и конкурентоспособността на предприятията в преработката и маркетинга на селскостопанска продукция</p>
Насърчаване на инвестиционната активност и въвеждането на иновации в подсектор Аквакултури чрез предоставяне на финансова подкрепа по мерки за продуктивни инвестиции и иновации в аквакултурите от Програмата за морско дело, рибарство и аквакултури (ПМДРА 2021-2027 г.)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Произведена продукция от аквакултури, тона 15 432 (2018) 20 000 (2030) 2. Брой одобрени проекти 0 (2023) 94 (2029, с натрупване) <p>Повишаване на конкурентоспособността и жизнеспособността на предприятията за аквакултури</p>
Насърчаване на инвестиционната активност и въвеждането на иновации при преработката и маркетинга на продукти от риболов и аквакултури чрез предоставяне на финансова подкрепа по Мярка "Преработка на продукти от риболов и аквакултури" от ПМДРА 2021-2027 г.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Брой одобрени проекти 0 (2023) 31 (2029, с натрупване) <p>Повишаване на производителността и конкурентоспособността на предприятията в преработката и маркетинга на продукти от риболов и аквакултури</p>
Продуктивни инвестиции и иновации в аквакултурите	<ol style="list-style-type: none"> 1. Индикатор CR 17 Субекти, които подобряват ефективността на ресурсите в производството и/или преработката от ПМДРА 0 (2023) 28 (2027) <p>Повишаване на конкурентоспособността и жизнеспособността на предприятията за аквакултури</p>
Преработка на продукти от риболов и аквакултури	<ol style="list-style-type: none"> 1. Индикатор CR 17 Субекти, които подобряват ресурсната ефективност в производството и/или обработката от ПМДРА 0 (2023) 5 (2027) 2. Индикатор CR 14 Създадени възможности за иновации от ПМДРА (Развитие на продуктовете иновации/Развитие на иновациите в процеса) 0 (2023) 31/5 (2027) <p>Повишаване на производителността и конкурентоспособността на предприятията в преработката и маркетинга на продукти от риболов и аквакултури</p>
Временно преустановяване на риболовни дейности	<ol style="list-style-type: none"> 1. Индикатор CR 08 Лица, които се ползват от режима от ПМДРА 0 (2023) 60 (2027)

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
	Целта е да се предоставят финансови компенсации на операторите заети в стопанския риболов за временно преустановяване на риболовните дейности поради опасност за сигурността на риболовните дейности или възпрепятстване икономическата жизнеспособност на риболовните операции
Изпълнение на План за действие за изпълнение на Националната стратегия (НСУРТРБ) със залагане на мерки за развитие на приоритетните видове туризъм и дигитализация на сектора	Насърчаване на инвестициите и иновациите в туризма, повишаване на качеството на туристическите продукти и услуги, продължаване популяризирането в чужбина на възможностите за туризъм в България, ускорена дигитализация на туристическия сектор, намаляване на негативните ефекти от туризма върху околната среда, постигане на по-благоприятни резултати по основни показатели, които се използват за мониторинг на развитието на туризма, балансирано развитие на туристическите райони. Създаване на още по-благоприятни условия за устойчиво развитие на туризма, развитие на конкурентоспособен туристически продукт и още по-успешно позициониране на България на световния туристически пазар
Развитие и популяризиране на туристически продукти и ресурси в национален и регионален обхват	<ol style="list-style-type: none"> 1. Брой изработени видеофилма за целия ТГС региона ГР-БГ 0 (2021) 1 (2023) 2. Брой изработени видеоклипа за ТГС региона 0 (2021) 8 (2023) 3. Брой изработен рекламни видеоспота 0 (2021) 5 (2023) 4. Брой изпълнена информационна кампания за ТГС района 0 (2021) 1 (2023) 5. Брой сключени договори за проекти, финансирани по Програми на ЕС за периода 2021-2027 г. за популяризиране на специализирани видове туризъм 0 (2021) 5 (2027) <p>Повишаване на качеството на предлагания туристически продукт в България, по-висока удовлетвореност на туристите при престоя им, повишаване на популярността на туристическите дестинации в страната и в чужбина</p>
Оказване на подкрепа за туристическите райони	<ol style="list-style-type: none"> 1. Брой сключени договори по подадени проектни предложения от общини по съответната програма за реклама и маркетинг 12 (2023) 50 (2026) 2. Брой изпълнени дейности съгласно маркетинговите стратегии - онлайн реклама, събития, участия на международни борси; брой подадени проектни предложение от общини по Черноморието за реклама и маркетинг 0 (2023) 36 (2026) <p>Повишаване на ефективността на сътрудничество между заинтересованите страни за развитие на туризма, популяризиране на местните природни забележителности и култура</p>
Развитие, подобряване, разширяване и социализация на туристическите зони и свързаната с тях инфраструктура. Опазване, развитие и популяризиране на публични туристически активи и свързани с тях туристически услуги и инфраструктура	<ol style="list-style-type: none"> 1. Брой културни и туристически обекти, които получават подпомагане 0 (2023) 80 (2026) <p>Подобряване на състоянието и модернизиране на туристическите зони и повишаване на тяхната привлекателност за туристи, повишаване на качеството на предлаганите туристически продукти и услуги и повишаване на удовлетвореността на туристите, повишаване ефективността на използване на публичните туристически активи и другите туристически ресурси за развитието на туризма, опазване на природното и културно наследство и популяризирането му чрез развитие на устойчив туризъм</p>
Разработване на План за действие за изпълнение на Националната стратегия (НСУРТРБ) със залагане на мерки за развитие на приоритетните видове туризъм и дигитализация на сектора	Ефективно използване на новите дигитални технологии за подпомагане постигането на целите, свързани с устойчиво развитие на туризма, постигане на по-високо равнище на дигитализация на туристическия сектор, развитие на умения на работещите в туризма за работа с новите технологии

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
Изготвяне на междинна оценка на актуализираната НСУР-ТРБ	Изготвена оценка дали са необходими промени в НСУРТРБ с оглед гарантиране на максимално ефективна политика за устойчиво развитие на туризма
Цел 9. Индустрия, иновации и инфраструктура	
Подкрепа за иновативни МСП, отличени с Печат за високи постижения	1. Подпомогнати предприятия (от които малки, включително микро-, средни, големи) 0 (2023) 12 (2026) 2. Завършени проекти на иновативни МСП 0 (2023) 13 (2026) Повишаване на иновативния потенциал на предприятията и създаване на условия за растеж и развитие
Финансов инструмент „Фонд за технологичен трансфер“ (ФТТ)	1. Подкрепени предприятия: 0 (2023) 57 (2029) Финансов инструмент за дялови и/или квази-дялови инвестиции в комбинация с БФП, включително в рамките на една операция, с цел осигуряване на подкрепа за спиноф компании, стартиращи високотехнологични предприятия и предприятия, базирани на знанието като част от индустриални старт-ъп системи, превръщане на научни разработки в пазарно приложими продукти и технологии, комерсиализация и управление на интелектуалната собственост
Подпомагане на научноизследователската и развойна дейност на предприятията и организациите за научни изследвания и разпространение на знания	1. Брой сключени договори за БФП 24 договора за БФП (2021) 100 договора за БФП (2026) 200 договора за БФП (2030) 2. Брой създадени партньорства 15 създадени партньорства (2021) 50 създадени партньорства (2026) 100 създадени партньорства (2030) По-високи нива на научноизследователска и развойна дейност, повишена конкурентоспособност на предприятията, развити нови и/или усъвършенствани съществуващи продукти, услуги и процеси
Устойчиво развитие на Центрове за върхови постижения (ЦВП) и Центрове за компетентност (ЦК)	1. Изследователи, работещи в подкрепени научноизследователски съоръжения 0 (2023) 300 (2029) 2. Научноизследователски организации, участващи в съвместни проекти за научни изследвания 0 (2023) 69 (2029) 3. Номинална стойност на оборудването за научни изследвания и иновации 0 (2023) 35 448 578 евро (2029) 4. Изследователски работни места, създадени в подкрепяните структури (изчислени в еквивалент на пълно работно време) 0 (2024) 80 (2029) 5. Публикации от подкрепяните проекти 0 (2024) 400 (2029) 6. Подадени заявки за патенти 0 (2024) 16 (2029) Създадени по-благоприятни условия за продължаващо развитие на ЦВП и ЦК и задълбочаване на тяхното сътрудничество с бизнеса
Участие в Европейските партньорства	1. Научно-изследователски организации, участващи в съвместни проекти за научни изследвания 0 (2023) 2 (2027) 2. Предприятия, които си сътрудничат с научноизследователски организации 0 (2023) 412 (2027) Задълбочено сътрудничество на европейско равнище между бизнеси и

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
	научни организации, предлагащо нов тласък на предприятията на местно ниво в областите на интелигентна специализация
<p>Директно кредитиране с гаранции по InvestEU</p> <ul style="list-style-type: none"> • Старирала 2023 г. • 89 млн. лева 	<p>1. Разпределен бюджет - 89 млн. лв. 0 лв. (начална стойност към датата на одобрение на програмата август 2023 г.) 89 млн. лв. (целева стойност, срок до изчерпване на ресурса, но не по-късно от август 2025 г.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Инвестиционни и оборотни кредити с гаранция от InvestEU за подкрепа на: <ol style="list-style-type: none"> 1. Конкуренцеспособността на МСП; 2. Екологичната и устойчива трансформация на бизнеса; 3. Иновации и цифровата трансформация; • Облекченията в цената и намаление в размера на обезпечение от клиента
<p>Изграждане, укрепване и развитие на капацитет и повишаване на осведомеността и популяризиране на възможностите в областта на данните (d2/d7)</p>	<p>1. Потребители на нови и усъвършенствани обществени цифрови услуги, продукти и процеси 0 (2024) 1 000 000 (2026)</p> <p>2. Дял на електронно споделяне на данни 0 (2024) 34% (2026)</p> <p>3. Дял на свободно достъпни данни 0 (2024) 66% (2026)</p> <p>Програми за специализирани обучения, например за възможности за анализ на данни и политики, базирани на данни, за повторна употреба на данните, за поддържането и предоставянето на данни за всяко едно от пространства на данни по стратегически сектори и области от обществен интерес, за изграждане на партньорства за споделяне на данни</p>
<p>Изграждане на пространства на данни по стратегически сектори и области от обществен интерес (d3)</p>	<p>1. Брой създадени пространства за данни 0 (2024) 9 (2027)</p> <p>Разработване на архитектура; закупуване и внедряване на съвременни технологии /инструменти/ софтуерни решения за съхраняване, сигурност, споделяне, обработка, използване и повторно използване на данни; внедряване на процеси и процедури, свързани с управление на данните;</p>
<p>Участие в РП на ЕС в областта на научните изследвания и иновациите Хоризонт Европа за периода 2021-2027 г.</p>	<p>1. Класация на България спрямо страните на ЕС по привлечени средства на глава на населението 22 място (2021) 20 място (2026)</p> <p>Укрепване на научната и технологичната база на ЕС, включително чрез разработване на решения за изпълнение на приоритетите на политиката като екологичния и цифровия преход. Програмата допринася и за постигането на целите за устойчиво развитие и стимулира конкурентоспособността и растежа</p>
<p>Изпълнение на ННП за постигане на въздействие върху социално-икономически предизвикателства</p>	<p>1. Брой изпълнявани ННП 11 (2018) 12 (2025)</p> <p>Постигане на качествени научни резултати в полза на икономиката и обществото, създаване на критична маса от учени за работа по обществени предизвикателства</p>
<p>Изграждане и развитие на съвременна научноизследователска инфраструктура и осигуряване на достъп до пан европейски консорциуми за научна инфраструктура</p>	<p>1. Брой подкрепени инфраструктурни обекти 22 (2023) 30 (2026)</p> <p>Изграждане, модернизиране и интернационализиране на инфраструктурните комплекси с цел посрещане на обществени и икономически предизвикателства. Използване на научноизследователските инфраструктури от общоевропейски интерес между държави от ЕС и асоциирани държави, както и създаване ,на регионални центрове, участие при различните експерименти и научни програми</p>
<p>Осигуряване на достъп до пан европейски консорциуми за научна инфраструктура</p>	<p>1. Брой членства в пан-европейски консорциуми за научна инфраструктура 12 (2021) 13 (2026)</p>

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
	Интензифициране на процеса на интернационализацията на българските научни организации и висши училища в европейски консорциуми за научна инфраструктура и като цяло на интеграцията на българската научно-иновационна екосистема в Европейското научноизследователско пространство
Създаване и развитие на модел на мрежа от изследователски ВУ в подкрепа на индустрията и обществото	1. Брой изпълнени стратегически научни и иновационни програми на ВУ 0 (2023) 9 (2026) Повишаване качеството на научноизследователска дейност, ускоряване трансфера на технологии и подобряване взаимодействието с бизнеса
Увеличаване на административния капацитет и бюджета на организациите, финансиращи научни изследвания с цел насърчаване и развитие на научните изследвания	1. Брой конкурсни сесии 8 конкурсни сесии (2022) 10 конкурсни сесии (2026) Чрез финансирането на фундаментални научни изследвания ще се създадат условия за приложни научни изследвания и иновации, както и за подготовка на специалисти и учени в различни научни области, което ще повиши активността на проектната дейност на научните организации и висшите училища в страната съобразно националните приоритети с цел реализиране на повече и с по-качествени научни проекти при условията на конкуренция
Стимулиране на публикационната активност на научноизследователския състав и повишаване броя на научните публикации в авторитетни научни списания, реферирани и индексирани в базите данни с научна и наукометрична информация Web of Science и Scopus, както и насърчаване на културата на споделяне на научната информация в отворен достъп	1. % публикации на български автори, в отворен достъп 43% (2022) 50% (2025) Нарастване на броя научни публикации на българските ВУ и НО в списания, реферирани или индексирани в световните бази данни Web of Science или Scopus
"Българска роза" • Оборотни средства за финансиране на текущата стопанска година по розопереработване; • 20 млн. лева	1. Разпределен бюджет - 20 млн. лв. 0 лв. (начална стойност към датата на одобрение на програмата декември 2021 г.) 20 млн. лв. (целева стойност, срок до изчерпване на ресурса) Стимулиране на местен отрасъл от национално значение
Финансиране на Групи и Организации на производители на земеделски продукти • 10 млн. лева	1. Разпределен бюджет - 20 млн. лв. 0 лв. (начална стойност към датата на одобрение на програмата декември 2022 г.) 20 млн. лв. (целева стойност, срок до изчерпване на ресурса) Стимулиране на отрасъл от стратегическо значение
Изпълнение на Мярка 3.1 Финансови инструменти в подкрепа на конкурентоспособността на МСП от Националната стратегия за насърчаване на малките и средните предприятия 2021-2027	1. Брой подпомогнати предприятия 0 (2020) 260 (2024) Осигуряване на безвъзмездно финансиране и финансови инструменти за насърчаване на МСП за въвеждане в производствения процес на нови и модерни технологии, дигитални решения, специализиран хардуер и софтуер, технологична модернизация и производство на нови продукти и услуги
Изпълнение на Мярка 3.2 Осигуряване на финансови инструменти и гаранционни схеми за инвестиционно финансиране и експортна дейност на МСП от Националната стратегия за насърчаване на малките и средните предприятия 2021-2027	1. Брой МСП подпомогнати чрез гаранционни схеми 0 (2020) 2000 (2024) Осигуряване на гаранционни схеми за МСП от групата на Българска банка за развитие, ФМФИ, Национален гаранционен фонд и др.
Изпълнение на Мярка 3.3 Осигуряване на финансови инструменти за микропредприятията и малките предприятия от Националната стратегия за насърчаване на малките и средните предприятия 2021-2027	1. Брой микропредприятия и малки предприятия, подпомогнати с кредитни инструменти 0 (2020) 2500 (2024)
Изпълнение на Мярка 3.4 Подкрепа за стартиращи предприятия и разрастващи се предприятия за достъп до финансиране от Националната стратегия за насърчаване на малките и средните предприятия 2021-2027	1. Брой подпомогнати стартиращи предприятия 0 (2020) 200 (2024)
Предоставяне на инвестиционна подкрепа за технологичен и екологичен преход на селското стопанство по проект "Фонд за насърчаване на технологичния и екологичен преход на селското стопанство" от Националния план за възстановяване и устойчивост, направления "Инвестиции	Възстановяване от последиците от COVID-19 пандемията, преодоляване на проблемите, които възпрепятстват конкурентоспособността и устойчивостта на аграрния сектор, и ускоряване на неговата адаптация към

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
в технологична и екологична модернизация" и "Инвестиции в центрове за подготовка за предлагане на пазара и съхранение на плодове и зеленчуци"	климатичните промени, екологизацията на производството, цифровата трансформация, подобряване на генетичните ресурси
Повишаване иновационния капацитет на сектор Земеделие чрез симулиране сътрудничеството между бизнеса и науката (Подмярка 16.1 "Подкрепа за сформирани и функциониране на оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации" от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.)	Подкрепените форми на сътрудничество ще осигурят благоприятна среда за засилване и разширяване на връзките между земеделските стопани, образователните, научните звена и бизнеса, като по този начин ще се създадат съответните механизми за практическото реализиране на иновативни решения в практиката
Специфично оборудване на риболовния кораб, дейности и иновации, целящи опазването на околната среда и на биоразнообразието	1. Индикатор CR 10 Действия, насочени към възстановяване на природата, опазване на околната среда, защита на екосистемите, биоразнообразието, здравето и благосъстоянието от ПМДРА 0 (2023) 20 (2027) Повишаване на ресурсната и енергийна ефективност; шадящи методи за риболов; подобрене и съхранение на биоразнообразието в Черно море и река Дунав; декарбонизация на риболова
Подобряване на инфраструктурата на рибарските пристанища, рибните борси, местата на разтоварване и лодкостоянките, с цел да се улесни разтоварването и съхранението на нежелания улов	1. Индикатор CR 08 Лица, които се ползват от режима от ПМДРА 0 (2023) 200 (2027) 2. Индикатор CR 14 Създадени възможности за иновации от ПМДРА 0 (2023) 2 (2027) За постигането на целите на Стратегията за биологичното разнообразие, ще се подпомага инсталирането на съоръжения за събиране на морски отпадъци и изгубени риболовни уреди. Чрез посочените дейности ще се подобри енергийната ефективност, опазването на околната среда и безопасността и условията на труд. Планира се модернизацията на две пристанища (в Созопол и в Балчик), както и се планират средства за инфраструктурни инвестиции в индикативно пет лодкостоянки насочени към дребномащабния крайбрежен риболов
Планове за производство и предлагане на пазара	1. Индикатор CR 16 Субекти, които се ползват от дейности за популяризиране и предоставяне на информация от ПМДРА 0 (2023) 50 (2027) Укрепването на пазарната организация чрез изпълнение на дейност Планове за производство и предлагане на пазара ще допринесе за добавяне на стойност към продуктите и разработване на нови търговски обекти. Изпълнението на планове за производство и маркетинг ще развие вертикалната интеграция между производителите на риболов и аквакултури и дистрибуторите и търговците на дребно. Заложените за подкрепа дейности са свързани с постигане на хоризонталните принципи за устойчивост на ЕС и Зелен преход
Морско наблюдение	1. Индикатор CR 21 Datasets and advice made available от ПМДРА 0 (2023) 4 (2027) Разработен интеграционен модул за метеорологичната обстановка в региона на Черно море; Разработен интерфейс за предварителните данни за посещаващи кораби; Осигурен достъп към налични системи за наблюдение на корабния трафик, чрез включването им към изградената платформа за обмен на информация
Разработване на национална велосипедна мрежа с велосипедни маршрути от европейско, национално, регионално и местно ниво	1. Разработен Национален велосипеден план 0 (2022) 1 (2023) 2. Разработена национална велосипедна мрежа 0 (2022) 1 (2025) Развитие на велосипедната мрежа и подобряване на инфраструктурата за велотуризм, популяризиране на велотуризма като устойчива форма на туризъм и на придвижването с велосипед като устойчива форма на транспорт, която спомага за постигане на цели свързани с борбата с климатичните промени, постигане на най-висока възможна степен на интеграция на българската велосипедна мрежа с европейската

Цел 10. Намаляване на неравенствата

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
Ежегодно актуализиране на МРЗ и Линията на бедност	Повишаване ефективността на доходната политика и политиката за борба с бедността
Изпълнение на новия подход за интегрирани териториални инвестиции на регионално ниво за намаляване на социално-икономическите неравенства между регионите в страната. Мярката е насочена към развитие на модел за партньорство и насърчаване на сътрудничеството между различни действащи лица на местно ниво за ефективно използване на потенциала на територията с цел постигане на по-добър инвестиционен фокус, по-ефективни и ефикасни интервенции, засилен междусекторен диалог.	Изпълнението на мярката ще спомогне за създаване на жизнени, икономически силни и устойчиви региони в отговор на неблагоприятните демографски тенденции и задълбочаването на между- и вътрешнорегионалните различия в страната.
Изпълнение на инвестиционна програма за общински проекти. (държавен бюджет).	С изпълнението на мярката се очаква създаване на условия за устойчиво и трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на общинските територии чрез инвестиции в обекти на техническата и социалната инфраструктура.
Обучение на адвокати от Националния регистър за правна помощ към НБПП за повишаване на квалификацията им и подхода при предоставяне на правна помощ на лица от малцинствените групи, както и относно методите за информиране на същите за видовете правна помощ, реда, условията и начина и формите за нейното ползване.	800 бр. обучени адвокати от Националния регистър за правна помощ към НБПП
Обучение на адвокати от Националния регистър за правна помощ към НБПП за повишаване на квалификацията им и подхода при предоставяне на правна помощ на лица от малцинствените групи с фокус – защита на правата и интересите на лица с физически и ментални увреждания, както и по случаи на домашно насилие и дискриминация.	800 бр. обучени адвокати от Националния регистър за правна помощ към НБПП
Програми за изграждане на социална компетентност, умения за мислене, управление на гнева при домашно насилие, мотивационни умения, заетост на пазара на труда и други умения с подкрепата и под контрола на обучители.	Нарастване на % лица, осъдени на пробация, включени в програми за обществено въздействие /включително младежи представители на уязвими групи, в т.ч. роми/. Усвояване на нови знания и умения, свързани с повишаване на отговорността за поведението, промяна на отношението към извършеното правонарушение, промяна на нагласите и преодоляване на наличните дефицити в решаване на проблеми. Крайната цел на мерките е превенция за извършване на повторно правонарушение.
Изградена нова рамка за социална реинтеграция на извършителите на престъпления.	100 бр. лишени от свобода, преминали мерки за реинтеграция в пилотния затвор /вкл. представители на уязвими групи, в т.ч. роми/
Програми за социална реинтеграция на уязвими групи в местата за лишаване от свобода.	100 бр. закононарушители от уязвими групи, които преминават през програми за социална реинтеграция /вкл. младежи представители на уязвими групи, в т.ч роми/разпределени по пол, възрастова група, роми/
Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст	Увеличен брой на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, записани в резултат на работата по Механизма, трайно обхванати от образователните институции. Подобен междуйнституционален подход за работа с деца и ученици от уязвими групи.
Обучения за повишаване на капацитета на институциите в системата на училищното образование за осъществяване на приобщаващо образование, в т.ч. чрез квалификация на педагогическите специалисти и на непедagogическия персонал, вкл. образователните медиатори и/или социални работници	Повишен капацитет на институциите в системата на училищното образование за осъществяване на приобщаващо образование, осигурена възможност за продължаваща професионална квалификация и личностна реализация на педагогическите специалисти и на непедagogическия персонал, вкл. образователните медиатори и/или социални работници.
Допълнително обучение по учебни предмети за преодоляване на пропуски в овладяване на учебното съдържание, както и за успешно представяне на НВО и ДЗИ за ученици от уязвими групи, в това число роми	Повишени образователни резултати и подобро представяне на ученици от уязвими групи на НВО и ДЗИ с оглед цялостната ориентираност на образователния процес към интереса и към мотивацията на ученика, към възрастовите и социалните промени в живота му, както и към способността му да прилага усвоените компетентности на практика.
Занимания по интереси, междуучилищни дейности, изнесени занимания в реална среда, културно-образователни инициативи, вкл. популяризиращи четенето и професионалното ориентиране	Утвърждаване на интеркултурното образование чрез подобряване на интеркултурната комуникация в образователни институции с различна концентрация на уязвими групи и насърчаване на създаването на ефективни мултикултурни общности в образователна среда, вкл. чрез провеждане

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
	на инициативи за популяризиране на четенето или на професионалното ориентиране
Увеличаване на достъпа на хората в неравностойно положение до изкуства и култура, както и тяхната ангажираност чрез различни дейности. Подкрепа на творчески проекти в различни области на културата, създаване на културен продукт, насочени към ромската общност, с участие и на представители на ромската общност.	Създаване на възможности за намаляване на социалното неравенство, ще се подобри информираността за изкуствата и културата сред малцинствените групи
Изпълнение на мерки за преодоляване на неравенствата след различни групи в неравностойно положение (маргинализирани общности, хора с увреждания, деца и др.), както и чрез участие в териториални подходи на регионално и местно ниво. (ПРЧР 2021–2027)	Намаляване на неравенствата.
Изготвя се проект на ЗИД на Закона за чужденците на Р България. Част от законодателните промени са насочени към пълното въвеждане на Директива ЕС 2021/1883 за Синя карта на ЕС.	Мярката има за цел да рационализира процедурата за кандидатстване за единно разрешение за пребиваване и работа и да я направят по-ефективна
Цел 11. Устойчиви градове и селища	
Обезопасяване на 35 участъка с концентрация на ПТП (УКПТП), установени от МВР за периода 01.07.2022 г. - 30.06.2023 г. по републиканската пътна мрежа извън населените места. (национален бюджет)	Приложението на мерките предвижда намаляване на броя на настъпилите пътнотранспортни произшествия и броя на пострадалите лица. При прилагане на мерки за безопасност извън републикански път, дейностите за осигуряване на безопасност се изпълняват съвместно с конкретните общини.
Обезопасяване на участъци с повишен риск от ПТП чрез изпълнение на следните дейности: - обезопасяване на крайпътното пространство - актуализиране на сигнализацията с пътни знаци и пътна маркировка - физическо разделяне на посоките на движение - привеждане на ограничителните системи за пътища в съответствие с действащите стандарти (национален бюджет)	
Провеждане на одити за пътна безопасност на етапи "Идеен проект", "Технически проект", "Преди въвеждане в експлоатация" и "Начална експлоатация" на 37 броя обекти, част от републиканската пътна мрежа (национален бюджет)	
Провеждане на оценка на въздействието върху пътната безопасност за 5 обекта, част от републиканската пътна мрежа. (национален бюджет)	
Подобряване на пътната инфраструктура в регионите за планиране от ниво 2 Мярката ще се реализира чрез одобряването на концепции за Интегрирани териториални инвестиции, финансирани по Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г.	Очаква се мярката да има принос към целевите стойности на два индикатора по Програма "Развитие на регионите" 2021-2027 г., като очакваното въздействие ще се проследи посредством следните показатели Дължина на новите или подобрени пътища - извън трансевропейската транспортна мрежа; Дължина на реконструирани или модернизираните пътища - извън трансевропейската транспортна мрежа.
Създаване на стандарт „Общински дейности по БДП“ за общините като делегирана дейност	Финансово обезпечаване изпълнението на задълженията на общините по БДП
Мерки, свързани с нормативната уредба в областта на БДП, в т.ч.: - Изготвяне на проект на нов ЗДвП; Изготвяне на проект на Закон за безопасна пътнотранспортна система; - Промени в правилата за организацията и дейността на НКЦБДП, приети с ПМС 156/27.06.2019 г.; - Актуализация на Наредба I-183/04.12.2002 г. за условията и реда за взаимодействието между контролните органи на Министерството на вътрешните работи и лечебните заведения при оказване на помощ на пострадали при ПТП;	Подобряване на обществените отношения в областта на БДП

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
<ul style="list-style-type: none"> - Въвеждане на скалата за наранявания MAIS3+ и използване на кодове от група 8 от МКБ за транспортни наранявания в епикризите; - Оптимизиране на регистрирането и воденето на отчет на ПТП; - Възлагане на Националния борд за разследване на произшествия във въздушния, водния и железопътния транспорт към МТС разследването на тежки ПТП; - Регламентиране на условия и ред за допълващо обучение на определени категории водачи на МПС за действия при ПТП с пострадали; - Уреждане разпределението на ангажиментите на институциите при управление и поддържане на участъците от републикански пътища, преминаващи през населени места; Оптимизиране на условията и реда за управление на средствата от Фонд за безопасност на движението към министъра на вътрешните работи; - Регламентиране на реда и начина за изграждане на полигони, симулиращи рискови ситуации на пътя; - Регламентиране на реда и начина за изграждане и управление на зони за безопасно и сигурно паркиране (буферни паркинги); - Подобряване на регламентацията на превоза на: - опасни товари, извънгабаритни товари, укрепване на товарите, вкл. по отношение превоза на повредено ППС при извършване на пътна помощ, превоз на деца и ученици; - Подобряване на регламентацията на контрола за претоварване при превоз на товари; - Създаване на нормативна регламентация за ефективно прилагане на чл. 25, ал. 6 от ЗП 	<p>Осигуряване на пълно наблюдение и докладване на националния напредък по изпълнение на целите за устойчиво развитие на ООН в частта на загиналите и тежко ранените при ПТП</p>
<p>Включване в националния списък с индикатори за отчитане напредъка по изпълнението на целите за устойчиво развитие на ООН на индикатор за тежко ранените при ПТП</p>	<p>Осигуряване на пълно наблюдение и докладване на националния напредък по изпълнение на целите за устойчиво развитие на ООН в частта на загиналите и тежко ранените при ПТП</p>
<p>Увеличаване обхвата на измерването на интензивността на движението по РПМ (национален бюджет)</p>	<p>Подобряване на данните за установяване на участъци с концентрация на пътнотранспортни произшествия и оптимизиране на инвестиционната дейност</p>
<p>Синхронизиране на данните в ГИС - системата на АПИ за републиканските пътища със системите на МВР.</p>	<p>Подобряване на аналитичния процес</p>
<p>Изпълнение на Националната програма по БДП (изграждане на площадки за обучение по БДП, разработване на дидактически материали по БДП, изпълнение на дейности, подпомагачи процеса на обучение и възпитание по БДП. (национален бюджет)</p>	<p>Оптимизирано обучение на деца и ученици по БДП в системата на образованието</p>
<p>Провеждане на комуникационна кампания за повишаване безопасността на децата на пътя</p>	<p>Създаване на знание, самосъзнание и информираност на населението за основните рискове на пътя</p>
<p>Разработване на стратегия за внедряване на ИТС по републиканската пътна мрежа</p>	<p>Осигуряване на превенция и предвиждане на места за монтиране на ИТС на нови и съществуващи пътища</p>
<p>Изпълнение на целенасочени инфраструктурни мерки за пътна безопасност по общинските пътища и улици, в т.ч. дейности по:</p> <ul style="list-style-type: none"> - настилки по платно за движение; тротоари и банкети; - сигнализиране с пътни знаци; сигнализиране с пътна маркировка; - ограничителни системи за пътища/мантинели; велосипедна инфраструктура; спирки на обществения транспорт; - пешеходни пътеки и изграждане на пешеходна инфраструктура; - успокояване на движението; изграждане на нови улици/общински пътища; извеждане на транзитния трафик; модернизация на обществения транспорт; дейности по републикански пътища, преминаващи през населени 	<p>Подобряване на пътната безопасност по места</p>

Предприети мерки

Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)

места, на база сключено Споразумение между общината и АПИ.

През 2024 г. се предвижда да бъде осъществяван контрол в населените места и извън населените места по отношение спазването от водачите на пътни превозни средства за обществен превоз на пътници на нормите на Закона за движението по пътищата и по Закона за пътищата, в рамките на компетенциите на полицейските органи, с цел гарантиране безопасността на участниците в движението по пътищата, използващи като обществен превоз ППС.

Повишаване сигурността на участниците в движението по пътищата, използващи като обществен превоз ППС, при движението им в ППС от този вид

Изпълнение на новия подход в прилагането на държавната политика за регионално развитие в 10 те големи града - центрове на растеж. Ще бъдат финансирани проектни идеи, които адресират актуалните нужди и приоритети на местните общности. Предвидени са мерки в следните направления - енергийна ефективност, устойчива мобилност, пътна инфраструктура, зелена градска инфраструктура, образователна инфраструктура, здравна и социална инфраструктура, жилищно настаняване, култура, спорт и туризъм.

Изпълнението на мерките ще допринесе за значително подобряване на условията за живот в основните центрове на растеж в страната чрез устойчиво и балансирано развитие, стимулиране на икономическия растеж и укрепване на социалното сближаване.

Изпълнение на инвестиция "Екологосъобразна мобилност - пилотна схема за подкрепа на устойчивата градска мобилност" по Компонент 8 "Устойчив транспорт" от Националния план за възстановяване и устойчивост. Мярката е приоритетно насочена към изпълнение на интегрирани мерки за устойчива градска мобилност чрез дейности за развитие на екологични, безопасни, функционално и енергийно ефективни транспортни системи и намаляване потреблението на енергия. По процедурата ще бъдат подкрепени 15 предложения за изпълнение на инвестиции на обща стойност 98,4 млн. лв.

Закупуването на нов екологичен и иновативен подвижен състав и съпътстващите интегрирани мерки за чиста инфраструктура за зареждане ще допринесат за намаляване на емисиите от парникови газове и намаляване на последствията от човешката дейност върху изменението на климата.

С реализирането на мярката се очаква да бъдат доставени 68 бр. нови превозни средства, да бъдат изградени 27 бр. зарядни станции/точки за нуждите на обществения транспорт, вкл. да бъдат разработени и въведени 10 бр. интелигентни транспортни системи за подобряване ефикасността и ефективността на обществения транспорт.

Изпълнение на инвестиция по Процедура BG-RRP-4.020 „Подкрепа за устойчиво енергийно обновяване на публичен сграден фонд за административно обслужване, култура и спорт“. Мярката е приоритетно насочена към енергийно обновяване на държавни и общински сгради за административно обслужване, сгради за обществено обслужване в областта на културата и изкуството и сгради за спорт. Източник на финансиране: европейски средства

С изпълнението на мярката се очаква значително подобряване на енергийните характеристики на националния фонд от нежилищни сгради чрез прилагане на устойчиви интегрирани високоефективни енергийни мерки и постигане на 30 % спестяване на първична енергия за всеки обект на интервенция, което от своя страна ще има пряк принос към намаляване емисиите на парникови газове и подобряване на енергийната сигурност. Мярката предвижда да бъдат обновени общо 616 публични сгради.

Осъществяване на контрол за намаляване на CO2 емисиите от леките и лекотоварните ППС - засилване на контрол по отношение на екологичните категории ППС при регистрация на ППС, доколкото контролът за вредните емисии от ППС при регистрацията на ППС е от компетенциите на МВР, съгласно националното законодателство.

Очакваното въздействие от приложението на мерките е както следва:
- повишаване чистотата на въздуха и намаляване на вредните емисии;
- недопускане регистрацията на ППС с високи стойности за вредни емисии;
- проследяване състоянието на замърсяването на въздуха, с цел последващо планиране на мерки за повишаване чистотата на въздуха.

Изпълнени на мерки за намаляване на нивата на замърсителите и достигане на установените норми в районите с нарушено качество на въздуха (мярка, адресираща СП 1, част от Приложение 1)

Жители, ползващи се от мерки за качеството на въздуха - 2 754 387 до 2029 г.

Регулярно отчитане на данните за вредните емисии в съответствие с Европейския регламент 858/2018

Изпълнение на инвестиции за зелена градска инфраструктура в обществени пространства по приоритетите на Програма "Развитие на регионите" 2021-2027 г.

С изпълнението на мярката се предвижда подобряване на качеството на градската среда и живота на гражданите чрез създаване на привлекателни обществени пространства за отдих и рекреация, включително зелени площи и физически елементи на градската инфраструктура.

Участие на служители на областни дирекции на МВР в процедурите по съгласуване на проекти за организация на движението (ПОД) и генерални планове за организация на движението (ГПОД), доколкото е от компетенциите на служители на ОДМВР да участват в експертните съвети при одобряването на ПОД и ГПОД

Подобряване качеството на живот на хората, чрез даване на по-високи гаранции за тяхната сигурност чрез прилагане на механизми за по-безопасна инфраструктура.

Предприети мерки

Изпълнение на Планове за интегрирано развитие на общините (ПИРО), разработени съгласно разпоредбите на Закона за регионалното развитие, които по смисъла на чл. 29 от Регламент 1060/2021 са интегрирани териториални стратегии за развитие на общинско ниво, чрез които се определят средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие.

Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)

С изпълнението на инвестициите, заложи в ПИРО, ще бъдат създадени условия за постигане на устойчиво и балансирано развитие чрез трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на общинските територии.

Цел 12. Устойчиво потребление и производство

- Кръгова и ресурсноефективна икономика в предприятията (гаранционен дългов инструмент);
- Внедряване на иновации в предприятията в област "Чисти технологии, кръгова и нисковъглеродна икономика" на ИСИС 2021-2027 (БФП);
- Подкрепа за прехода към кръгова икономика в предприятията (БФП);
- Разработване на иновации в предприятията в област "Чисти технологии, кръгова и нисковъглеродна икономика" на ИСИС 2021-2027 (БФП);
- Подкрепа за изпълнение на мерки за енергийна ефективност в предприятията (дългови инструменти в комбинация с БФП);
- Грантова схема за инвестиции за комбиниране на възобновяеми източници за електрическа енергия със съоръжения за локално съхранение;
- Зелени и цифрови партньорства за интелигентна трансформация;

- Подобрен достъп на бизнеса до финансиране с цел насърчаване на прехода към кръгова и ресурсноефективна икономика;
- Повишен капацитет на предприятията в областта на внедряването на екоинновации, ресурсноефективни, нисковъглеродни и безотпадни технологии;
- Повишен капацитет на предприятията за преминаване към кръгови модели на използване на ресурсите, производство и потребление на продуктите от дейността им;
- Повишен капацитет на предприятията за разработване на екоинновации, ресурсноефективни, нисковъглеродни и безотпадни технологии;
- Подобрен достъп на бизнеса до финансиране за повишаване на енергийната ефективност и увеличаване използването на енергия от ВЕИ;
- Повишен капацитет на предприятията за използване на възобновяеми енергийни източници за собствено потребление, комбинирани с локални съоръжения за съхранение на енергия;
- Задълбочено сътрудничество между бизнес и научни организации в областта на зелените и цифрови решения и екоинновациите;

Изпълняват се мерките от Плана за действие към Националната програма за предотвратяване и намаляване на загубата на храни (2021 г. - 2026 г.), приета с РМС № 700 от 7 октомври 2021 г. Изготвени са проекти на информационни материали за поясняване на разликата между срок на годност и срок на минимална трайност, и относно правилното съхранение на храните в домакинството. В изпълнение на мярка 3.1.3. от плана за действие, в процес на сформирание е междуведомствена работна група за изготвяне на техническо задание за обществена поръчка за извършване на съпътстващи мерки по схемите „Училищен плод“ и „Училищно мляко“ с оглед предоставяне на учениците информацията относно предотвратяване разхищението на храни.

Повишаване на образоваността на подрастващото поколение по отношение формиране на поведение, свързано с правилното потребление на храни и намаляване разхищението им.

Изпълнение на мярка от Програма "Околна среда" 2021-2027 г. (ПОС 2021-2027 г.) за рекултивация на депа и/или осигуряване на безопасност на съществуващи депа без увеличаване на техния капацитет. Мониторинг, контрол и обезвреждане на остарели пестициди и мерки за превенция.

Площ на рехабилитираната земя (в резултат на рекултивацията на депа), за която се отпуска подкрепа - 80 ха

Инвестиционни мерки по ПОС 2021-2027 г. за осигуряване на необходимата инфраструктура за третиране на битови отпадъци и намаляване на количеството депонирани битови отпадъци и увеличаване на дела на разделно събраните и рециклирани отпадъци за подпомагане на прехода към кръгова икономика, вкл.:

- изграждане, разширяване и/или надграждане на общински/регионални системи за разделно събиране и рециклиране на биоразградими отпадъци;
- изграждане на системи/центрове за разделно събиране и подготовка за повторна употреба и поправка;
- рециклиране на отпадъците – допустими в комбинация с разделно събиране и предварително третиране на разделно събрани отпадъци;
- оптимизиране на процеса на управление на битовите отпадъци от общините.

Допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци - 330 000 т/год. Отпадъци, събрани разделно - 330 000 т/год.

- Подпомагане на научноизследователската и развойна дейност на предприятията и организациите за научни изследвания и разпространение на знания;

- По-високи нива на научноизследователска и развойна дейност, повишена конкурентоспособността на предприятията, развити нови и/или усъвършенствани съществуващи продукти, услуги и процеси

Предприети мерки

- Директно кредитиране с гаранции по InvestEU - прозорец Устойчивост - Стартирала 2023 г.
- Инструмент за ускорено усвояване на европейски средства
 - За финансиране на до 100% разходите по подадено проектно предложение за одобрени за подписване на договор МСП и до 85% от разходите за МСП в списъка на чаканите.
 - Фирми с инвестиционен кредит от ББР имат право да ползват необезпечено оборотно финансиране до 200 000 лв.;
 - Насочен към проекти по оперативна програма на МИР за енергийна ефективност на производствени сгради и технологична модернизация на МСП
 - Инструмента е на стойност 60 млн. лева
- Програма за финансиране на фирми със сключен договор за изпълнение на СМР с цел енергийна ефективност на сгради;
- Финансиране на зелена енергия

Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)

- Инвестиционни и оборотни кредити с гаранция от Invest EU за подкрепа на Екологичната и устойчива трансформация на бизнеса. Облекченията в цената и намаление в размера на обезпечение от клиента
- Насърчаване на растежа на МСП чрез осигуряването на нови възможности за финансиране;
- Увеличаване на енергийната ефективност на жилищни сгради. Насърчаване на растежа на МСП чрез осигуряването на нови възможности за финансиране;
- Финансиране изграждане на зелена инфраструктура. Насърчаване на растежа на МСП чрез осигуряването на нови възможности за финансиране;

Въвеждане на минимални задължителни екологични изисквания към определени продукти, предмет на обществени поръчки.

Приети са промени в Закона за обществените поръчки (ЗОП) (обн. ДВ, бр. 88 от 2023 г., в сила от 01.01.2024 г.). Разработен е проект на Наредба за минималните екологични изисквания към определени продукти, предмет на обществени поръчки, която следва да бъде издадена от министъра на околната среда и водите, съвместно с министъра на финансите и министъра на икономиката и индустрията.

Във връзка със задължение на България за докладване дела на чистите превозни средства, придобити или използвани от възложители по ЗОП, АОП публикува две анкети на Портала за обществени поръчки, който агенцията поддържа и развива (<https://www2.aop.bg/info-chps/>). Анкетите следва да бъдат попълнени в срок до 31 март 2024 г. В изпълнение на ангажиментите по Директива (ЕС) 2019/1161, е налице утвърден от изпълнителния директор на АОП образец, за общия брой на доставените или използвани чисти превозни средства.

Въвеждане на екологосъобразните обществени поръчки като ефективно средство за насърчаване на устойчивите модели на производство и потребление и стимул за разширяване на пазарното търсене на екологосъобразни продукти и услуги, както и за развитието на екологосъобразните технологии и иновации.

Количествен и качествен аспект: събирането на информация чрез анкетите подпомага отчитането на напредъка и постигането на целта за първия референтен период от 02.08.2021 г. до 31.12.2025 г. относно дела на чистите превозни средства, използвани от възложители по ЗОП.

Осигуряване на подкрепа от ПОС 2021-2027 г. за повишаване на осведомеността относно практиките и поведението във връзка с устойчивото потребление, кръговата икономика, мониторинга на отпадъците и т.н.

Формиране на съзнателно отношение към околната среда и утвърждаване на модели на устойчиво потребление.

Цел 13. Действия за борба с измененията на климата

Картиране на уязвимостта - определяне на регионални/местни "червени линии" за предотвратяване намаляването или загубата на екосистемните услуги важни за адаптация към изменението на климата (Държавен бюджет, Програми съфинансирани от ЕС, МВУ)

Подобрено знание и намаляване на загубата на екосистемни услуги, важни за адаптацията към изменение на климата.

Дейности за превенция и управление на риска от наводнения и засушаване с фокус върху екологосъобразните мерки: създаване на управляеми полдери и малки буферни басейни в заливни тераси на реките; възстановяване на връзките с воден басейн или на естественото състояние на речното корито, на стари меандри, на наводняеми зони с цел увеличаване на водозадържането; мерки за защита на речните брегове срещу ерозия - защита на брега с габиони и др. (ПОС 2021-2027 г.) Актуализация на ПУРН за периода 2028-2033 г.

Повишена устойчивост към изменението на климата; намаляване броя на жертвите и материалните щети; зелена инфраструктура, изградена или усъвършенствана с цел приспособяване към изменението на климата.

Анализи на риска, мониторинг и прилагане на мерки за превенция и защита при неблагоприятни геодинамични процеси – свлачища, срутища, ерозии, абразии в и извън урбанизирани територии и по републиканската пътна мрежа, където са идентифицирани като заплаха по отношение живота и здравето на населението и от гледна точка безопасност на движението по пътищата, както и за

Повишена устойчивост към изменението на климата, намаляване броя на жертвите и материалните щети; инвестиции в мерки за защита от неблагоприятни геодинамични процеси.

Предприети мерки

Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)

околната среда по отношение на защитата на биоразнообразието (ПОС 2021-2027 г.)

Подобряване на устойчивостта чрез осигуряване на капацитет за борба с горските пожари - осигуряване на необходимия наземен капацитет, вкл. специализирана техника за извършване на своевременна, адекватна и ефективна намеса на отговорните структури, както и повишаване на капацитета на национално ниво за предотвратяване и за действия при възникване на горски пожари чрез създаване и развитие на необходимата инфраструктура и методологическа рамка за подготовка на населението на територията на Република България за защита и реагиране при горски пожари. (ПОС 2021-2027 г.)

Подобряване на устойчивостта към изменение на климата; намаляване броя на жертвите и материалните щети; увеличаване дела на зоните, обхванати от мерки за защита срещу опустошителни пожари.

Изграждане на нови и оптимизиране и/или разширяване на съществуващи системи за предупреждение, наблюдение, докладване:

- по-нататъшно развитие и завършване на Националната система за управление на водите в реално време за останалите 12 основни реки;
- разширяване на обхвата на Системата за ранно предупреждение и оповестяване на населението на областно ниво (NUTS 3) за територията на страната и др. (ПОС 2021-2027 г.)

Повишена устойчивост към изменението на климата, намаляване броя на жертвите и материалните щети; инвестиции в системи за наблюдение, готовност, предупреждение и реагиране при природни бедствия;

Мерки за управление на риска от природни бедствия и за превенция на риска за живота и здравето на населението (в т.ч. повишаване на готовността на населението и силите за реагиране в случай на наводнения, пожари и земетресения) - фокус към изграждането на капацитет за действия на отговорните органи и на населението при природни бедствия в съответствие със стратегическите цели по отношение създаването на устойчивост към изменението на климата и повишаването на степента на информираност на населението за посочените бедствия;

Интегрираните мерки срещу изменение на климата предполагат положително въздействие по отношение на изпълнението на целите, постигането на резултатите и справянето с предизвикателствата заложи в политиките и стратегиите. Въздействието на мерките количествено и качествено оказват положителен ефект върху цялостната политика за справяне с климатичните промени.

Актуализиране на планове, политики и програми с цел интегриране на рискове, свързани с изменението на климата, както и включване на реакциите на адаптация към изменението на климата

Интегрираните мерки срещу изменение на климата предполагат положително въздействие по отношение на изпълнението на целите, постигането на резултатите и справянето с предизвикателствата, заложи в политиките и стратегиите. Повишената устойчивост към изменението на климата, готовността и способността за реакция води до намаляване броя на жертвите и материалните щети. Разпространението на информацията относно мерки за адаптация към климатичните промени дава основата за по-цялостно разбиране на нуждата от действия в посока справяне с климатичната криза.

Разработване на докладване на националните прогнози за антропогенни емисии и поглътителни на парникови газове съгласно чл. 18 на Регламент (ЕС) 1999/2018 (ПОС 2021-2027 г.)

Интегрираните мерки срещу изменение на климата предполагат положително въздействие по отношение на изпълнението на целите, постигането на резултатите и справянето с предизвикателствата заложи в политиките и стратегиите. Въздействието на мерките количествено и качествено оказват положителен ефект върху цялостната политика за справяне с климатичните промени.

Изпълнение на Енергийната стратегия на България (2020-2030 г.), която е ключов политически документ със законово и нормативно значение. В него са определени основните приоритети за развитие на енергетиката до 2030 г.

Интегрираните мерки срещу изменение на климата предполагат положително въздействие по отношение на изпълнението на целите, постигането на резултатите и справянето с предизвикателствата заложи в политиките и стратегиите. Въздействието на мерките количествено и качествено оказват положителен ефект върху цялостната политика за справяне с климатичните промени.

Изпълнение на Интегрираният национален план за енергетиката и климата 2021-2030 г., който определя основните цели и мерки за изпълнение на националните политики на България в областта на енергетиката и климата в контекста на правото на ЕС, както и принципите и приоритетите за развитие на енергийния сектор.

Интегрираните мерки срещу изменение на климата предполагат положително въздействие по отношение на изпълнението на целите, постигането на резултатите и справянето с предизвикателствата заложи в политиките и стратегиите. Въздействието на мерките количествено и качествено оказват положителен ефект върху цялостната политика за справяне с климатичните промени.

Изпълнение на Националната стратегия и план за действие за адаптиране към изменението на климата - 2019 - 2030 - Документът очертава стратегическата рамка и приоритетите за адаптиране към изменението на климата до 2030 г. Целта е да се намали уязвимостта на страната към

Интегрираните мерки срещу изменение на климата предполагат положително въздействие по отношение на изпълнението на целите, постигането на резултатите и справянето с предизвикателствата заложи в по-

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
последниците от изменението на климата и да се подобри капацитетът за адаптиране на екологичните, социалните и икономическите системи.	литиките и стратегиите. Въздействието на мерките количествено и качествено оказват положителен ефект върху цялостната политика за справяне с климатичните промени.
Изпълнение на Стратегическият план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023-2024 г. на България по Общата селскостопанска политика (Стратегически план по Общата селскостопанска политика /ОСП/). Планът на България има за цел да отговори на редица предизвикателства, свързани с околната среда и климата, пред които е изправен селскостопанският сектор. Интервенциите са насочени към намаляване на емисиите на парникови газове от селското стопанство, увеличаване на органичния въглерод в почвите, подобряване на качеството на почвите и водите, производство на енергия от възобновяеми източници, подпомагане на селскостопански практики с ниска интензивност и устойчиво управление на горите.	Със Стратегическия план по ОСП се въвеждат екосхеми, съгласно които на земеделските стопани може да се плаща за доброволно прилагане на благоприятни за околната среда и климата практики, които надхвърлят законите изисквания.
Изпълнение на Стратегията за подготовка на Въроръжените сили за изменението на климата.	Стратегията за адаптация на въроръжените сили - чрез оптимизация на своята дейност, въроръжените сили могат да използват своите ресурси и технологии за допълнително намаляване на въглеродните емисии и за насърчаване на устойчивото развитие.
Повишаване капацитета на отговорните звена по отношение на политиките, свързани с превенцията и управление на риска и политиките по изменение на климата; повишаване информираността; обучителни и информационно-образователни мерки за формиране, прилагане и изпълнение на целите на тези политики. (по ПОС 2021-2027);	Интегрираните мерки срещу изменение на климата предполагат положително въздействие по отношения на изпълнението на целите, постигането на резултатите и справянето с предизвикателствата заложи в политиките и стратегиите. Въздействието на мерките количествено и качествено оказват положителен ефект върху цялостната политика за справяне с климатичните промени.
Подготовка за реагиране и повишаване на информираността на населението по отношение превенцията от горски пожари чрез изграждане на устойчиви и трайни знания и умения, организиране и провеждане на информационно-разяснителни кампании и др.: - провеждането на практически и теоретични занятия за повишаване на подготвеността и способностите за реагиране в случай на възникване на горски пожари; - провеждане на теоретични занятия, насочени към повишаването на осведомеността на целевите групи по отношение предотвратяване възникването на горски пожари ; - разработването на обучителни материали, програми, планове за целите на провеждане на теоретичните и практически занятия; обмяна на опит и добри практики за целите на успешното реализиране на мерките, свързани с повишаването на осведомеността и подготвеността на населението за превенция и защита в случай на горски пожари и с адекватното и навременно реагиране на отговорните структури; - провеждането на информационно-разяснителни кампании сред населението чрез разпространението на информация по различни канали, социологически проучвания и др.;	Способства за повишаване капацитета и информираността на населението по отношение превенцията от горски пожари
Проект Прилагане на иновативни мерки за смекчаване и адаптация към изменението на климата в общините в България", финансиран от ФМ на ЕИП	Разпространяване на информация, относно мерки за адаптация към климатичните промени, чрез местните и национални медии; Обсъждане с професионалната общност на подходите за въвеждане на адаптационни мерки в градска среда; Генерирани идеи и предложения, които ще бъдат разработени през 2024 г. Привлечено вниманието на местните институции и партньори; Подобен капацитет на общинската администрация; Позициониране на страната като важен и надежден партньор в рамките на Европейския съюз; Гарантиране на децата качествена жизнена среда, достъп до храна и образование.
Проект Визия 2045, финансиран по Европейската инициатива за климата (EUKI) на Федералното правителство на Германия	Визия за постигане на климатична неутралност на училищата и общините до 2045 година. Привлечено вниманието на местните институции и партньори на училищата (доставчици на стоки и услуги) и множество публикации в местните медии

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
Проект „Енергиен мениджър в общините“, финансиран по Европейската инициатива за климата (EUKI) на Федералното правителство на Германия	Запознаване на професионалната общност с концепцията за енергиен мениджър в общините, целяща подпомагането им с цел постигане на висока енергоефективност
Проект „Български форум за енергийна ефективност за интелигентно финансиране за интелигентни сгради“ (BeSmart), финансиран по Програма Хоризонт 2020;	Разпространяване на информация в медиите с важни послания за приноса на финансовите институции в посока енергийна ефективност за интелигентно финансиране за интелигентни сгради
Ежегодни награди в конкурса на името на „Мими Прамата-рова“, насочен към български ученици	Насърчаване на литературата и творчеството и креативността на учениците, с фокус опазване на околната среда.
Изпълнението на ангажиментите по Рамковата конвенция на Организацията на Обединените Нации по изменение на климата, пряко свързани със заложените и изпълнявани от България цели по Парижкото споразумение	Интегрираните мерки срещу изменение на климата предполагат положително въздействие по отношения на изпълнението на целите, постигнатото на резултатите и справянето с предизвикателствата заложи в политиките и стратегиите. Въздействието на мерките количествено и качествено оказват положителен ефект върху цялостната политика за справяне с климатичните промени. Позициониране на страната като важен и надежден партньор в рамките на Европейския съюз
Предоставяне на ежегодна финансова подкрепа за насърчаване механизмите за увеличаване на капацитета за борба с изменението на климата	Изграждане на административен капацитет в развиващите се страни
Цел 14. Опазване и устойчиво използване на океаните и моретата	
Реализиране на инвестиции в изграждане, рехабилитация и модернизация на ВиК инфраструктура за събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води, водоснабдяване с принос към намаляване на загубите на вода по водопреносната мрежа и подобряване качеството на питейната вода (ПОС 2021-2027 г.)	Жители, свързани към подобро обществено водоснабдяване, лица; Жители, свързани към поне вторично пречистване на отпадъчни води, лица (Индикаторите се отчитат по ПОС 2021-2027 г.)
Разработване на програмата от мерки за актуализиране на ПУРБ за периода 2022-2027 г. и програмата от мерки за актуализиране на Морската стратегия за периода 2022-2027 г.	Разработени програми от мерки за постигане на поставените цели за постигане добро състояние на водните тела, съгласно ПУРБ и Морската стратегия.
Насърчаване инвестиционната активност и въвеждането на иновации в подсектор Аквакултури (Мярка "Продуктивни инвестиции в аквакултурите + Иновации в аквакултурите" от ПМДРА 2021-2027 г.)	Намаляване на въглеродния отпечатък и замърсяването. Улесняване на зеления преход и развитие на биоикономиката.
Насърчаване инвестиционната активност и въвеждането на иновации при преработката на продуктите от риболов и аквакултури (Мярка "Преработка на продукти от риболов и аквакултури" от ПМДРА 2021-2027 г.)	Опазване на околната среда и на биологичното разнообразие в Черно Море; насърчаване на биологичното производство.
Мярка "Специфично оборудване на риболовния кораб, дейности и иновации, целящи опазването на околната среда и на биоразнообразието" (ПМДРА 2021-2027 г.)	Опазване на околната среда и на биоразнообразието
Инвестиции за изграждане и обновяване на рибарски пристанища, рибни борси, места на разтоварване и лодкостоянки (ПМДРА 2021-2027 г.)	Подобряване на инфраструктурата
Морско наблюдение - предвижда прилагането на мерки, които ще допринесат за укрепване на международното управление и устойчивото стопанисване на Черно море, чрез насърчаване на морското наблюдение, знанията за морската среда и нейното опазване от ПМДРА 2021 - 2027 г.	Подкрепата е насочена към доставка на интеграционен хардуер и разработване, инсталация и тестване на приложен интеграционен софтуер за: Национален AIS сървър; Система за управление на корабния трафик /VTS/; Система за наблюдение на актуалната метеорологична обстановка; Национален център за електронен документооборот в морския транспорт.
Създаване на органи за управление на защитените зони от мрежата Natura 2000 чрез функционално обезпечаване на органите за управление на защитените зони по Natura 2000 и изпълнение на дейности в сектор "Биоразнообразие" - подпомагащо финансиране от ПОС 2021-2027 г. за изпълнението на реформата по НПВУ	Функционално обезпечаване (закупуване на оборудване и софтуер) на органа за управление на мрежата natura 2000 на национално ниво и на 19 бр. органи за управление на регионално ниво. (мярка 4 от Национална рамка за приоритетни действия)
"Биологично разнообразие" по ПОС 2021-2027 г.: Мерки, насочени към подобряване природозащитното състояние на природни местообитания и видове, предмет на	Увеличена площ на защитените зони по „Натура 2000“, обхванати от мерки за опазване и възстановяване.

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
<p>опазване в мрежата Natura 2000, като напр.:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Подобряване природозащитния статус на видове и природни местообитания чрез възстановяване на хидрологичния режим, възстановяване на нарушени терени, подобряване на състоянието на влажни зони, чрез прочистване от нетипични и инвазивни видове и натрупала се суха маса и др. - Подобряване природозащитния статус на видове чрез пилотно възстановяване на съществуващи/потенциални влажни зони и меандри по поречието на Дунав и на дунавски притоци и др. 	<p>Площ на защитените зони по „Натура 2000“, обхванати от мерки за опазване и възстановяване – 59 770 ха до 2029 г.</p> <p>Местообитания с подобрен природозащитен статус (или с тенденция за подобряване) – 14.7% до 2029 г.</p> <p>Видове с подобрен природозащитен статус (или с тенденция за подобряване) - 10.8% до 2029 г.</p>
<p>Инвестиция C5I1 "Интегриране на екосистемния подход и прилагане на природосъобразни решения при опазване на защитените зони от мрежата "Натура 2000", част от НПВУ на Република България. (Финансиране по МВУ)</p>	<p>В рамките на C5I1 - определени специфични и подробни цели на опазване и на мерки за защитени зони от мрежата Natura 2000, в т.ч. и в защитени зони, включващи морски и крайбрежни екосистеми; картирани екосистеми в ГИС среда и извършена оценка на състоянието на екосистемите и екосистемните услуги, които те предоставят.</p>
<p>Изпълнение на Морския пространствен план на Република България за периода 2021 – 2035 г.</p>	<p>Създаване на условия за постигане на устойчиво ползване на морските ресурси, съхраняване на екосистема на Черно море и осигуряване дългочестни условия за екосистемните му услуги, вкл. устойчиво развитие на 14-те черноморски общини.</p>
Цел 15. Опазване и устойчиво използване на сухоземните екосистеми	
<p>Прилагане на системата за предварителни условия, като част от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Р България за периода 2023-2027 г.</p>	<p>Запазване на качеството на повърхностните и подземните води за наполяване, за питейно-битови и лечебни цели ; опазване на почвените ресурси от ерозия от прекомерна употреба на химически субстанции.</p>
<p>Идентифициране на потенциални защитени територии и провеждане на процедури по обявяването им.</p>	<p>Устойчиво ползване на биологичното разнообразие и генетичните ресурси.</p>
<p>Разработване на нови и актуализиране на съществуващи Планове за управление на защитени територии и прилагане на мерки от съществуващи такива.</p>	<p>Обезпечаване опазването на видове и местообитания - предмет на опазване в съответните защитени територии</p> <p>Площ на защитените зони по „Натура 2000“, обхванати от мерки за опазване и възстановяване – 59 770 ха до 2029 г.</p>
<p>Изпълнение на мерки от приетите планове за действие на застрашени и защитени видове.</p>	<p>Местообитания с подобрен природозащитен статус (или с тенденция за подобряване) – 14.7 % до 2029 г.</p>
<p>Опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие (мярка, адресираща СП 1, част от Приложение 1).</p>	<p>Видове с подобрен природозащитен статус (или с тенденция за подобряване) - 10.8 % до 2029 г.</p>
<p>Приемане на проекта на "Национален план за опазване и устойчиво ползване на биологичното разнообразие и генетичните ресурси" и изпълнение на заложените мерки относно вътрешните сладководни екосистеми.</p>	
<p>Повишаване на капацитета за опазване на горите от вредители и болести (държавен бюджет);</p>	<p>Ежегодно изготвяне на лесопатологични прогнози</p>
<p>Провеждане на занимания по горска педагогика с деца (държавен бюджет, средства на държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите)</p>	<p>Ежегодно организирани мероприятия за около 5 000 деца</p>
<p>Предприемане на действия за провеждане на Национална инвентаризация на горските територии, в изпълнение на чл. 17 от Закона за горите (държавен бюджет)</p>	<p>Разработена методика за извършване на Национална инвентаризация на горските територии.</p>
<p>Интервенция "Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития" (СПРЗС 2023-2027)</p>	<p>Осигурена поддръжка и модернизация на противопожарната инфраструктура в горските територии; Подобрена база за лабораторно и мониторингово оборудване на горите срещу болести и вредители</p>
<p>Интервенция „Залесяване и презалесяване“ (СПРЗС 2023-2027)</p>	<p>Залесяване на земеделски и неземеделски земи; Поддръжка на ново-създадените култури в защитените зони по Директива за местообитанията; Възстановяване на пострадали от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития гори.</p>
<p>Прилагане на системата за предварителни условия, като част от СПРЗСР 2023-2027 г., която включва Стандартите</p>	<p>1. Предотвратяване изчерпването на въглерод в почвите и надземната биомаса;</p>

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние (ДЗЕС) и Законоустановените изисквания за управление (ЗИУ):	<p>2. Поддържане нивото на органична материя в почвата;</p> <p>3. Ограничаване до минимум загубата на почва и нейното деградиране поради ерозия чрез извършване на по-щадящи техники за обработка на почвата особено върху на парцели, чувствителни към ерозия;</p> <p>4. Предотвратяване на почвената и водна ерозия, чрез наличието на растително покритие, особено през зимния период;</p> <p>5. Запазване на почвения потенциал чрез извършване на ротация на културите;</p> <p>6. Запазването и подобряването на биоразнообразието във фермите, оставяйки дървесните и храстовидни видове в естествения си вид и ареал;</p> <p>7. Опазване на почвите от замърсяване с остатъци от пестициди чрез спазване на изисквания за съхранение на пестициди, правилната им употреба и боравене с оборудването за третиране с тях.</p>
Предотвратяване възникването на деградационни процеси, възстановяване и съхраняване на функциите на почвите.	Територия с възстановени и/или съхранени функции на почвите.
Устойчиво управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване - насърчителни и компенсаторни мерки.	Територия, обхваната от мерки за възстановяване, подобряване и съхраняване на почвения потенциал.
Интервенция "Горско екологични дейности в горите" (СПРЗСЗ 2023-2027).	Постигане целите на Стратегията за биоразнообразие на ЕС за обособяване и поддържане на минимум 30% защитени и минимум 10% строго защитени горски екосистеми
Нормативно осигурени справедливи и равноправни условия за достъп до генетичните ресурси на Страната	Осигурено справедливо и равноправно разпределяне на ползите от използването на генетичните ресурси (Пълноценно прилагане на Протокола от Нагоя). Подобрени възможности за опазване в природата на видовете източник на генетични ресурси, както и на техните местообитания.
Нормативно осигурени механизми за контрол на ползвателите на ГР, които извършват своята дейност на територията на Страната.	
Осигурен административен капацитет за прилагане на разпоредбите на Протокола от Нагоя към Конвенцията за биологично разнообразие.	
Повишаване на правомощията на служителите от парковата охрана към Дирекциите на националните паркове и РИОСВ чрез законодателни промени.	Подобрена квалификация и повишени правомощия на служителите, което би довело до по-ефективно опазване на съответните защитени територии. Подпомагане на дейността на митическите служители при прилагане на регулациите за международна търговия със защитени видове. Участие в международни акции за предотвратяване на нелегалния трафик със защитени видове (подобни на Thunder 2023)
Подобряване на квалификацията и ефективността на работа на служителите от парковата охрана към дирекциите на националните паркове и РИОСВ, чрез обучения, съвместна работа със сектор Престъпления срещу околната среда и дивата природа, отдел Икономическа полиция към МВР. Провеждане на обучения и семинари с Агенция митници	
Изпълнение на мерките от трите плана за инвазивни чужди видове: 1. „Национален план за действие относно пътища за непреднамерено въвеждане и разпространяване на инвазивни чужди видове, които засягат Европейския съюз, чрез изпускане/бягство от контролирана среда, 2023 – 2032 г.“; 2. „Национален план за действие относно пътища за непреднамерено въвеждане и разпространяване на инвазивни чужди видове, които засягат Европейския съюз, чрез транспорт 2023 – 2032 г.“; 3. "Национален план за действие относно пътища за непреднамерено въвеждане и разпространяване на инвазивни чужди видове, които засягат Европейския съюз, чрез коридори и естествено разпространяване" 2023 – 2032 г.; Изработване на планове за действие за инвазивни видове и изпълнение на мерките по тях.	Опазено добро състояние на биологичното разнообразие и намален натиск от разпространението на чужди и инвазивни видове.
Приемане на проекта на "Национален план за опазване и устойчиво ползване на биологичното разнообразие и генетичните ресурси" и изпълнение на мерките по него относно горски, морски и др. видове екосистеми.	Опазено добро състояние на видове и екосистеми

Предприети мерки

Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)

Подкрепа на проекти за възстановяване на екосистеми
Подобряване управлението на екосистемите чрез оценка на капацитета към натоварване на значимите екосистеми и на капацитета им за предоставяне на екосистемни услуги

Подкрепа за прилагане на селскостопански практики, които са благоприятни за климата и околната среда (екосхеми) по ОСП 2023-2027 г. - общо 8 броя еко схеми, включени в СПРЗСР 2023-2027 г., които са с принос към постигане на целите на Зеления пакт.

"Еко схемата за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура" с принос върху поддържането на екологична инфраструктура в рамките на земеделските земи; "Еко схемата за намаляване използването на пестициди" ще насърчи земеделските стопани да не прилагат тотални хербициди и продукти за растителна защита, попадащи в първа професионална категория на употреба; "Еко схемата за запазване и възстановяване на почвения потенциал" насърчава прилагането на зелено торене и органично наторяване.

Брой кандидатствали земеделски стопани - При проведен прием на заявления за подпомагане за Кампания 2023 по екосхеми от СПРЗСР 2023-2027 г. земеделските стопани са подали заявления за кандидатстване, както следва:

"Еко схема за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура" - 6 029 брой заявления; "Еко схема за намаляване използването на пестициди" - 14 566 брой заявления; "Еко схема за запазване и възстановяване на почвения потенциал - насърчаване на зелено торене и органично наторяване" - 3 845 брой заявления.

Стабилизиране на доходите на биологичните земеделски производители - Еко схема за биологично земеделие (селскостопански животни) от СПРЗСР 2023-2027 г.

Еко схемата е насочена за подпомагане на земеделски стопани със селскостопански животни (биологични и в преход) и стопанисват постоянно затревени площи и/или площи, заети с фуражни култури (биологични и в преход).

Брой кандидатствали земеделски стопани - При проведен прием на заявления за подпомагане за Кампания 2023 по Еко схема за биологично земеделие (селскостопански животни) от СПРЗСР 2023-2027 г. земеделски стопани са подали 111 заявления за кандидатстване.

Въвеждане на компенсаторни плащания за горите в Натура 2000, гори във фаза на старост и гори със строга защита съгласно Европейската стратегия за биоразнообразие (Интервенция "Подпомагане по Натура 2000 за гори" - СПРЗСЗ 2023-2027)

Запазване и увеличаване на площта на горите във фаза на старост; Опазване гнездовите местообитания на дневни и нощни грабливи птици и черен щъркел;
Увеличаване на възобновителния период на възобновителните сечи с един клас на възраст или трансформация на насажденията в т.н. „постоянна гора“

Интервенция "Подпомагане по Натура 2000 за гори" от СПРЗСР 2023-2027 г.

Подпомагане на 60000 ха гори в Натура 2000

Интервенция "Намаляване загубата на биологично разнообразие, опазване на горските местообитания и намаляване на незаконните дейности в горските територии" (СПРЗСЗ 2023-2027) -целта е да се подпомогнат Изпълнителна агенция по горите, Регионалните дирекции по горите и Дирекциите на природни паркове, като отговорни за контрола в горските територии по отношение спазването на горското и ловното законодателство и подзаконната нормативна база.

Подобряване контрола в горските територии.

Цел 16. Мир, правосъдие и отговорни институции

Изпълняват се Национална програма за превенция на насилието и злоупотребата с деца (2023 - 2026 г.) и План за действие за нейното изпълнение, които са приети с РМС № 51 от 23 януари 2023 г.

Подобрен механизъм за координация и комуникация между държавните органи, представителите на гражданското общество и неправителствения сектор, подкрепа на мрежата от професионалисти, работещи с деца, подкрепа на родителите, повишаване на информираността на децата, подобряване на нормативната уредба, защита на децата от насилие и експлоатация в зависимост от техните потребности, подкрепа на децата, жертви на насилие, в процеса на възстановяване и рехабилитация.

Програмата е насочена към превантивни мерки и услуги, които в най-голяма степен могат да намалят насилието над деца.

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
В плановете за провеждане на обученията и при организиране на семинари на разследващите полицаи ще бъдат включени теми, свързани с ограничаване злоупотребата, експлоатацията, трафика и всички форми на мъчения и насилие над деца, както и за превенция на насилието, борба с тероризма и престъпността	Мерките имат за цел да надградят капацитета на разследващите органи и да повишат тяхната компетентност при работата им по наказателни производства и разкриване на престъпления.
Предприемане на мерки, включително законодателни, за защита на журналисти от политически, административен и икономически натиск, включително и за защита от стратегически дела срещу публично участие (SLAPP)	Мерките имат за цел да осигурят върховенство на закона и да гарантират обществения достъп до информация.
Изготвяне на концепция за регулация на лобизма и приемане на законодателни мерки	Мярката цели регулиране на лобистките дейности, които да гарантират прозрачност и почтеност в лобирането.
Укрепване на механизмите за институционална почтеност и прозрачност в България	Мярката цели повишаване на капацитета за разследване и преследване на корупцията и за възстановяване на откраднатото имущество; Мярквата цели установяване на прозрачна двупосочна комуникация с гражданите относно обществената почтеност и борбата с корупцията.
Предоставяне на информация по запитвания по прилагане на Закона за противодействие на корупцията чрез функционираща на страницата на Комисията за противодействие на корупцията „Интернет приемна“.	Мярката цели намаляване на корупцията и развитие на прозрачност в работата на институцията.
ДАЗД изпълнява проекта "Ефективни политики за всички деца". Проектът включва дейности, които са пряко свързани със следните ключови области: (1) развитие и повишаване на уменията на работещите в областта на правата на децата и тяхната закрила; (2) укрепване на междуинституционалната координация и сътрудничество; - участие на децата; (3) превенция на всички видове насилие; (4) задълбочен анализ на законодателната и институционалната рамка в страната; (5) разработване на технологични решения за анализ на данни.	Подобряване на ефективността на институциите по отношение на политиките за деца.
Изготвяне на Закон за стратегическото планиране и съответната подзаконова нормативна рамка.	Повишаване на ефективността на правителствената политика.
Нормативно определяне на областите на държавна политика	Повишаване на ефективността на правителствената политика.
Прилагане на иновативни подходи за разработване и изпълнение на политики	Повишаване на ефективността на правителствената политика.
Изпълнение на проект за засилване на мониторинга на изпълнението на публични политики	Повишаване на ефективността на правителствената политика.
Изграждане на стратегическа, организационна и техническа рамка за управление на данни	Подобряване на ефективността на институциите чрез управление, основана на данни
Дигитализиране на информационни масиви в администрацията, съдържащи регистрови данни и е-удостоверяване от регистри	Подобряване на ефективността на институциите чрез дигитализация на публичния сектор
Развитие на хоризонталните и централни системи на електронното управление	Подобряване на ефективността на институциите чрез дигитализация на публичния сектор
Изграждане на национална система за киберсигурност	Подобряване на ефективността на институциите чрез повишаване на мрежовата и информационна сигурност
МВНР разработи нов комуникационно-информационен механизъм за информираност на обществеността по отношение измененията в санкционните списъци на СС на ООН относно финансирането на тероризма и неразпространението на оръжия за масово унищожение. Механизмът е качен на интернет страницата на МВНР и позволява разпространение на публикуваните новини за изменения на санкциите, чрез формат/система RSS до заинтересованите лица.	Мярката цели повишаване на достъпа до информация

Предприети мерки	Очаквано въздействие от мерките (количествено и/или качествено)
Повишаване използването на Платформата за достъп до обществена информация	Мянката цели гарантиране на обществения достъп до информация и повишаване на прозрачността на институциите и процеса по достъп до информация.
Цел 17. Партньорство за устойчиво развитие	
1. Изпълнение на годишния план за приходите - дял на събраните приходи в общата стойност на планираните приходи. 2. Изпълнение на годишния план за обучение на служителите в НАП.	1. - количествен - изпълнен план за приходите на 100 % 2. - количествен - изпълнен план за обученията на 100% 2. - качествен - подобрен капацитет и професионални качества на служителите на НАП
Средносрочната програма на Република България за мощ за развитие и хуманитарна помощ за периода 2020-24 г.	Подкрепа на държавите-партньори за постигане на устойчиво социално-икономическо развитие. Справяне с хуманитарни кризи
Прилагане на всички сключени от ЕС споразумения за свободна търговия и споразумения за икономическо партньорство. Прилагане на тарифни преференции при допускане за свободно обращение на стоки от повече от 70 държави, включени в схемата на ЕС по Общата схема за преференции, както и на автономно основание за стоки с произход от Отвъдморските страни и територии на ЕС	Гарантиране на дълготраен безмитен и безквотен достъп до пазарите за всички най-слабо развити страни чрез прилагане на утвърдените от ЕС тарифни преференции при допускане на свободно обращение на стоки;
Развитие на системата „Мониторстат“ като инструмент за по-добро стратегическо планиране	По-добро стратегическо планиране. Повишаване на съгласуваността на политиките.
Извършване на Втори доброволен национален преглед на изпълнението на ЦУР	Способстване наблюдението на изпълнението на ЦУР
Изготвяне и актуализиране на Национален списък с индикатори за наблюдение на изпълнението на ЦУР на ООН	Способстване наблюдението на изпълнението на ЦУР

5. Използване на фондове на ЕС

Споразумението за партньорство 2021–2027 г. е стратегически документ, който обосновава избора на цели на политиката, очертава националните приоритети в европейското финансиране, описва основния фокус на интервенциите и съдържа списък с програмите, които ще ги адресират. На основата на стратегическата рамка, заложена в Споразумението, отделните програми детайлизират и доразвиват основните действия за изпълнение на очертаните цели и приоритети.

Бюджетът за България възлиза на около 13 млрд. евро европейско и национално финансиране. В периода от одобрението на програмите са приключили общо 51 процедури за набиране на проектни предложения с общ бюджет от 4,586 млрд. лева. Отворени за кандидатстване са 33 процедури с общ размер на финансирането от 5,667 млрд. лева, в това число инвестиционни проекти по програми „Транспортна свързаност“ и „Околна среда“, както и техническа помощ по отделните програми.

ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНИТЕ“ 2021–2027 г. подкрепя интегрираното градско развитие и интегрираното териториално развитие на регионите. Програмата се изпълнява чрез инструменти за териториално развитие, вкл. Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ). Чрез програмата ще се реализира и Фондът за справедлив преход. Бюджетът на програмата е в размер на 6,5 млрд. лева, от които 3,6 млрд. лева - съфинансиране от ЕФРР и 2,9 млрд. лв. - съфинансиране от Фонда за справедлив преход. Стартирала е фаза 1 от изпълнението на инструмента ИТИ. Подадени са общо 165 бр. концепции за ИТИ, които са в процес на оценка от страна на регионалните съвети за развитие. Изпълнява се процедура „Подкрепа за ефективно прилагане на интегрирания териториален подход и на политиките от секторите на интервенция на ПРР“ по Приоритет 3 „Техническа помощ по чл. 37“ и процедура „Подкрепа за успешно изпълнение на ПРР“ по Приоритет 5 „Техническа помощ“. В рамките на Приоритет 5 са одобрени 3 заповеди за предоставяне на БФП. Сключено е финансово споразумение с Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД (ФМФИБ) за управление на средствата за финансови инструменти по Програмата в размер на 462 млн. лева. Обявена е процедура за кандидатстване с проектни идеи по Приоритет 1 „Интегрирано градско развитие“. Процедурата е насочена към кандидати от 10-те най-големи общини в страната.

ПРОГРАМАТА ТРАНСПОРТНА СВЪРЗАНОСТ 2021–2027 г. реализира инвестиции в пътна и железопътна инфраструктура по линия на Кохезионния фонд и Европейския фонд за регионално развитие. В пътната инфраструктура се дава приоритет на проекти в Северна България, с изграждането на тунела под връх Шипка и автомагистрала „Русе-Велико Търново“. До края на програмния период се очаква завършването на лот 3.2 на АМ „Струма“. Инвестициите в железопътния транспорт обхващат модернизация на участъци по линии София-Пловдив и София-Драгоман-сръбска граница, както и изграждане на жп връзка между България и Северна Македония. Финансират се и мерки, свързани с пътната безопасност. Програмата реализира инвестиции в пътна и железопътна инфраструктура в размер на 3,7 млрд. лева. До момента са обявени 8 процедури за кандидатстване, свързани с развитие на железопътния, пътния и водния транспорт, с информационни системи в транспорта, с интермодалност в градски условия и техническа помощ. Тези процедури обхващат над 95% от бюджета на програмата. Предстои обявяването на процедури за „Интермодални оператори“ и „Алтернативни горива“.

ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА“ 2021–2027 г. подкрепя инвестиции, които покриват политиките и инфраструктурата за устойчиво управление на водите; насърчаване на прехода

към кръгова и основаваща се на ефективно използване на ресурсите икономика; подобряване на защитата и опазването на природата; насърчаване на адаптирането към изменението на климата. Изведени като инвестиции със стратегически характер са постепенното премахване на използването на отоплителни уреди на твърдо гориво и пилотните инвестиции в отоплителни системи, използващи водородни технологии – като алтернативна опция за битово отопление на твърдо гориво. Програмата обхваща финансиране в размер на близо 3,56 млрд. лева. Приключили са 9 процедури за кандидатстване и текущо са отворени 5 процедури. Процедурите са по приоритети „Води“ „Отпадъци“, „Биологично разнообразие“, „Риск и изменение на климата“, „Въздух“ и „Техническа помощ“. Одобрените проектни предложения по програмата са 19 бр. Подписани са договори за предоставяне на БФП за изпълнението на 8 проектни предложения, от които 1 бр. е по приоритет „Риск и изменение на климата“, 3 бр. са по приоритет „Въздух“ и 4 бр. по приоритет „Техническа помощ“.

ПРОГРАМА „КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ И ИНОВАЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА“ 2021–2027 е пряко насочена към постигането на интелигентен и устойчив растеж на българската икономика, както и осъществяването на индустриална и цифрова трансформация. Програмата е насочена към предприятията с фокус върху малките и средните предприятия. Основните области на подкрепа са НИРД и иновации в предприятията, дигитализация, предприемачество, растеж и конкурентоспособност, както и енергийна ефективност и преход към кръгова икономика.

Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ е в размер на 2,93 млрд. лв. В изпълнение са четири процедури: техническа помощ; директно предоставяне за реализация на мерки за интернационализация на българските МСП; две процедури за разработване и внедряване на иновации в предприятията. Предстои да бъде обявена процедура чрез конкурентен подбор „Подкрепа за семейните предприятия, предприятия от творческите индустрии и занаятите“. Изпълнява се финансово споразумение в размер на 1,262 млрд. лв. между УО на ПК ИП и ФМФИБ за възлагане изпълнението на финансовите инструменти по Програмата. ФМФИБ стартира процедура за избор на финансови посредници по Фонд „Предприемачество“.

ПРОГРАМА „НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ, ИНОВАЦИИ И ДИГИТАЛИЗАЦИЯ ЗА ИНТЕЛИГЕНТНА ТРАНСФОРМАЦИЯ“ 2021–2027 г. акцентира върху устойчивото развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема, развитието на технологичния трансфер, подобряване на сътрудничеството наука-бизнес и цифровата трансформация на публичния сектор. Финансирането по програмата възлиза на 2,13 млрд. лева. Подписано е финансово споразумение с ФМФИБ за управление на финансов инструмент „Фонд за технологичен трансфер“, което е на стойност 117,4 млн. лева, а стойността на обявените девет процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е 129,783 млн. лева. По приоритет 1 на Програмата са обявени общо три процедури за директно предоставяне, две от които са приключили за кандидатстване. Процедурата за финансиране на избрани от Европейската комисия Европейски цифрови иновационни хъбове, отличени с „Печат за високи постижения“ все още е активна за кандидатстване. По приоритет 2 на ПНИИДИТ са обявени пет процедури за директно предоставяне на конкретни бенефициенти, които се администрират от Министерството на електронното управление като междинно звено по Програмата.

ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2021-2027 подкрепя политиките на страната ни за устойчива заетост, вкл. чрез активиране на пазара на труда на безработни и неактивни лица и младежи, както и тези за социално включване и интеграция чрез прилагане на мерки предвидени в Стратегията за дългосрочна грижа и Европейската гаранция за детето. Общият брой на лицата, които се очаква да повишат квалификацията си е 212,6 хил., като от тях лицата, които се очаква да придобият дигитални умения са 142,3 хил. Бюджетът на програмата възлиза на 3,84 млрд. лева. Приключили са 20 процедури

за набиране на проектни предложения по основните приоритети на програмата, отворени за кандидатстване са процедури „Устойчива заетост за хора в неравностойно положение“ и „Адресиране на предизвикателствата на пазара на труда“.

ПРОГРАМА „ХРАНИ И ОСНОВНО МАТЕРИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ“ 2021–2027 г. има принос към цялостната национална политика за смекчаване и намаляване на бедността и за преодоляване на социалното изключване. Мерките по програмата ще достигнат до най-малко 600 000 души, които се нуждаят от подкрепа за задоволяване на базови, основни жизнени нужди. Програмата за храни и основно материално подпомагане е с бюджет от 411,7 млн. лева. Основните направления на подкрепата са: „Подпомагане с пакети хранителни продукти и хигиенни материали“; „Топъл обяд“; „Пакети за новородени деца“ и „Детска кухня“, като са стартирали процедури по всички направления.

ПРОГРАМА „ОБРАЗОВАНИЕ“ 2021–2027 г. реализира дългосрочни мерки за намаляване дела на преждевременно напусналите училище, развитие на ключови компетентности и дигитална трансформация на училищното образование, в т.ч. професионалното образование и обучение. Акцент се поставя и върху адаптирането на професионалното образование и обучение спрямо динамиката на пазара на труда. Продължават мерките за въвеждане на форми на дуално образование и професионалното ориентиране на студентите чрез практики. Програмата оперира с бюджет в размер на 1,88 млрд. лева. По програмата се изпълняват две операции от стратегическо значение – за подкрепа за личностно развитие в училищното образование и модернизиране на професионалното образование и обучение, както и процедура за техническа помощ. Приключена е процедурата за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за личностно развитие в предучилищното образование. Текущи са две процедури за подбор на проектни предложения: за подкрепа за проектна докторантура и за утвърждаване на интеркултурното образование.

ПРОГРАМА „ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ“ 2021–2027 г. осигурява подкрепа за повишаване на добавената стойност на системата за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление чрез оптимизиране на средата за изпълнение на Споразумението за партньорство, укрепване на капацитета на звената за координация, управление и контрол на програмите, бенефициентите и партньорите, ангажиране на социалните партньори и организациите на гражданското общество за добро управление на средствата от фондовете на ЕС и повишаване на видимостта и прозрачността относно приноса на тези фондове. Програмата е с общ бюджет в размер на 237,5 млн. лева. Отворени са пет процедури за директно предоставяне. Предстои обявяване на процедура с бенефициент Министерството на финансите. Подготвят се две нови процедури за кандидатстване, първата от които с директни бенефициенти АФКОС и МОСВ, а втората за подбор на проектни предложения на организации на гражданското общество.